

Gorenjski Glas

PETEK, 3. FEBRUARJA 2023

LETO LXXVI, ŠT. 10, CENA 2,50 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

Mimovrste zapušča tudi Kranj

V spletni trgovini Mimovrste napovedujejo, da bodo do konca februarja ukiniteli tudi prevzemno mesto v Kranju. Vzpostavili bodo mrežo paketnih omaric.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Največja slovenska spletna trgovina Mimovrste krči svojo mrežo prevzemnih mest, na katerih lahko kupci naročeno blago prevzamejo brezplačno. Prvo, v Kopru, so zaprli v torek, do konca meseca pa napovedujejo še zaprtje prevzemnih mest v Kranju, Celju in na Brnčičevi v Ljubljani. Osebni prevzem blaga bo tako z marcem mogoče le še v fizičnih trgovinah in na prevzemnih mestih v nakupovalnem centru BTC v Ljubljani in Mariboru, ohranili bodo tudi prevzemno mesto v ljubljanski Šiški.

»Odločitev smo stežka sprejeli, pa vendar je odraz dinamičnega dogajanja na trgu, spremenjenih okoliščin in pričakovanih naših uporabnikov. Zato bomo skupaj s partnerskim paketnim distributerjem GLS vzpostavili široko mrežo paketnih omaric in tako zagotovili boljšo geografsko pokritost. Kot del skupine Allegro, ki je največji akter v sektorju spletnega poslovanja v regiji in eden izmed največjih akterjev evropskega izvora, želimo svojim uporabnikom zagotoviti še boljšo dostopnost, učinkovito dostavo in prevzem blaga, kakovostne

storitve ter trajnostno in konkurenčno poslovanje v prihodnosti,« je pojasnil Klemen Avsenik, vodja zunanega oglaševanja v Mimovrste.

Mrežo paketnih omaric po vsej Sloveniji bodo zgradili v kratkem, s čimer bodo javnost podrobneje seznanili v prihodnjih tednih, je napovedal Avsenik. Kot je dodal, se njihovi uporabniki lahko odločijo tudi za dostavo naročila na dom, za prevzem na prevzemnih točkah Pošte Slovenije in na eni izmed 313 DPD Pudo prevzemnih točk, ki so v kioskih Trafik 3dva in na bencinskih servisih.

Na prevzemnem mestu spletnega trgovca Mimovrste v Kranju bo mogoče naročeno blago prevzemati le še ta mesec. / Foto: Gorazd Kavčič

Kanal izpraznili, ribe preselili

Zaradi gradbenih del na hidroelektrarni Sava v Kranju so izpraznili njen dovodni kanal. Še pred tem so ribe preselili v Savo približno kilometer višje.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Gorenjske elektrarne so pred dnevi zaradi sanacije in posodobitve hidroelektrarne Sava v Kranju, poškodovane v požaru Majdičevega mlina septembra lani, izpraznile njen dovodni kanal. Na vprašanje, kaj se je zgodilo z ribami, ki so se rade zadrževale v njem, so nam na Elektru Gorenjska odgovorili, da so jih pred izpraznitvijo kanala izlovili člani Ribiške družine Tržič in jih predstavili višje v

strugo reke Save. »Res je, v dogovoru z Gorenjskimi elektrarnami smo na dan, ko so izpraznili kanal, iz nje izlovili ribe in jih prestavili približno kilometer višje v Savo. Izlove rib sicer izvedemo vsakič, ko je treba pri hidroelektrarnah na povodjih v našem okolišju izprazniti kanale, tako da zadnja akcija v Kranju ni bila unikatna, je pa bil njen obseg precej velik,« je povedal Janez Čadež, gospodar in ribogojec Ribiške družine Tržič.

▶ 4. stran

Slika notranja občutenja

V torek zvečer bo na slovesnosti v Cankarjevem domu Prešernovo nagrado za življenjsko delo prejel akademski slikar prof. Herman Gvardjančič, desetletja eden osrednjih ustvarjalcev na polju slovenske likovne umetnosti. Svetovljan in občudovalec sveta, ki nikoli ni zapustil rodne vasi Gorenja vas - Reteče.

▶ 20. in 21. stran

ODKUP MESNATIH, DEBELIH IN ČRNIH KRAV!

(02) 790 15 60, 031 733 637

Odkup celotnih govejih čred na gospodarstvu.

PLAČILO TAKOJ!

ODKUP KRAV do 4,00 € + davek

AKTUALNO – prodaja MALIH BIKOV 200-300 kg

Tedenska prodaja MALIH TELIČK; cca 200-250 kg!

Kogler Franc A., d.o.o. Parmova ulica 53, SI-1000 Ljubljana

Zagotovljena plačila v dveh dneh na vaš bančni račun.

Aktualne dnevne cene:

BIKI do 4,75 € + davek
TELIČE do 4,60 € + davek

Priloga: jeseniške novice

energija narave

LESNI PELETI
SLOVENSKI PROIZVOD

BREZPLAČNA DOSTAVA do 60 km

MOŽNOST DOSTAVE S CISTERNO
NAKUP PRI PROIZVAJALCU
KONSTANTNA KAKOVOST
A1 KAKOVOSTNI RAZRED
NAKUP NA OBROKE

www.lesnipeleti.si

info@lesnipeleti.si

051 250 440

OD 440 €/1050 kg

S4Q
KAKOVOSTNI RAZRED 1

AKTUALNO

Prešerno praznovanje kulture

Da je res Prešernovo mesto, v Kranju dokazujejo tudi ob letošnjem kulturnem prazniku, saj so med 2. in 11. februarjem pripravili niz dogodkov kulture pod naslovom Vsak dan prešernovo.

2

GG+

Škofja Loka ga je uročila

Predstavitve knjige loških zgodb z naslovom Strganke in postrganke je minuli petek v dvorano Sokolskega doma v Škofji Loki privabila številne prijatelje, sorodnike in znanke Franceta Štukla.

11

SNOVANJA

Tavčarjeva zapuščina in izročilo

Ob stoti obletnici Tavčarjeve smrti se lahko vprašamo, kakšna je bila usoda njegove literarne zapuščine in kakšno je njegovo duhovno izročilo za naš čas. Ga še beremo, nas še navdihuje?

26

ZANIMIVOSTI

Družinski glasbeni dopoldan

Banketna dvorana v Kolpernu je gostila družinsko obarvan glasbeni dopoldan, saj je v okviru Festivala družin Glasbene šole Jesenice nastopilo kar trideset družin, v katerih ima glasba velik pomen.

32

VREME

Danes in jutri bo večinoma jasno, danes bo pihal šibek zahodni veter, jutri pa severnik. V nedeljo se bo pooblačilo, hladneje bo.

☀️ ↓ -2/10 °C

jutri: večinoma jasno

VSAK PRVI IN TRETJI PETEK V MESECU

Kupon za brezplačni mali oglas

Brezplačen je mali oglas z besedilom do 80 znakov. Ugodnost velja samo za naročnike časopisa Gorenjski glas. Kuponi so veljavni pol leta. Mali oglas brez kupona zaračunavamo po ceniku, z 20 % popustom za naročnike. Kupon ni veljaven za objavo pod šifro ali z navedbo: naslov v oglašnem oddelku. **Brezplačnega malega oglasa ne morejo uveljavljati pravne osebe (tudi s. p.).** Oglase sprejemamo na naslov Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj, po telefonu 04/201 42 47 ali po e-pošti malioglas@g-glas.si; za torkovo številko Gorenjskega glasa do petka do 14. ure in za petkovo številko do srede do 14. ure. V malooglasnem oddelku smo vam na razpolago v ponedeljek, torek, četrtek in petek od 8. do 15. ure, v sredo od 8. do 16. ure.

MALI OGLAS

februar 1/23

Naročam objavo malega oglasa z naslednjim besedilom:

- prodam kupim oddam najamem
 podarim iščem nudim zamenjam

RUBRIKA:

Vsebina:

Tel.: ___ / ___ - ___ - ___

Nečitljivih kuponov
ne objavljamo.

Mobitel: ___ / ___ - ___ - ___

Ime, priimek in naslov naročnika časopisa:

Darilo

izžrebanemu naročniku časopisa

Gorenjski Glas

Knjigo prejme PETER WEIS iz Vodice.

OBVESTILO NAROČNIKOM

Račune lahko prejmete tudi po elektronski pošti

● Če želite račune prejemati po e-pošti, nam na e-naslov narocnine@g-glas.si sporočite točno ime in priimek ter naslov, da vas bomo našli na seznamu.

● Na e-naslov, s katerega nam boste poslali osebne podatke, bomo poslali račun v obliki pdf, ki bo povsem enak položnici v tiskani izdaji.

● Sodobna tehnologija omogoča tudi hitro in preprosto plačevanje računov s pomočjo mobilnega telefona in QR kode.

Prepričani smo, da boste zadovoljni.

Gorenjski Glas | www.gorenjskiglas.si

Maša za bolnike z rakom

Brezje – Jutri, 4. februarja ob 16. uri bo ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore v baziliki Marije Pomagaj na Brezjah daroval mašo za bolnike z rakom, za njihove svojce in prijatelje. Blagoslovil jih bo z relikvijami svetega Leopolda Mandiča, ki je bil rojen leta 1866 v Hercegovnem v Črni gori in je kot pater kapucin deloval večinoma v Padovi in Italiji ter bil leta 2020 proglašen za zavetnika in priprošnjaka bolnikov z rakom. Iz Marijinega svetišča na Brezjah so sporočili, da bo odslej vsak drugi petek maša za bolnike z rakom.

Bog živi vas Slovenke

Spomin na Franceta Prešerna bodo v vaseh pod Stolom letos znova počastili z osrednjo slovesnostjo in pohodom po Poti kulturne dediščine Žirovnica v polnem obsegu.

MAŠA LIKOSAR

Vrba – Letošnji pohod po Poti kulturne dediščine Žirovnica ob slovenskem kulturnem prazniku 8. februarja bo potekal pod sloganom Bog živi vas Slovenke. Pot povezuje pet rojstnih hiš velikih mož, a kot je dejal Matjaž Koman, direktor Zavoda za turizem in kulturo (ZTK) Žirovnica, je Žirovnica ponosna tudi na močne in ustvarjalne ženske, ki so živele v senci mož, a vseeno pomembno prispevale h kulturnemu vrenju v vaseh pod Stolom. V ta namen bo v Vrbi na ogled razstava na prostem z enakim naslovom.

Živahno dogajanje pri muzejskih hišah

Med 8. in 16. uro bodo vse muzejske hiše v žirovniški občini brezplačno odprle vrata obiskovalcem, pri vsaki pa bodo pripravili živahno dogajanje. V Vrbi bodo denimo tržnica domačih dobrot in izdelkov, animacija za otroke in glasbeni nastop skupine Senta Duo. Pred čebeljakom Antona Janše na Breznici bo med drugim degustacija medenih dobrot Čebelarskega društva Antona Janše Breznica, pri Jalnovi rojstni hiši na Rodinah pa mini tržnica domačih dobrot. V Finžgarjevi rojstni hiši v Doslovčah bodo predvajali kratki film O, Vrba iz leta 1941, kjer Fran Saleški Finžgar v zvočnem posnetku vodi po Prešernovi rojstni hiši, Oton Župančič pa recitira Prešernovo pesem O Vrba.

V Prešernovi Vrbi bo ob slovenskem kulturnem prazniku letos zopet živahno. / Foto: Gorazd Kavčič

V kulturni dvorani na Breznici bo na ogled razstava likovnih del 17. slikarske kolonije Kulturnega društva (KD) dr. France Prešeren Žirovnica - Breznica z naslovom Povodni mož. Odprtje te razstave bodo letos združili s srečanjem ljubiteljskih pesnic, ki bo na predvečer kulturnega praznika, v torek, 7. februarja, ob 18. uri.

Nastopila bo Neisha

Osrednja slovesnost ob slovenskem kulturnem prazniku, ki jo Občina Žirovnica pripravlja v sodelo-

poslanka Državnega zbora Republike Slovenije Katarina Štravs, v kulturnem programu pa bo nastopila tudi Neisha.

Izredni postanki vlakov v Žirovnici

V žirovniški občini bo na ta dan veljal posebni prometni režim. V Vrbi bodo vozniške postaje na parkirna mesta v Žirovnici in na Breznici usmerjali gasilci. Slovenske železnice bodo poleg rednih vlakov uvedle tudi nekaj izrednih postankov vlakov v Žirovnici. Kot je še poudaril Koman, so letos v želji, da na dogodku zmanjšajo količino odpadkov, uvedli novost. Vsakemu pohodniku, ki bo na pohod prišel s svojim lončkom, bodo pri Čopovi rojstni hiši brezplačno postregli kavo.

Vsakemu pohodniku, ki bo na pohod prišel s svojim lončkom, bodo pri Čopovi rojstni hiši brezplačno postregli kavo.

Pred Čopovo rojstno hišo v Žirovnici bodo nastopili harmonikarji, postavljena bo tudi foto stojnica s pridihom 19. stoletja. V sklopu praznovanja bodo v Čopovi rojstni hiši organizirali še predstavitev knjige z

vanju z ZTK Žirovnica in KD dr. France Prešeren Žirovnica - Breznica, bo potekala ob 13. uri v Prešernovem rojstnem kraju, kjer bo zbrane nagovoril žirovniški župan Leopold Pogačar, slavnostna govornica bo

Prešerno praznovanje kulture

Da je res Prešernovo mesto, v Kranju dokazujejo tudi ob letošnjem kulturnem prazniku, saj so med 2. in 11. februarjem pripravili niz doživetij kulture Vsak dan prešernovo.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Vrhunec dogajanja ob Prešernovem dnevu, slovenskem kulturnem prazniku, bo v Kranju že tradicionalna prireditev Prešernov smenj, ki bo 8. februarja v duhu 19. stoletja stoletja že dvajsetič potekala v starem mestnem jedru. Mestne ulice, po katerih se je zadnja leta svojega življenja sprehajal tudi dr. France Prešeren, bodo polne domačinov v opravih izpred skoraj 200 let, umetnikov, mojstrov in ustvarjalcev, obiskovalci bodo lahko prisluhnili Prešernovim recitalom ...

Slavnostno odprtje sejma pred Prešernovim gledališčem ob 11. uri bodo pospremile recitacije in nastopi pevskih zborov, v mestu bo potekal sejma domače in umetnostne obrti, dišalo bo po Prešerni kuhni, predstavile se bodo folklorne skupine, del ekipe muzikala Povodni mož bo obiskovalce popeljal v skrivnostni svet Povodnega moža, popoldne bo koncert Vlada Kreslina. Po mestnem jedru bo vozila kočija, mestni glasnik bo skrbel za redna oznanila, videti bo mogoče manufakture Mojstra Janeza ... Pripravljajo še festival lajnarjev v starem mestnem jedru,

shod muz na kranjskem Parnasi, ob 15.15 je napovedano tudi slavnostno polaganje venca ob spomeniku dr. Franceta Prešerna v Prešernovem gaju.

V kranjskih hišah kulture posebnih ugodnosti za obiskovalce niso pripravili samo za Prešernov dan, temveč ves čas enajstdnevnega dogajanja. Do 11. februarja v Mestni knjižnici Kranj pripravljajo še potopisno predavanje, v Prešernovem gledališču več predstav, dve tudi za otroke, in striparsko delavnico. Na gradu Khislstein bo jutri potekala umeetniška delavnica za otroke, v Prešernovem gaju bo 7.

februarja tradicionalna prireditev Trenutek tišine, isti dan bo na Prešernovi ulici možno prisluhniti Podoknici. Na predvečer kulturnega praznika bo v Škrlovcu koncert Smetnakov.

V okviru enajstdnevnega praznovanja kulture bo mogoče po prešernih cenah spoznati tudi doživetja v Kranju, še napovedujejo v Zavodu za turizem in kulturo Kranj. Med drugim pripravljajo vodene ogleda Kranja, sprehode po rovih pod starim mestom, povzpeti se je mogoče na razgledno točko na kranjskem zvoniku, si ogledati človeško ribico v Info centru SOS proteus ...

Že četrto predsedovanje Alpski konvenciji

V Bohinjski Bistrici je minuli petek potekal prvi večji dogodek v okviru dvoletnega slovenskega predsedovanja Alpski konvenciji, ki sta se ga udeležila tudi minister za naravne vire in prostor Uroš Brežan ter generalna sekretarka Alpske konvencije Alenka Smerkolj.

MAŠA LIKOSAR

Bohinjska Bistrica – Slovenija je v Alpski konvenciji aktivna vse od začetka, tokrat pa ji bo predsedovala že četr-

srečanju v Bohinjski Bistrici, ki se ga je udeležila več kot polovica vabljenih županov, so prednosti članstva v alpskih povezavah predstavili tudi župani gorenjskih ob-

ter Alpski biseri, kamor sta vključeni tudi občini Bled in Bohinj. »Takšno povezovanje omogoča izmenjavo dobrih praks in reševanje izzivov, s katerimi se župani

ter Alpski biseri, kamor sta vključeni tudi občini Bled in Bohinj. »Takšno povezovanje omogoča izmenjavo dobrih praks in reševanje izzivov, s katerimi se župani

Srečanja se je udeležila več kot polovica vabljenih županov ter tudi minister Uroš Brežan in generalna sekretarka Alpske konvencije Alenka Smerkolj. / Foto: Tina Dokl

tič. Je tudi edina država med pogodbenicami, ki enkrat letno organizira Dan Alpske konvencije. Letos je bil posvečen občinam, zato so ob tej priložnosti pripravili srečanje z župani občin, ki so vključene v območje Alpske konvencije. Ta obsega v celoti ali delno 62 občin, kar predstavlja 33 odstotkov slovenskega ozemlja. Izvajanje

čin, in sicer bohinjski župan Jože Sodja, kamniški Matej Slapar in jezerski Andrej Karničar.

Varovanje alpskega prostora

Minister Brežan je v govoru županom poudaril, da je medsebojno povezovanje in sodelovanje ključno za doseganje skupnega cilja

terim bodo podprli vključevanje mladih v aktivnosti v alpskem prostoru.

Kot je še pojasnil Brežan, bodo prioritete dvoletnega slovenskega predsedovanja kakovost življenja v alpskem prostoru, biotska raznovrstnost Alp in okoljsko izobraževanje. »Naša ključna naloga v okviru predsedovanja pa bo priprava poročila o kvaliteti življenja, ki ga bomo ob koncu predstavili in bo predstavljalo vodilo za trajnostni razvoj v Alpah v skladu z vrednotami, ki jim sledi Alpska konvencija,« je dejal.

Prednosti povezovanja

Generalna sekretarka Alpske konvencije Alenka Smerkolj si želi, da bi se čim več slovenskih občin vključevalo v različne povezave. Poudarila je združenji Gorniške vasi, kjer že sodelujeta občini Luče in Jezersko,

vsakodnevno spopadajo,« je pojasnila.

Prednost in korist povezovanja v okviru Alpskih biserov je poudaril tudi bohinjski župan Jože Sodja, ki meni, da bi morali tovrstna povezovanja še bolj okrepiti. »Alpski biseri zagovarjajo trajnostno urejanje prometa, kar je za našo občino zelo aktualno, saj se zlasti v poletnih mesecih srečujemo s čezmernim prometom. Problem pa lažje rešujemo v sodelovanju in s pomočjo občin, ki se spopadajo s podobnimi izzivi,« je dejal Sodja. Tudi blejski župan Anton Mežan pozdravlja tovrstna povezovanja, navdušila pa ga je zlasti energija mladih, česar si želi tudi na Bledu. »Smo v procesu ustanavljanja komisije mladih, ki bo predstavljala posvetovalno telo župana in bo podajala svoja stališča in mnenja,« je še povedal Mežan.

Darsove obnove na Gorenjskem

MAŠA LIKOSAR

Jesenice – Dars v letošnjem letu načrtuje investicije v skupni vrednosti 301 milijon evrov, od tega naj bi za gradbena dela v okviru obnov avtocest in hitrih cest namenil 106 milijon evrov. Če bodo postopki izbire izvajalcev uspešno zaključeni, bodo letos med

drugim stekla obnove dela na gorenjski avtocesti pri Jesenicah, kjer bos-

Nadaljevala se bodo tudi obnovitvena dela na gorenjski avtocesti med Lescami in Brezjami.

ta obnovljena viadukta Podmežakla 3 in 4. Nadaljevala se bodo tudi obnovitvena dela na gorenjski avtocesti

med Lescami in Brezjami. Za investicije v novogradnje Dars letos skupno načrtu-

je 77 milijonov evrov, pri čemer je za nadaljevanje gradnje druge cevi karavanškega predora, kjer dolžina izkopa

trenutno znaša okoli 2,4 kilometra od skupno 3,4 kilometra slovenskega dela predora, načrtovanih 27,4 milijona evrov. Med drugimi projekti na Darsu načrtujejo še dokončanje projekta prenovne malih avtocestnih počivališč. Lani so jih prenovili sedem, letos do maja pa naj bi zaključili še prenovno preostalih petih.

K

KOMENTAR
ANA ŠUBIC

Potrošniki in njihove pravice

Novi zakon o varstvu potrošnikov je prinesel kar nekaj sprememb in novosti – tako za potrošnike pri uveljavljanju njihovih pravic kot tudi za ponudnike blaga in storitev, ki morajo v določenih segmentih prilagoditi poslovanje, če želijo zadostiti novim pravilom in se izogniti zagroženim globam. Na Zvezi potrošnikov Slovenije ugotavljajo, da zakon v določenih pogledih pravice potrošnikov zmanjšuje, po drugi strani pa se širi na nova področja in za razliko od prej denimo ureja tudi področje digitalnih vsebin in digitalnih storitev.

Pri uveljavljanju stvarne napake oz. po novem neskladnosti blaga smo sedaj bolj omejeni kot nekoč, je pa zagotovo pozitivna prepoved t. i. dvojne kakovosti blaga. Gre za trženje izdelka v eni državi članici EU kot enakega izdelku v drugih državah članicah, pri čemer ima bistveno različno sestavo ali značilnosti. Ko torej na slovenskih policah pristanejo produkti velikih korporacij – od prehrabnih izdelkov do pralnih praškov in plenit, ki se razlikujejo od npr. tistih na zahodnem trgu. Na zvezi potrošnikov so kot primer navedli proizvajalca čokoladnega namaza priznane blagovne znamke, ki ima sedaj dve možnosti: na slovenske police postaviti izdelke, ki so po sestavi in okusu enaki tistim v denimo Italiji ali Avstriji, ali pa nadaljevati prodajo dvojne ka-

kovosti svojih izdelkov, a v (dovolj) drugačni preobleki.

Positivne so tudi določbe glede ponujanja popustov, saj morajo sedaj podjetja označiti tako prejšnjo kot znižano ceno, pri čemer se za prejšnjo šteje najnižja cena v zadnjih 30 dneh pred znižanjem. Prav pri razprodajah se »opeče« marsikateri kupec. Dogaja se namreč, da tik pred znižanjem cena izdelka poskoči, da je odstotek popusta nato čim večji in s tem tudi toliko bolj vabljev. Tako so »neverjetni« popusti, ki jih obljublajo trgovci, zaradi napihnenih prejšnjih cen zavajajoči, prihranki pa daleč od ogromnih. Splošno priporočilo, da se potrošniki ne smemo brezglavo zapoditi v nakupe in naj kupimo tisto, kar dejansko potrebujemo, in ne zaradi »popustov«, je stalno aktualno. Ob dejstvu, da se že nekaj časa draži praktično vse, je ta razmislek še bolj na mestu.

Slovenci še vedno zelo radi kupujemo tudi na spletu – tam je lani nakupovalo več kot tri četrtine državljanov! Tudi pri spletnih nakupih imajo potrošniki svoje pravice, ob tem pa velja opozoriti še na prevladnost pred prevarami, ki jih ni malo: od lažnih spletnih strani do kraje podatkov o kreditni kartici.

Na splošno se potrošniki še vedno premalo zavedamo svojih pravic. Če jih slabo poznamo, jih je tudi težko uveljavljati, zato v tem primeru poiščimo strokovno pomoč.

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA

Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE

Urša Peternel, Simon Šubic

UREDNIŠTVO

NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertonec, Alenka Brun, Ana Jagodic Dolžan, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Maša Likosar, Klara Mrak, Urša Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak Aleksič

stalni sodelavci:

Jože Košnjek, Cveto Zaplotnik, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA

Jernej Stritar, IlovarStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK

Grega Flajnik

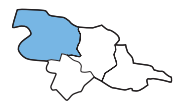
FOTOGRAFIJA

Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE

Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek, petek, od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 17.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Tiskarsko središče d. o. o. / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: torek 2,20 EUR, petek 2,50 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Kanal izpraznili, ribe preselili

1. stran

Ribiška družina Tržič si cer sodi z okoli dvesto člani med največje na Gorenjskem. Družina gospodari z ribiškimi okolišmi, ki obsega vodotoka Tržiška Bistrica in Sava (od izliva Tržiške Bistrice do jezua v Majdičevem kanalu), ki sta namenjena športnemu ribolovu, in vse

pritoke obeh rek v okolišju, ki so gojitveni. Upravljajo tudi ribnike v Žejah, skupaj z Ribiško družino Kranj pa v Zgornji Besnici ribogojnico.

Po ocenah tržiških ribičev so iz dovodnega kanala hidroelektrarne Sava izlovili med 700 in 800 rib. Velika večina je bila šarenk, nekaj pa tudi lipanov, sulcev in potočnih postrvi. »Bile so

različnih velikosti, od manjših do tudi zelo velikih, nad katerimi so se čudili tudi občani, ki so opazovali naše delo. V kanalu je bilo tudi več ogroženih in zaščitnih rib kapelj in piškur, ki nista lovni ribi, smo jih pa tudi izlovili in kot ostale ribe preselili gorvodno,« je pojasnil Čadež. Preseljene ribe se sčasoma razporedijo po Savi in se

obdržijo na mestih, kjer imajo najboljše pogoje za življenje, je dodal. Pohvalil je tudi zaposlene v hidroelektrarni, ki so z ribiči vzorno sodelovali in poslušali njihova navodila glede uravnavanja nivoja vode med izlovom, zaradi česar so uspešno polovili večino rib, izlov so opravili hitreje, kar se je ne nazadnje poznalo tudi pri nižjih stroških izlova.

Pri izlovu je sodelovalo okoli dvajset ribičev.

Dovodni kanal hidroelektrarne Sava bo prazen ves čas gradnje, torej najmanj leto in pol, so napovedali v Elektru Gorenjska. »Februarja bo kljub zimskim razmeram zgrajena tudi spodnja zaščita gradbene jame oz. protipoplavni nasip, ki bo omogočil varno obnovo poškodovane strojnice. Pri obnovi elektrarne bomo sledili vsem zakonodajnim predpisom, prav tako smernicam zavoda za varstvo kulturne dediščine. Po sanaciji bo elektrarna sodobna in

Izlovljene ribe so shranili v posebno posodo in jih prepeljali v Savo približno kilometer višje. / Foto: Žiga Živulovič Jr./Bobo

avtomatizirana, omogočeno bo bistveno varnejše obratovanje elektrarne, še posebej v času povišanega vodostaja reke Save. Cilj je, da objekt

nadgradimo tako, da ne bo samo energetska objekt, ampak povezovalni element ljudi, narave in okolja, v katerem živimo,« so še pojasnili.

Tržiški ribiči so izlov rib pri hidroelektrarni Sava v Kranju izvedli zaradi izpraznitve dovodnega kanala. / Foto: Žiga Živulovič Jr./Bobo

Med preseljenimi ribami so bili tudi zelo veliki primerki. / Foto: Žiga Živulovič Jr./Bobo

Doživite slovenski kulturni praznik v Preddvoru

V Preddvoru v letu 2023 praznujejo 190. obletnico rojstva Josipine Urbančič Turnograjske (1833–1854), prve slovenske pesnice, pisateljice, skladateljice, pianistke in pravljničarke, ki se je rodila, živela in ustvarjala na gradu Turn. V jubilejnem letu ji bo posvečena vrsta dogodkov, med drugim tudi svečana prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku, ki bo 8. februarja ob 19. uri v Kulturnem domu Preddvor.

Ženska naj bode pred pečjo ali pri zibeli – ne pri peresu!

Dogodek z naslovom **Ženska naj bode pred pečjo ali pri zibeli – ne pri peresu!** bosta režirala in vodila ddr. Mira Delavec Touhami in humorist Rok Bohinc, s posebnim koncertnim programom pa se bodo prvič predstavili mladi preddvorski glasbeniki. Na klavir bodo zaigrale Lara Lipar, Ema Šavli, Eva Fras, Tamara Volčjak in Ula Šenk, na prečno flavto Eva Tofant, s kitaro in vokalom pa bosta večer obarvali Zala Šenk in Sara Fras. Poleg skladb Josipine Turnograjske bodo na programu domače in tuje zimzelene pesmi, sodobne uspešnice in nekaj glasbenih presenečenj. Obiskovalce vsekakor čaka izvirni, humorno obarvan dogodek z domiselno glasbeno poslastico.

Dr. France Prešeren na gradu Dvor

Na kulturni praznik bo pestro tudi na preddvorskem gradu Dvor, ki sta ga v neverjetno kratkem času obnovila v življenje obudila Grof in Grofica (Cveto Sušnik in Tanja Šubelj).

Na gradu Dvor bo obiskovalce sprejemal sam dr. France Prešeren.

Grad bo ob 11., 14. in 16. uri odprt za vodene ogledne v spremstvu mladega baroneta, Alekseja Hodnika. Otroci se bodo pod njegovimi čudežnimi klobučki podali v obdobje romantike, od 14. ure dalje pa bo grajske obiskovalce sprejemal sam dr. France Prešeren.

Več informacij: www.visitpreddvor.si

“Ženska naj bode pred pečjo ali pri zibeli – ne pri peresu!” (Janez Trdina)

Prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku

Koncert mladih preddvorskih glasbenikov

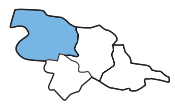
Voditelja: ddr. Mira Delavec Touhami in humorist Rok Bohinc

Kulturni dom Preddvor
8. februar 2023, ob 19. uri

Vstopnina: prostovoljni prispevki

www.visitpreddvor.si

Na drugi seji lomili kopja

Na drugi redni seji občinskega sveta Občine Šenčur so se, kot je dejal šenčurski župan Ciril Kozjek, lomila kopja. Zataknilo se je že pri imenovanju predsednikov in članov delovnih teles občinskega sveta ter članov nadzornega odbora Občine Šenčur.

MAŠA LIKOSAR

Šenčur – Komisiji za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja (KMVI) je namreč svetnik Valerij Grašič iz NSi pri oblikovanju predlogov sestave delovnih teles in nadzornega odbora očital, da ne sledi transparentnosti, demokratičnim načelom in enakomerni zastopanosti. Ob tem meni, da podani predlog komisije ni bil usklajen z NSi, zaradi česar je njihova lista prikrajšana. »Obžalujem, da na prvi seji ni bil sprejet sklep, da bi bila komisija širše zastavljena, in ne bi prišlo do takšnih anomalij, kot smo jim sedaj priča,« je Grašič zapisal v svojem komentarju. Kot je pojasnil Simon Kuhar, predsednik KMVI, je sestava KMVI določena v 51. členu poslovnika. »Komisija ima v skladu

s poslovníkom tri člane, kar pomeni, da bi ga morali za ugoditev Grašičevi želji spremeniti,« je poudaril.

Obenem Grašič meni, da bi morala NSi dobiti v občinskem svetu pet mest, kar – kot je dejal Kuhar – ni v domeni komisije, temveč volivcev. Ob tem je Kuhar še dodal, da je bil predlog delovnih teles oblikovan tako, da ima NSi dva predsednika, in sicer za Komisijo za podeljevanje občinskih priznanj in za Odbor za gospodarstvo. V nadaljevanju je Grašič še očital, da ima NSi samo štiri mandate v delovnih telesih od predvidenih petih v okviru svetniške kvote. »Iz odstotkov, ki ste jih dobili na volitvah, to je 10,3 odstotne točke, sledi, da imate 2,9 oziroma 3 mesta v svetniški kvoti. Po predlogu komisije imate štiri, kar

pomeni, da imate eno mesto več, kot vam pripada,« je pojasnil Kuhar, ob tem pa za primerjavo dodal, da SLS pripada pet mest, dobili so štiri, SDS pripada sedem mest, dobili so jih šest, listi ViD pripada pet mest, dobili so štiri, Gibanju Svoboda pripada pet mest, dobili so jih sedem, Mladim za občino Šenčur pa tri mesta in tri mesta tudi imajo. Kuhar je zavrgel tudi Grašičevo navedbo, da namesto dveh zunanjih članov nimajo nobene. »V nadzornem odboru imate predlaganega zunanjega strokovnjaka, ki ga želite menjati,« je povedal.

Nekaj minut pred sejo je namreč NSi pisno izrazila željo po menjavi njihovega člana v nadzornem odboru, poleg tega se je Grašič odrekel mestu predsednika Komisije za podeljevanje

občinskih priznanj in mestu člana Odbora za kmetijstvo in gozdarstvo, zato je bil na prošnjo predsednika KMVI odrejen odmor za prilagoditev predlogov. Po njem je 16 navzočih svetnikov glasovalo o skupni listi posameznega delovnega telesa in nadzornega odbora.

V Odbor za kmetijstvo in gozdarstvo so namesto Valerija Grašiča kot člana imenovali Sebastiana Moharja, v Komisijo za podeljevanje občinskih priznanj pa so za predsednika namesto Grašiča imenovali Mateja Knifca, Grašiča pa za člana. V nadzorni odbor Občine Šenčur so za člane potrdili Nino Gorenec Rebernik, Barbaro Galičič Drakslar, Jožeta Gašperlina, Betko Logar in Aleša Lebarja namesto Francija Ulčarja. Po enourni obravnavi so bili tako vsi predlogi sprejeti.

Namesto Kozjeka svetnica Urška Blumauer

Šenčur – Šenčurski občinski svet je na januarski seji namesto Cirila Kozjeka, ki je bil na lokalnih volitvah izvoljen za župana Občine Šenčur in mu je zaradi nezdržljivosti funkcij prenehal mandat občinskega svetnika, potrdil mandat naslednji kandidatki na listi Slovenske ljudske stranke, in sicer dr. Urški Blumauer, ki je bila svetnica že v preteklih dveh mandatih.

DIJAŠKI IN ŠTUDENSKI DOM KRANJ Kidričeva cesta 53, 4000 Kranj

razpisuje prosto delovno mesto

VODJA PREHRANE/VODJA KUHINJE – VI.

Vodja prehrane/vodja kuhinje v celoti načrtuje organizacijo prehrane in skrbi za organizacijo dela v kuhinji. Dela in naloge obsegajo naročanje, prevzem in skladiščenje živil, vodenje zalog in drugih evidenc, sestavo jedilnikov za različne uporabnike, vzdrževanje sistema HACCP, skrb za upoštevanje sanitarno-higienskih predpisov, sodelovanje pri javnih naročilih in določanju cen obrokov, vodenje in organizacijo dela zaposlenih v kuhinji in druga dela po sistemizaciji. Delo poteka pretežno v dopoldanskem času.

Pogoji za prijavo:

- najmanj VI. stopnja izobrazbe s področja živilstva in prehrane ali živilske tehnologije ali gostinstva in turizma,
- 3 leta delovnih izkušenj na primerljivem delovnem mestu,
- izpolnjevanje pogojev glede nekaznovanosti v skladu z določbami ZOFVI.

Nastop dela: 1. 4. 2023.

Kandidati naj svoje prijave skupaj z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo do 10. 2. 2023 na e-naslov judita.nahtigal@dgd-kranj.si. O izidu bodo obveščeni v zakonitem roku.

Pesrl novi blejski podžupan

Blejski župan Anton Mežan je na funkcijo podžupana imenoval Iztoka Pesrla.

MAŠA LIKOSAR

Bled – Iztok Pesrl, rojen 27. oktobra 1978, z družino živi na Selu pri Bledu. Po izobrazbi je lesarski tehnik, zaposlen pa v podjetju Lip Bled, kjer je začel kot vajenec, sedaj je projektni vodja v oddelku inženiringa. Po duši je športnik in glasbenik. Igra harmoniko pri ansamblu Slovenski pozdravi, triu Muska in ljudskih godic Šuštarjih. Je tudi član folklorne skupine pri KD Rudija Jedretiča Ribno in podpoveljnik PGD Selo pri Bledu, kjer je v pomoč mentorju mladine. »Od športa mi je najljubši hokej, ki ga igram pri kar treh 'divjeligaših', poleg tega pa tudi smučanje

Iztok Pesrl, blejski podžupan / Foto: Tina Dokl

in kolesarjenje,« je povedal Pesrl, ki je se je pred kratkim navdušil še nad čebelarstvom. »Ne smem pozabiti

na svoje čebelice, ki so poseben vir energije in sprostitve.«

V lokalnem okolju je aktiven na več področjih, že dvajset let je tudi član Liste Tonija Mežana, na kateri je kot nosilec kandidiral na zadnjih lokalnih volitvah in bil izvoljen v občinski svet. Do nastopa mandata podžupana je bil predstavnik Občine Bled v več svetih javnih zavodov, med drugim predsednik sveta Vrtca Bled, podpredsednik sveta OŠ Bled in podpredsednik sveta JZ Zavod za kulturo Bled.

Kot podžupan, funkcijo bo opravljal nepoklicno, želi biti v pomoč županu pri izvrševanju nalog s poudarkom na družbenih dejavnostih

in ga nadomeščati v primeru njegove odsotnosti. »Glede na podžupanske zadolžitve sem večino mest po odbori prepustil svetniškemu kolegom,« je ob tem dodal. Je sicer član odbora Statutarnepravne komisije Občine Bled, predsednik Komisije za mandatna vprašanja volitve in imenovanja, predsednik Prireditvenega sveta, predsednik več komisij za vodenje postopkov in nadzora dodelitev sredstev in še član v nekaterih delovnih skupinah občine. »Trenutno smo najbolj dejavni ravno v Prireditvenem svetu, kjer se z javnimi zavodi pripravljajo in usklajujejo prireditve za poletno sezono,« je še dodal blejski podžupan.

Okršlarjeva iz Kranjske Gore na Bled

Bled – Z 18. januarjem je mesto direktorice Občinske uprave Bled prevzela Vesna Okršlar. Kot je pojasnil blejski župan Anton Mežan, so sicer na razpis prejeli dve prijavi, pri čemer je Okršlarjeva poleg izpolnjevanja osnovnih pogojev prepričala tudi z izkušnjami iz Kranjske Gore, kjer je bila od leta 2015 direktorica občinske uprave. »V teh dneh se je že izkazala s poznavanjem dela na tem mestu, strokovnostjo in pravnim znanjem, kar je zagotovo dodana vrednost,« je dodal župan. Vesna Okršlar je po izobrazbi univerzitetna pravica z diplomom ljubljanske Pravne fakultete. Do prihoda v Kranjsko Goro je desetletje delala kot odvetnica, ukvarjala se je predvsem z gospodarskimi in civilnimi zadevami, svojo profesionalno pot pa je začela z delom v občinski upravi v Kranju. Vodenje občinske uprave ji predstavlja izziv v razmerju občina – občani in občina – država.

V Cerkljah soglasno sprejet proračun

Cerklje – Občina Cerklje letos pričakuje blizu 12,2 milijona evrov prihodkov, odhodki pa so planirani v višini nekaj manj kot 19,4 milijona. Razliko bo krila z ostankom iz preteklih let, ki znaša 6,7 milijona, z vračilom kapitalskih deležev in po potrebi s kreditom. Proračun je še nekoliko višji kot je bilo sprva predvideno, pri odhodkih so večja sprememba dodatna sredstva za obnovo Hribarjeve hiše, več denarja so namenili tudi za ureditev javne razsvetljave ter Nogometni center Velesovo, v katerem so načrtovanim naložbam dodali preureditev prezračevanja v šotoru. Ob potrjevanju proračuna na seji občinskega sveta je župan opozoril na izzive, povezane z javnimi razpisi in draginjo. »Smo v času, ki je nepredvidljiv. Sreča, da nismo zadolženi,« je dejal. Med večjimi zalogami je poleg gradnje kanalizacije z območja Krvavca in hribovskih vasi poudaril obnovo vodovodnega sistema v hribovitem delu občine.

Razpisna komisija Sveta javnega zdravstvenega zavoda Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo Kranj, Kidričeva cesta 38a, 4000 Kranj, razpisuje prosto delovno mesto

DIREKTOR ZAVODA (m/ž) za štiriletno (4-letno) mandatno obdobje.

Kandidat oziroma kandidatka (v nadaljevanju: kandidat) mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati naslednje pogoje:

- ima izobrazbo zdravstvene smeri, pridobljeno po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena najmanj na 8. raven,
- ima najmanj pet let delovnih izkušenj s področja organizacije, vodenja in upravljanja,
- predloži program dela in razvoja bolnišnice,
- predloži potrdilo o nekaznovanosti, ki ga izda Ministrstvo za pravosodje,
- aktivno obvlada slovenski jezik,
- aktivno obvlada vsaj en svetovni jezik,
- dobro pozna področja dela javnega zavoda in
- obvlada delo z računalniškimi programi.

Mandat bo direktorju začel teči od dneva izdaje soglasja Vlade Republike Slovenije. Izbrani kandidat bo za opravljanje funkcije direktorja sklenil pogodbo o zaposlitvi za določen čas za čas trajanja mandata.

Kandidat mora k prijavi, ki mora biti v slovenskem jeziku, priložiti:

- ustrezna dokazila o izobrazbi,
- življenjepis v obrazcu Europass z opisom delovnih izkušenj,
- ustrezna dokazila o izpolnjevanju pogoja glede zahtevanih delovnih izkušenj s področja organizacije, vodenja in upravljanja,
- program dela in razvoja bolnišnice za mandatno obdobje štirih let,
- dokazilo o nekaznovanosti, ki ga izda Ministrstvo za pravosodje, in
- dokazilo o znanju vsaj enega svetovnega jezika.

Prijave z dokazili morajo kandidati posredovati v zaprti kuverti na naslov: Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo Kranj, Kidričeva cesta 38a, 4000 Kranj, z oznako »NE ODPRAJ – Razpis za direktorja«. Rok za prijavo je do vključno 28. februarja 2023.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v zakonskem roku.

Razpisna komisija Sveta javnega zdravstvenega zavoda Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo Kranj, predsednik Marijan Penšek

Pustni karneval

V nedeljo, 19. februarja, bo na Bledu potekal pustni karneval, ki ga organizira JZ Turizem Bled.

Osrednja tema oziroma rdeča nit letošnje pustne povorke bo 200. obletnica rojstva Arnolda Riklija, sodelujoča društva pa se lahko odločijo tudi, da sodelujejo na poljubno temo, torej na temo, ki si jo izberejo sama, vendar je pogoj, da je maska skupinska. Sodelovanje na pustni povorki pomeni priložnost za druženje in odlično promocijo visoke obletnice rojstva Arnolda Riklija ter vašo predstavitev javnosti. Vabimo vas, da motivirate in organizirate skupine in se v čim večjem številu udeležite letošnje riklijanske pustne povorke. Udeležba blejskih klubov in društev bo tudi tokrat štela pri prijavih na nekatere razpise. Zbor bo med 14. uro in 14.30 pri Infrastrukturi Bled, od koder bo povorka nadaljevala pot čez Bledec na Jezersko promenado, kjer se bodo maskare prvič predstavile gledalkam in gledalcem, zatem pa sledita druga predstavitev na spodnji ploščadi Trgovskega centra Bled ter zabava za otroške in odrasle maskare skupino Calypso. Vsaka skupina mora določiti osebo, ki bo pred skupino nosila tablo z imenom društva in skupine.

JZ Turizem Bled sprejema prijave skupin do vključno 6. februarja po elektronski pošti na naslov vilman@visitbled.si, informacije o pustnem karnevalu pa so na voljo na telefonski številki 045 780 500. Ob prijavi je treba navesti ime in opis pustne maske, kontaktno osebo skupine z elektronskim naslovom in telefonsko številko mobilnega telefona, predvideno število oseb v povorki, morebitne posebnosti vaše skupinske maske (vozilo in druga mehanizacija, druge posebnosti) in opis za namen predstavitve skupine po ozvočenju. Vsi člani pravočasno prijavljenih skupin bodo prejeli bon za pustni krof in čaj oziroma kuhano vino.

Lokacije defibrilatorjev

Z avtomatskim eksternim defibrilatorjem lahko očitvidci začnejo postopke oživljanja že pred prihodom reševalne ekipe. Lokacije AED v občini Bled so objavljene na spletni strani občine <https://www.e-bled.si/za-obcane/lokacije-defibrilatorjev/>. Nameščeni so na veslaški hišici ob jezeru, na gasilskih domovih Bled, Ribno, Selo, Kupljenik, Rečica, Zasip, Mlino, na Domu krajanov Bohinjska Bela, zbiralnici mleka na Bohinjski Beli, pod veslaško tribuno v Veliki Zaki ob vhodu na javno stranišče, na Koritnem hiša št. 8, v Ribnem na Savski c. 45, na objektu Bodešče 7, na Petrolu Bled ob severni razbremenilni cesti, na stavbi uprave Infrastrukture Bled, ob jezeru nasproti penziona Mlino in Poti na Lisice na Senčilih Bled.

Voden sprehod ob jezeru

Še do 17. marca bo vsak petek potekal enourni sprehod z lokalnim turističnim vodnikom ob Blejskem jezeru. Zbor je ob 10. uri pred TIC Bled. Potrebna je predhodna najava na info@visitbled.si najkasneje do 20. ure dan pred vodenjem, ki je za imetnike kartice Julijske Alpe brezplačno. Sprehodili se bomo ob Blejskem jezeru, vmes občudovali Blejski otok in Blejski grad, skozi Zdraviliški park, posvečen začetku sodobnega turizma na Bledu Arnoldu Rikliju, mimo spomenika največjemu slovenskemu pesniku Francetu Prešernu, se ustavili na Slovenskem trgu ob župnijski cerkvi sv. Martina, obiskali staro vaško jedro in se mimo Festivalne dvorane in Vile Zora, kjer domuje blejska občina, vrnili na izhodiščno točko.

Oživljajo smučišče Viševnik na Pokljuki

Infrastruktura Bled v sodelovanju s Slovensko vojsko in podjetjem GG Bled oživlja smučišče Viševnik na Pokljuki, ki je ponovno odprto od petka, 20. januarja. Na smučišču obratujeta dve napravi, odprte so vse proge v dolžini 1,2 kilometra. Smučanje je mogoče vsak dan med 9. in 16. uro, cena celodnevne vozovnice za odrasle znaša 15 evrov, za otroke 10 evrov, poldnevne pa 10 evrov za odrasle in 8,50 evra za otroke.

Več informacij na:
www.e-bled.si,
www.bled.si

Vita bo v soboto obiskala Bled

FIS svetovno prvenstvo v nordijskem smučanju Planica 2023 se nezadržno približuje.

Predstavitve svetovnega prvenstva aktivno poteka po številnih krajih, planiška čaplja Vita, ki spodbuja zdrav način življenja ter ljubezen in spoštovanje do narave, pa navdušuje ljudi za prihajajoče prvenstvo.

Organizacijski komite Planica, javni zavod Turizem Bled in Občina Bled bodo združenimi močmi v soboto, 4. februarja 2023, med 10. in 15. uro organizirali posebno brezplačno prireditev na Blejski promenadi Planica na Bledu. Dogodek bo namenjen promociji FIS svetovnega prvenstva v nordijskem smučanju Planica 2023 in predstavitvi Bleda kot gostitelja tega enkratnega in neponovljivega dogodka. Dogodek na Blejski promenadi bo omogočal otrokom brezplačno uporabo montažne otroške skakalnice Mini Planica. Vsa oprema bo na voljo v sklopu mini skakalnice in otroci ne potrebujejo nobenih posebnih oblačil ali obutve. Vsi otroci kot nagrado za pogum prejmejo posebno štartno številko Planica, ki simbolizira Svetovni dan snega, ki ga pod okriljem Mednarodne smučarske zveze FIS vsako

leto organizira tudi OK Planica. Planica se lahko pohvali tudi z nagrado iz leta 2019, prejeto za najboljšo organizatorko tega dogodka na svetu, v konkurenci več kot 500 organizatorjev.

Mini Planica je montažna mini skakalnica na tovornjaku in prava atrakcija za vse obiskovalce. Tokrat bodo starši z golj navijači, saj je ekipa Planice strokovno usposobljena za delo z otroki in je vsakršna skrb odveč. Vaši otroci bodo tokrat mogoče prvič izkusili smučarske skoke in nekateri med njimi najbrž ne zadnjič. Mogoče se prav na Bledu rodi celo kakšen bodoči svetovni prvak. Niti uradna maskota svetovnega prvenstva Vita ne bo zamudila še zadnje priložnosti, da vse skupaj povabi v Planico, ki se bo tokrat prvič v zgodovini bleščala v vsem svojem sijaju med 21. februarjem in 5. marcem ter med 30. marcem in 2. aprilom, ko Planica gosti tudi tradicionalni finale svetovnega pokala v smučarskih poletih. Poskrbeli bodo tudi za pravo planiško animacijo s svetovno priznanim planiškim animatorjem Bojanom Makovcem, obetajo se brezplačni prigrizki planiških sponzorjev, simpatične nagrade za otroke in vzdušje, ki ga lahko doživite izključno v Planici. Dogodek je za vse obiskovalce brezplačen, zabava pa zagotovljena tako za otroke kot za starše.

Ob kulturnem prazniku

Slovenski kulturni praznik 8. februar bodo z raznimi dogodki počastili tudi na Bledu.

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Zgornja Gorenjska in Območno združenje slovenskih častnikov Radovljica organizirata na slovenski kulturni praznik, v sredo, 8. februarja, 21. Pohod spomina in prijateljstva v spomin Janeza Svetine. Zbor pohodnikov bo pri Srednji gostinski in turistični šoli v Radovljici med 6.30 in 7.45, začetek pohoda pa ob 8. uri. Pri Prešernovem spomeniku na Bledu bo ob 10.30 osrednja občinska prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku s slavnostnim govornikom Jožetom Ostermanom, predsednikom Organizacijskega odbora Čufarjevih dni. V kulturnem programu bodo nastopili učenci Osnovne šole prof. dr. Josipa Plemmlja Bled in Veteranski pevski zbor. Ob 13. uri je predviden prihod v Vrbo na osrednjo slovesnost prazniku. Pohodnikom bo zagotovljen topel napitek pred in med pohodom,

avtobusni prevoz iz Vrbe na zbirno mesto ter malica ob vrnitvi. Pohod ni zahteven, je ravninski in bo izveden v vsakem vremenu. Dolžina poti je 12 kilometrov.

Prireditve v krajevnih skupnostih

Učenci Osnovne šole prof. dr. Josipa Plemmlja Bled bodo 3. februarja ob 12.30 odnesli cvetje k Prešernovemu spomeniku na Bledu in izvedli krajši kulturni program. V sredo, 8. februarja, ob 19. uri bo v Medgeneracijskem centru Vezenine Bled potekala brezplačna projekcija slovenskega filma. Kulturno društvo Bohinjska Bela bo na predvečer praznika, 7. februarja, ob 19. uri izvedlo Prešernovo proslavo v Domu krajanov Bohinjska Bela. Kulturno-umetniško društvo Zasip bo 10. februarja ob 18. uri v Domu krajanov Zasip organiziralo prireditev z naslovom

Kulturni praznik. Nastopili bodo pevka zbor Canticum Novum in Oktet LIP Bled, recitatorji KUD Zasip, pesnica Katja Kos ter humoristki Katra in Franca. Kulturno društvo Rudija Jedretiča Ribno in POŠ Ribno bosta proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku pripravila v petek, 3. februarja, ob 18. uri v Zadržnem domu Ribno.

Prešeren podoba na ogled postavi

Slikarsko društvo Atelje Bled kulturni praznik vsako leto počasti s skupinsko razstavo del članic in članov društva. Letošnjo razstavo so poimenovali Prešeren podoba na ogled postavi. Razstavili bodo dela, ki so nastala pod mentorstvom akademske slikarke mag. Anje Tolar Tomšič v okviru seznanjanja z modernimi smermi slikarstva. Razstava bo na ogled v Festivalni dvorani od 3. do 9. februarja 2023.

V svet »sončnega dohtarja« Arnolda Riklija

Ob 200. obletnici rojstva začetnika naravnega atmosferskega zdravljenja

Atmosferski zdravnik Arnold Rikli je tisti, ki je Bled postavil na zemljevid zdraviliškega turizma. Je pionir naravnega zdravljenja. Njegove metode so koristne tudi za sodobnega človeka današnjega časa.

Foto: arhiv Vojko Zavodnik C

Zgodba o Arnoldu Riklju - Švajcerju je zgodba o človeku, ki je bil s svojimi idejami daleč pred časom, v katerem je živel. Z naravnimi in enostavnimi nasveti je znal izboljšati pacientovo počutje.

Bogastvo, zbrano v obsežni knjigi in zbirki

V okviru Zavoda za kulturo Bled je že v preteklosti nastalo nekaj odmevnih

projektov, povezanih z Arnoldom Riklijem. Leta 2015 smo na Blejskem gradu odprli prenovljeno **Riklijevo sobo** in omogočili snemanje **dokumentarnega filma Arnold Rikli - Voda, sonce, zrak** avtorice Amalije Jelen Mikša. Leta 2018 je pod okriljem zavoda izšla izvrstna in obsežna knjiga **Po sledih Arnolda Riklija**, ki jo je napisal Vojko Zavodnik. Avtor je na podlagi izjemne količine podatkov, pisnih in materialnih virov ter svojega poznavanja življenja in dela Švajcerja in njegove družine napisal izjemno knjigo na več kot 350 straneh. V letih raziskovanja je navezal stike z Riklijevimi potomci, že več desetletij pa skrbno bdi nad dediščino začetnika naravnega atmosferskega zdravljenja in je nepogrešljiv strokovni svetovalec pri projektih, povezanih z Riklijem.

Osrednja slovesnost v duhu ohranjanja dediščine Arnolda Riklija

V tem duhu bo potekal tudi osrednji dogodek prav na dan njegovega rojstva pred dvema stoletjema - v **ponedeljek, 13. februarja 2023, ob 19. uri v Festivalni dvorani na Bledu**. Vabimo vas, da se nam pridružite in bolje spoznate življenje in delo Švajcerja. Pred in med slovesnostjo ter po njej smo vam skupaj s partnerji pripravili številna presenečenja, ki vas bodo popeljala v čas Arnolda Riklija.

Brezplačne vstopnice lahko dobite v TD Bled. Prosimo vas, da si jih pravočasno priskrbite, najkasneje do ponedeljka, 6. februarja. Le z vstopnico bo namreč mogoč vstop na prireditve.

Od 10. do 15. ure bo v Festivalni dvorani Bled potekal tudi 1. RIKLIBled posvet - Dediščina atmosferskega zdravljenja za zdrav način življenja danes. Pripravlja ga projektna skupina študentov 2. letnika velnesa z mentorico mag. Moniko Karan. Projekt sta podprla Zavod za kulturo Bled in JZ Turizem Bled.

Fotografska razstava Za vedno v Galeriji Stolp

Ali že veste, kje boste preživel valentinovo? Vabimo vas na Blejski grad, kjer bo ta dan odprtje fotografske razstave s poetičnim naslovom Za vedno. Gre za razstavo fotografij, ki so jih na različnih poročnih obredih na Blejskem gradu zabeležili uradni poročni fotografi. Na ogled bosta tudi dva krajša videa o novi poročni lokaciji, ki je bila javnosti predstavljena lansko jesen. Otvoritev razstave Za vedno bo 14. februarja ob 17. uri v Viteški dvorani. Z objavljenim vabilom velja na dan otvoritve prost vstop za dve osebi na Blejski grad. Druge dni je ogled razstave, ki bo v Galeriji Stolp odprta do 31. marca, mogoč ob plačilu vstopnine na Blejski grad.

Foto: Ana Gregorič

ZAVOD ZA KULTURO BLED
vabi na
otvoritev fotografske razstave
ZA VEDNO

**14. februarja ob 17. uri
v Viteški dvorani na Blejskem gradu**

Razstava bo na ogled od
14. februarja do 31. marca v Galeriji STOLP.
Z vabilom na otvoritev velja prost vstop na
Blejski grad za dve osebi.

ZKB ZAVOD ZA KULTURO BLED
BLEJSKI GRAD
BLED CASTLE Weddings

RTMesec na Blejskem gradu

Nikoli ni dovolj besed o ljubezni, nikoli dovolj izrazov predanosti. Pa naj bo med zaljubljenici, starši in otroki, starimi starši in vnuki, med prijatelji. Zakaj torej ne bi že pred majem, mesecem ljubezni, temu, da si iskreno izrekamo 'rad te imam' (RTM), namenili posebnega meseca? Recimo od 10. februarja do 12. marca, ko se na gregorjevo ptički ženijo in oznanjajo pomlad? RTMesec na Blejskem gradu bo čas za vse, ki se imate radi in bi to radi tudi posebej zaznamovali, ujeli duh iskrene ljubezni in predanosti v fotografije. Pod grajskim lapidarijem na zgornji terasi bo za vas urejena posebna foto točka, kjer si boste lahko povedali tisoč lepih besed in zabeležili trenutek. Za vstop na grad je treba plačati vstopnino.

Foto: Jošt Gantar

Voden ogled gradu

Ob kulturnem prazniku vas vabimo na voden ogled gradu, ki bo v sredo, 8. februarja, ob 11. uri. Vodnik vas bo čakal pri vodnjaku na spodnji terasi. Obvezne so predhodne prijave. Prosimo, da jih pošljete najkasneje do 6. februarja na e-naslov: info@zkbled.si. Vodenje je darilo Zavoda za kulturo Bled ob kulturnem prazniku in je brezplačno. Za vstop na grad je treba plačati vstopnino. Prijazno vabljeni, da se nam pridružite pri raziskovanju zanimivih grajskih zgodb!

ZKB ZAVOD ZA KULTURO BLED

Več informacij na: www.zavod-za-kulturo-bled.si
Sledite nam na naših družbenih medijih @Bled castle
(Facebook, Instagram) ter na kanalu Bled Castle na YouTubeu.

Zmagi so dodali še dobrodelnost

Hokejisti kranjskega Triglava so boju za nove točke v Mednarodni hokejski ligi dodali še akcijo zbiranja plišastih igrač za kranjsko porodnišnico.

VILMA STANOVNIK

Kranj – Minulo sredo je potekala tekma hokejistov Triglava in Slavije Junior. Navijači so večinoma prišli s plišastimi medvedki, saj so v Hokejskem klubu Triglav pripravili tako imenovani teddy bear toss oz. metanje medvedkov, ki jih ob prvem

zadetu domače ekipe vržejo na led. Na prvi gol je bilo treba čakati kar nekaj časa, ob koncu prve tretjine pa so zadeli gostje. Domačini so navijače z golom razveselili na začetku druge tretjine in na led so z vseh koncev letele plišaste igrače. Končni rezultat tekme je bil 6 : 2 za Triglav.

Na led je padlo več kot tristo igrač, podarili pa jih bodo Bolnišnici za ginekologijo in porodništvo Kranj. / Foto: Gorazd Kavčič

Nastopili bodo na Danskem

Minuli konec tedna je za lep uspeh poskrbela naša mladinska floorball reprezentanca, ki si je v Španiji priborila drugo mesto in s tem vozovnico na svetovno prvenstvo, ki bo konec aprila na Danskem.

VILMA STANOVNIK

Škofja Loka – Slovenska reprezentanca je bila večinoma sestavljena iz igralcev iz Gorenjske, saj so nastopali fantje iz InSPORTa iz Škofje Loke, Zelencev iz Kranjske Gore, Polanske bande ter igralci Borovnice in Olimpije.

Tekmovanje so varovanci selektorja Gorazda Tomca začeli z zmago 5 : 1 proti reprezentanci Italije, ki pa že pred začetkom tekmovanja ni sodila v ožji krog ekip, ki bi se lahko uvrstile na svetovno prvenstvo. Drugi dan jih je čakal na papirju najmočnejši nasprotnik, reprezentanca Estonije. »Naši fantje so se Estoncem dobro upirali, a zaradi nepotrebnih izključitev izgubili rezultatski priključek in na koncu morali priznati poraz z rezultatom 6 : 3,« je povedal Tomc in dodal, da se rezultatom ni preveč obremenjeval, saj je vedel, da bosta o

Tudi s podporo navijačev so si naši mladi floorballisti v El Escorialu v Španiji priborili nastop na svetovnem prvenstvu. / Foto: arhiv reprezentance

napredovanju odločali zadnji tekmi proti Madžarski in Španiji. Madžare so naši nato premagali z 8 : 7, pred polno dvorano navijačev pa so bili za konec boljši še od domače ekipe Španije. Slavili so z rezultatom 8 : 1 in si s tem priborili drugo mesto na turnirju in tudi uvrstitev

na svetovno prvenstvo. Mladi igralci floorballa bodo tako med 26. in 30. aprilom tekmovali na svetovnem prvenstvu v Frederikshavnu na Danskem. Slovenija se bo v svoji podskupini pomerila z Avstralijo, Singapurjem ter Norveško, ki je favorit v tej podskupini. Kot

pravi Gorazd Tomc, je njihov cilj zmagati v podskupini in s tem boj za prvi dve mesti v skupini B svetovnega prvenstva, ki še omogočata boj za prehod v skupino A svetovnega floorballa. »Cilj je ambiciozen, a jaz fantom zaupam,« je še dodal selektor Tomc.

Zavod SLOSKI, Podutiška cesta 146, 1000 Ljubljana

Brezplačno z vlakom na svetovno prvenstvo

Vsi obiskovalci FIS svetovnega prvenstva v nordijskem smučanju Planica 2023 bodo imeli v dneh od 22. do 26. februarja in od 28. februarja do 5. marca možnost uporabe brezplačnega povratnega prevoza z vlakom od kjerkoli v Sloveniji do Jesenic.

Potniki bodo ob predložitvi veljavne vstopnice za svetovno prvenstvo na prodajnih mestih Slovenskih železnic, kjer je to mogoče, ali na vlaku prejeli brezplačno vozovnico za vlak in vrednotnico za avtobus, ki ju je treba shraniti do vrnitve domov.

IZREDNI VLAKI

Za vrnitev z Jesenic proti Ljubljani oziroma Novi Gorici so poleg rednih vlakov za navedene dni na voljo tudi izredni vlaki.

Možnost uporabe brezplačnega povratnega prevoza z vlakom od kjerkoli v Sloveniji do Jesenic velja za vse odhode in prihode rednih in izrednih vlakov Slovenskih železnic. Z ŽP/AP Jesenice do Ledine (Rateče) in nazaj bodo potniki imeli na voljo brezplačen avtobusni prevoz organizatorja v najbolj optimalnih dnevni terminih za ogled tekmovalnega programa tega izjemnega športnega dogodka (glejte kombiniran vozni red).

POMEMBNO! Odhodi avtobusov z Jesenic in Ledine niso vezani na prihode/odhode vseh vlakov Slovenskih železnic, temveč zgolj na terminsko optimalne prihode/odhode rednih in izrednih vlakov, ki so najbolj smiselni za ogled dnevnega tekmovalnega programa v Planici.

Parkiranje v času svetovnega prvenstva

Brezplačno parkiranje za obiskovalce bo zagotovljeno ob glavni cesti Kranjska Gora–Rateče in v mestu Kranjska Gora. Vse obiskovalce prosimo, da upoštevajo obvestilno signalizacijo in navodila redarjev.

Jutranji sprehod iz Kranjske Gore do Planice

Vse obiskovalce vljudno prosimo, da sodelujejo pri našem poslanstvu pri organizaciji trajnostnega dogodka in toplo priporočamo uporabo sprehajalne poti od Kranjske Gore do vhoda na prizorišče. Gre za zmerno, pet kilometrov dolgo pot po smučiških in zasneženih travnikih v prečudoviti zimski idili. Ob poti vas bodo pričakali prijazni prostovoljci, ogreli pa se boste lahko tudi z brezplačnimi toplimi napitki.

Obiskovalci, ki bivajo v Kranjski Gori, lahko uporabljajo tudi brezplačen avtobusni prevoz do vhoda na prizorišče. Avtobusi bodo vozili pogosto in brez voznega reda.

Družine ugodneje v Planico

Manj kot mesec dni nas še loči od začetka FIS svetovnega prvenstva v nordijskem smučanju Planica 2023, ki bo od 21. februarja do 5. marca 2023 v Planici. Družine že od nekdanj veselijem obiskujejo Planico. Ogled zimskega športnega spektakla želimo omogočiti čim večjemu številu otrok s starši, zato smo pripravili posebno ponudbo za nakup družinskih vstopnic. Cena tega ugodnega paketa je že od 24 evrov naprej.

Priprave na največji dogodek v zgodovini Republike Slovenije med tem tečejo po načrtu. Snega je v dolini pod Poncami še preveč, tako bodo tekmovanja v smučarskih skokih, nordijski kombinaciji in teku na smučeh res potekala v pravi zimski idili. Znanе so tudi vse podrobnosti spremljevalnega programa in večernih svečanih podelitev kolajn, ki bodo potekale v Kranjski Gori.

Na tem prestižnem športnem dogodku pričakujemo okoli 1700 predstavnikov reprezentanc iz več kot 60 držav in več kot 1500 predstavnikov medijev.

Več o vstopnicah:

<https://www.cts.eventim.si/campaign/planica2023>

Več o programu:

<https://www.cts.eventim.si/campaign/planica2023/program>

Vita na Bledu

V soboto, 4. februarja 2023, bo obiskala blejsko Jezersko promenado. Pripeljala se bo z Mini Planico, omogočila nepozabno spoznavanje s smučarskimi skoki in izjemnim planinškim vzdušjem. Vita ne bo zamudila priložnosti, da vas povabi v Planico, ki se bo letos prvič v zgodovini bleščala v vsem svojem sijaju skoraj mesec in pol, od 21. februarja in vse do 2. aprila! Za otroke bo poskrbljeno z vodeno animacijo, nagradnimi igrami in degustacijo planiških sponzorjev.

Popolna zapora spodaj opredeljenih cest oz. odsekov cest v dneh od 20. februarja od 6. ure do 6. marca do 15. ure:

- zapora kolesarske ceste od parkirišča za avtodome v Kranjski Gori (odcepa za Apartmaji Plan, Borovška c. 104a) do poligona v Podkorenu (avtodomi bodo preusmerjeni delno na občinski PZA pri Hotelu Korona, večinsko pa v kamp Špik)

- zapora kolesarske ceste od poligona v Podkorenu do Rateč (lokalna cesta LK 189011), ceste od poligona v Podkorenu do odcepa na makadamsko cesto za nekdanjo karavlo Ledine (sedaj koč v najemu PD Lisca-Sevnica)
- zapora lokalne ceste od poligona v Podkorenu do križišča z R1-202 (LK 189012)
- zapora kolesarske ceste od križišča z RT-901 v Ratečah do odcepa na makadamsko cesto za nekdanjo karavlo Ledine (sedaj koč v najemu PD Lisca-Sevnica), del odseka KJ968911,
- zapora dvolastniške ceste v Ratečah od gostišča Mojmir do državne meje z Italijo (JP 689061)

Tudi za socialno šibke

Za energetska sanacijo stavb in zamenjavo starih kurilnih naprav so že dlje časa na voljo sredstva Eko sklada, nekateri ukrepi pa so namenjeni tudi socialno šibkejšim.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kranj – Energetska sanacija objektov ter prehod na obnovljive vire energije sta v zadnjem času vroči temi, z energetska krizo, s katero so se marsikateremu gospodinjstvu v letošnji zimi precej zvišali stroški ogrevanja, pa je težava še toliko bolj aktualna, še zlasti v starejših in energetska manj učinkovitih objektih.

Stroški energetske sanacije objektov lahko znašajo tudi več deset tisoč evrov, zato je vsaka subvencija dobrodošla. Nekaj jih je na razpolago tudi v okviru Eko sklada, investitorjem pa so na voljo svetovalci mreže Ensvet, ki delujejo v 59 pisarnah v večini večjih mest po državi. Kot nam je povedal Andrej Svetina, vodja jeseniške pisarne, ki je aktiven tudi v Radovljici, je v preteklih letih opravil okoli 250 svetovanj letno, kljub temu pa meni, da ljudje še premalo poznajo subvencije, ki so jim na voljo v okviru Eko sklada. Opozoril je tudi na nekatere aktualne javne pozive Eko sklada, ki so trenutno na voljo za lastnike stanovanjskih objektov.

V sklopu javnega poziva 99SUB-OB22 so na razpolago finančne spodbude za nove naložbe v rabo obnovljivih virov energije in večjo energetska učinkovitost stanovanjskih stavb. S tem pozivom se prizna spodbuda za investicije, kot so denimo vgradnja solarnega sistema, kurilne naprave na lesno biomaso, toplotne črpalke ali zamenjava oz. vgradnja toplotne postaje za priklop na sistem daljinskega ogrevanja, vgradnja

Za energetska sanacijo in zamenjavo ogrevalnega sistema je na voljo več spodbud. Fotografija je simbolična. / Foto: Gorazd Kavčič

energetska učinkovitih oken v starejši stavbi, toplotna izolacija fasade, strehe ali stropa ali tal na terenu oz. nad neogrevanim prostorom ter vgradnja prezračevalnega sistema.

Kot poudarja Svetina, višina subvencije znaša 20 odstotkov priznanih stroškov naložbe za en ali dva ukrepa, če se investitor odloči za izvedbo treh ali več ukrepov, pa finančna spodbuda znaša 30 odstotkov priznanih stroškov naložbe. Podrobneje delež in omejitve subvencij določa razpis, za katerega je skupno na voljo 26 milijonov evrov in je odprt od marca lani.

Kljub spodbudam Eko sklada, pa so investicije v večjo energetska učinkovitost lahko za marsikoga prevelik finančni zalogaj. Pri Eko skladu so zato pripravili tudi paket ukrepov,

ki so na razpolago socialno šibkejšim.

Občani z odločbo centra za socialno delo o denarnih socialnih prejemkih ali potrdilom o prejemanju denarne socialne pomoči se denimo lahko prijavi na brezplačno svetovanje Ensvet na domu, pri čemer prejmejo tudi paket naprav za varčevanje z energijo in vodo. V paketu v skupni vrednosti okoli sedemdeset evrov so led sijalke, podaljški za elektriko, varčevalni nastavki za pipo in prho, tesnila za okna in vrata ter drugi pripomočki, s katerimi lahko enostavno prihranimo na porabi energije.

Za večje investicije pa so socialno šibkim na voljo tudi finančne spodbude za zamenjavo starih kurilnih naprav v okviru javnega poziva 86SUB-SOCOB21. V primeru zamenjave stare

kurilne naprave z novo kurilno napravo na lesno biomaso v centralnem sistemu ogrevanja višina subvencije znaša tudi do sto odstotkov oz. največ osem tisoč evrov za kotel na polena, sekance in kombinirano kurjavo ter največ šest tisoč evrov za kotel na pelete. V primeru menjave enosobne kurilne naprave na lesno biomaso, namenjeno ogrevanju prostora, v katerega je postavljena, vključno s štedilniki s posredno ogrevalno pečico ali brez nje, višina subvencije prav tako znaša do sto odstotkov, vendar največ štiri tisoč evrov za napravo z vodnim toplotnim prenosnikom, ki bo priklopljena na centralno ogrevanje, in dva tisoč evrov za druge enosobne kurilne naprave. Skupna višina sredstev v tem pozivu znaša 2,4 milijona evrov.

DOBRO JE VEDETI

Dohodninska lestvica in olajšave v letu 2023

CVETO ZAPLOTNIK

Finančna uprava je ob koncu lanskega leta objavila lestvico za odmero dohodnine in zneske olajšav za letošnje leto.

Poglejmo najprej dohodninsko lestvico (zneski so v evrih).

Zavezanec, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta, je upravičen do 3500 evrov posebne osebne olajšave, prejemnik dohodka iz delovnega razmerja do dopolnjenega 29. leta starosti pa do olajšave 1300 evrov.

Za prvega vzdrževanega otroka znaša posebna olaj-

Neto letna davčna osnova		Dohodnina	
Nad	Do		
	8755		16%
8755	25.750	1400,80	+ 26 % nad 8755
25.750	51.500	5819,50	+ 33 % nad 25.750
51.500	74.160	14.317	+ 39 % nad 51.500
74.160		23.154,40	+ 50 % nad 74.160

Višina splošne olajšave je odvisna od višine skupnega letošnjega dohodka. Pri dohodku do 16.000 evrov znaša olajšava 5000 evrov + (18.761,40 evra - 1.17259 x skupni dohodek), pri dohodku nad 16.000 evrov pa je olajšava 5000 evrov.

Osebna olajšava za invalida s 100-odstotno telesno okvaro znaša 18.188,61 evra, za zavezanca po dopolnjenem 70. letu starosti 1500 evrov in za zavezanca, ki nepretrgoma najmanj deset let prostovoljno in nepoklicno opravlja naloge zaščite, reševanje in pomoči, prav tako 1500 evrov.

šava 2698 evrov, za drugega 2933, za tretjega 4892, za četrtega 6851, za petega 8810, za vsakega nadaljnjega pa se zviša za 1959 evrov. Za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana znaša olajšava 2698 evrov, za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, pa 9777 evrov. Pri prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju je možno uveljavljati olajšavo do zneska premije, ki je enak 24 odstotkom obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje oziroma 5,844 odstotka pokojnine, a ne sme preseči 2903,66 evra.

Krka z največjo prodajo doslej

Novo mesto – Po nerevidirani oceni poslovanja Krke, je skupina lani ustvarila prodajo v višini 1,717 milijarde evrov, kar predstavlja deset odstotkov več kot v letu 2021 in hkrati tudi največjo prodajo v Krkini zgodovini. Povečali so jo v vseh šestih prodajnih regijah in na večini Krkinih ključnih trgov ter pri vseh skupinah izdelkov in storitev. Po prodaji največja regija je Vzhodna Evropa. V Rusiji so denimo prodali za 387 milijonov evrov izdelkov, kar je 16 odstotkov več kot leto prej, v Sloveniji pa za 103 milijone evrov oz. 11 odstotkov več. Dobrih 81 odstotkov prodaje so predstavljala zdravila na recept. Ustvarjeni čisti dobiček bo predvidoma dosegel dobrih 361 milijonov evrov, kar je 17 odstotkov več kot v letu 2021.

Privabljajo mlade kadre

ALEŠ SENOŽETNIK

Trata – Pred dnevi so v podjetju LTH Castings odprli vrata osnovnošolcem osmih in devetih razredov z 18 različnih osnovnih šol in jim predstavili svoje delo in možnosti, ki jih mladim ponujajo že med šolanjem. Družba s 3.300 zaposlenimi v treh državah, namreč stalno povečuje svoje ekipe. Na dogodku, s katerim želijo v svoje vrste privabiti mlade, pa so se predstavile tudi Srednja šola za strojništvo Škofja Loka, Srednja tehniška šola Kranj in Strokovna tehniška gimnazija

Kranj. »Dijakom in študentom že v obdobju šolanja na srednjih šolah in fakultetah zagotavljamo kadrovske štipe in omogočamo pridobivanje delovnih izkušenj v okviru sistema vaje-ništa, obveznih praks, počitniškega dela in učinkovitega sistema mentorstva,« je mladim in njihovim staršem povedal direktor LTH Castings in direktor obrata Orodjarna Igor Grilc.

V podjetju so v zadnjih 14 letih štipendirali več kot 250 dijakov in študentov, le v tem šolskem letu 105. So tudi delodajalec z največjim številom vajencev v Sloveniji. V

tem šolskem letu jih imamo dvajset. Za prihodnje šolsko leto so razpisali še novih devet učnih mest za poklic oblikovalec kovin-orodjar. Poleg tega letno na obvezno prakso sprejmejo vsaj osemdeset dijakov in študentov, za katere skrbi več kot 150 usposobljenih mentorjev. Kot pravijo v podjetju, bo letošnje leto s tega vidika rekordno, saj jih bodo samo v prvih dveh mesecih šolskega leta sprejeli več kot trideset. Za starejše od 16 let ponujajo tudi počitniško delo, ki ga v podjetju vsako leto opravlja več kot 140 dijakov in študentov.

ADLER APOTHEKE
FERLACH BOROVVLJE
DR. EVA ROSIAN

LEKARNA V BOROVVLJAH Z BOGATO TRADICIJO
A-9170 Borovlje/Ferlach • Glavni trg/Hauptplatz 16
T: 0043 4227 2225 • E: adler@apothekeferlach.at
pon. - pet., 8:00 - 12:30 in 14:30 - 18:00, sob., 8:00 - 12:00

• Zdravila lahko predhodno rezervirate tudi po telefonu oz. e-pošti
• Ekspresna dobava zdravil tudi iz NEMČIJE • Bachovi cvetni pripravki in Schüsslerjeve soli

Obiščite nas na Facebook-u

www.apothekeferlach.at
GOVORIMO SLOVENSKO

Umrl v trčenju

SIMON ŠUBIC

Kranj – V sredo je v prometni nesreči na kranjski zahodni obvoznici umrl 37-letni voznik osebnega vozila. Okoli 12.10 je vozil po Stari cesti iz smeri Zlatega polja proti Savskemu otoku. V desnem ovinku je zapeljal naravnost na nasprotno smerno vozišče in čelno trčil v avtobus,

ki ga je vozil 48-letni voznik. Povzročitelj je na kraju nesreče umrl, voznik avtobusa in potnica pa sta se lažje poškodovala. Obvoznica je bila za ves promet zaprta tri ure, zato je na drugih glavnih prometnicah v Kranju, kjer so dan prej zaprli most čez Savo pod Jelenovim klancem, nastal pravi prometni zamašek.

Do usodnega trčenja je prišlo v ovinku pred nadvozom čez Savski otok. / Foto: Gorazd Kavčič

Med turno smuko se je poškodovala Meta Hrovat

Rateče – V torek smo poročali o poškodbi turne smučarke na Mali Ponci, istega dne pa je prišlo v javnost, da se je poškodovala alpska smučarka Meta Hrovat, ki je pred to sezono nepričakovano končala športno pot. Policija je poročala, da je v nedeljo pri spustu z Male Ponce z glavo trčila v večjo skalo. Po nekaterih informacijah se je hudo poškodovala po obrazu. Bila je ustrezno opremljena, smučala pa je z manjšo skupino. Prepeljali so jo v klinični center. Kranjskogorčanka je med drugim dvakratna mladinska svetovna prvakinja v slalomu, v svetovnem pokalu pa je petkrat stala na zmagovalnem odru.

Meta Hrovat je jeseni končala športno kariero.

/ Foto: Gorazd Kavčič

Kmetu pogojna kazen

Blejec je bil na kranjskem sodišču obsojen na pogojno zaporno kazen, ker naj bi z dreniranjem terena in nasipavanjem materiala poslabšal stanje naravne vrednote.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Na kranjskem okrožnem sodišču so ta teden zaradi storitve kaznivega dejanja obremenjevanja in uničevanja okolja obsodili občana z območja Bleda. Sodišče mu je izreklo pogojno kazen leto dni zapora s triletno preizkusno dobo, ker je z nasipavanjem materiala poslabšal stanje zaščitene območja na Koritnem, kjer ima kmetijo. Sodba ni pravnomočna.

Blejca, čigar identitete nam počasni odredbi kranjskega okrajnega sodišča ni dovoljeno razkriti, je okrožna državna tožilka Polona Košnjek obtožila, da naj bi med letoma 2013 in 2019 na zemljišču svoje kmetije s posegi v naravno okolje, tudi z odlaganjem gradbenih odpadkov in gnoja, povzročil poslabšanje habitata znotraj zaščitene okolja Koritno in tudi znotraj območja Natura 2000. Prav tako naj bi dodatno dreniral povirje na pobočju z izkopom jarka in položitvijo drenažnih cevi. S temi posegi naj bi povzročil dodatno poškodovanje naravne vrednote in na obravnavanih zemljiščih uničil vse lastnosti območja, zaradi katerih je bilo določeno za naravno vrednoto, ker se ni ohranilo obstoječe hidrološko stanje in druge lastnosti tal, s tem pa se je onemogočilo rastje močvirske vegetacije, rastišče navadne rezike, ogrožalo se je tudi stanje vode na nižjeležečih območjih, povzročilo pa se je delno uničenje habitata raka – navadnega koščaka.

Obtoženi je na sodišču očitke zavrnil kot neresnične, ker da so obravnavana

Sodba kranjskega okrožnega sodišča, s katero je Blejcu izreklo pogojno kazen, še ni pravnomočna. / Foto: Gorazd Kavčič

zemljišča v njegovi lasti od leta 2013, ko je od staršev prevzel kmetijo na podlagi darilne pogodbe, s čimer je pridobil subvencijo za mladega kmeta. Zatrdil je, da se je lastništvo spremenilo le formalno, dejansko pa ne, prav tako ne uporaba kmetije, na kateri ves čas delajo vsi družinski člani. Dejal je, da je prevzel kmetijska zemljišča v takšnem stanju, kot so bila v letu 2013, v trenutku prevzema pa na tem območju ni bilo več močvirja, sam potok pa je bil že prej zacevjen. Vsa ravnanja, ki se mu očitajo, so bila tudi že prej v inšpekcijskem postopku očitana staršem, prva odločba je bila izdana že leta 2011, njemu pa z isto vsebino šele v letu 2019. »Ne drži torej, da sem zavestno kršil predpise, da nisem uredil stanja, ker mi v vmesnem obdobju od 2013 do 2019

tega ni nihče z odločbo naložil,« se je zagovarjal.

Sonja Rozman, vodja kranjske enote zavoda za varstvo narave, je potrdila, da so se že pred letom 2013 izvajali nedovoljeni posegi, ki so območje delno spremenili, vendar pa tedaj dokončnega uničenja tal in biotske raznovrstnosti še ni bilo. Izvajanje drenaž in nasutij večje količine materialov pa se je nadaljevalo tudi po letu 2013 in to je privedlo do dokončnega uničenja naravne vrednote, je poudarila.

Zakon za tovrstna ravnanja predvideva do osem let zapora, vendar je okrožna državna tožilka Polona Košnjek za obtoženega zaradi njegove predhodne nekaznovanosti predlagala izrek pogojne zaporne kazni enega leta in štirih mesecev zapora s preizkusno dobo treh

let. Zagovornica obtoženega Monika Markelj pa je poudarila, da ni mogoče ugotoviti, kdo in kdaj je dejanje izvedel in kdaj naj bi prišlo do očitane posledice. Kazenske odgovornosti pa ni mogoče kar vezati na lastništvo parcel, je poudarila.

Sodnica Polona Kukovec je iz sodbe izločila očitke o neupoštevanju inšpekcijske odločbe, v ostalem delu pa je sledila navedbam tožilke. Po odločitvi sodišča je Blejec kriv, da je od maja 2016 do novembra 2019 območje zaspil z različnim materialom in s tem povzročil dodatno poškodovanje naravne vrednote. »Za takšno kaznivo dejanje, katerih obravnava je v naši sodni praksi še precej za začetku, se mi zdi primerna kazen, ki jo je predlagalo tožilstvo,« je dejala sodnica, ki je sicer končno kazen še nekoliko omilila.

NOVA ZAPOSILITEV NA SESGŠ ŠC KRANJ

Zaradi upokojitve potrebujemo učitelja praktičnega pouka. Če vas veseli delo z mladimi in obvladate veščine **pečarstva in keramičarstva**, vas vabimo k sodelovanju. Za izvajanje praktičnega pouka pečarstva in keramičarstva imamo na šoli odlične pogoje. Nastop dela je 1. marca 2023. Za podrobnejše informacije se obrnite na nada.smid@sckr.si ali 041 790 325. Vabljeni, da se pridružite učiteljskemu zboru gradbene stroke.

Pečarska in keramičarska delavnica praktičnega pouka / Foto: arhiv šole

Šolski center Kranj, Križkova cesta 55, 4000 Kranj

PROSIMO, DARUJTE KRI!

RKS OZ ŠKOFIJA LOKA vložno vabi krvodajalce na krvodajalsko akcijo, ki bo potekala:

V OSNOVNI ŠOLI ŽELEZNIKI

V PONEDELJEK, 6. 2. 2023 od 7. do 13. ure.

PROSIMO, POKLIČITE IN SE NAROČITE NA DAROVANJE KRVII

051/ 389 270 ali 051/ 671 147 ali 030/ 716 796

Krvodajalcom se zahvaljujemo za odločbo, razumevanje ter upoštevanje vseh preventivnih zaščitnih ukrepov.

www.danj-kr.si
BREZPLAČNA OSlAVA

PROSIMO, DARUJTE KRI!

RKS OZ ŠKOFIJA LOKA vložno vabi krvodajalske akcije, ki bodo potekale:

V OSNOVNI ŠOLI IVANA GROHARJA

V TOREK, 7. 2. 2023 od 7. do 13. ure,

V ČETRTEK, 9. 2. 2023 od 7. do 13. ure in

V PETEK, 10. 2. 2023 od 7. do 13. ure.

PROSIMO, POKLIČITE IN SE NAROČITE NA DAROVANJE KRVII

051/389 270 ali 051/671 147 ali 030/716 796

Krvodajalcom se zahvaljujemo za odločbo, razumevanje ter upoštevanje vseh preventivnih zaščitnih ukrepov.

www.danj-kr.si
BREZPLAČNA OSlAVA

GG +

AKTUALNO
POGOVOR
ZANIMIVOSTI
ZGODBE
RAZGLIED

Škofja Loka ga je uročila

Predstavitve knjige loških zgodb z naslovom Strganke in postrganke je minuli petek v dvorano Sokolskega doma v Škofji Loki privabila številne prijatelje, sorodnike in znanke Franceta Štukla. Čeprav njenega izida avtor ni dočakal, pa je bila prireditev lep, na trenutke pa tudi humoren spomin na iskrivega človeka, ki je bil predan tisočletnemu mestu, njegovi zgodovini in Ločanom.

VILMA STANOVNIK

Spominski večeri so pogosto turobni, a spomin na Franceta Štukla je bil daleč od tega. Čeprav je od njegove smrti minilo šele dobra dva meseca, je bilo hitro slutiti, da ima častni občan Škofje Loke, prejemnik Aškerčevega priznanja za življenjsko delo in častni član Muzejskega društva Škofja Loka dr. France Štukl

govorici je vedno rad začel z njemu lastno in prepoznavno hudomušnostjo.

Bil je prava loška legenda in neizčrpna enciklopedija, svoje bogato vedenje pa je rad delil z drugimi, zapustil nam ga je v številnih pripevkah in monografijah.

Strganke in postrganke

Zadnje njegovo delo je knjiga Strganke in postrganke, njenega izida pa avtor žal

»Čeprav se je kot še mnogo drugih otrok iz obdobja nemške okupacije rodil v Celovcu, je bilo praktično celotno njegovo življenje posvečeno Škofji Loki oziroma Lok, kot pravimo Ločani. Slikovito mesto, pisana Loka, ga je uročila že od malega,« je o Francu Štuklu v uvodu knjige Strganke in postrganke zapisal loški župan Tine Radija, o njegovi predanosti mestu, njegovi zgodovini in Ločanom pa je spregovoril nekdanji loški župan Miha Ješe, ki je Franceta Štukla poznal od mladih nog. Štukl pa je bil tudi njegov učitelj. »V prvi gimnaziji sem imel to čast, da me je učil umetnost. Biti na umetnostnih urah pri gospodu Štuklu je bil privilegij in nekaj posebnega. Njegov bogati loški jezik, njegovo vedenje o Loki in naši zgodovinski preteklosti, njegovo znanje o vsem, kar se v Loki dogaja, so bili neprecenljivi,« je povedal Miha Ješe in dodal, da je vsem dal neizbrisen pečat ljubezni do umetnosti in vsega lepega. »Mislim, da je verjetno edini, ki je doktoriral na Škofji Loki. Njegov doktorat so njegove knjige, ki jih je napisal o nas,« je še poudaril Miha Ješe.

O svojem dolgoletnem sodelavcu je spregovorila tudi vodja škofjeloške enote Zgodovinskega arhiva Ljubljana Judita Šega. »Veseli smo, da smo lahko sodelovali pri izidu knjige Strganke in postrganke, žalosti nas edino to,

Na prireditvi Poslednji pozdrav Škofji Loki in predstavitvi knjige Strganke in postrganke so sodelovali tudi najbližji sorodniki Franceta Štukla: žena Tinka, sinova Jože in Metod z Ireno ter hči Marta z družino. / Foto: Tina Dokl

Jeseni 2022 je dr. France Štukl dopolnil 80 let in ob njegovem jubileju so Občina Škofja Loka, Zgodovinski arhiv Ljubljana – Enota Škofja Loka in Muzejsko društvo Škofja Loka pripravili izid njegove knjige loških zgodb z naslovom Strganke in postrganke. Na njegovo željo je knjigo ilustrirala domačinka Maja Šubic.

kl med Ločani prav posebno mesto in da si ga bomo zapomnili kot izvrstnega in iskrivega pripovedalca. Svoje zgodbe v loški

ni dočakal. So ga pa zato dočakali njegovi sorodniki, prijatelji in znanci, ki so se ob izidu knjige poklonili njegovemu spominu.

Izkušnje Cotl novega Cirila sta na odru Sokolskega doma predstavila Miha Ješe in Branko Tavčar. / Foto: Tina Dokl

Na željo avtorja je knjigo ilustrirala domača slikarka Maja Šubic. / Foto: Tina Dokl

da dr. Štukla danes ni več med nami, da bi nam lahko iz prve roke povedal še kakšno storijo,

kakšno postrganko, ki morda ni našla prostora v tej knjigi,« je tudi povedala glavna

urednica knjige Strganke in postrganke.

Lepi spomini na očeta

Marsikaj pa so o njem in življenju z njim nato dodali njegovi trije otroci: Jože, Metod in Marta, ki imajo na očeta veliko spominov. Od tega, kako so se vozili na morje, do obnove hiše, delavnice najrazličnejših izdelkov do učenja spolne vzgoje. Vsak po svoje so z različnimi anekdotami in spomini nasmejali poslušalce in skupaj z voditeljico večera Heleno Janežič pripravili res prijeten večer. Na koncu sta ga s kratko predstavitevjo izkušenj Cotl novega Cirila začinila Miha Ješe in Branko Tavčar.

Kultura

Pesmomat je avtomat, ki bere pesmi slovenskih pesnic in pesnikov. **Stran 14**

Pogovor

Ana Tkavc Zajkeskovič o duševnih motnjah pri mladih **Stran 15**

Zanimivosti

Paragvajska raziskovalka dr. Gloria Scappini Meza v Medvodah **Stran 16**

Od petka do petka

Protesta za boljše pokojnine v Ljubljani, ki je potekal na pobudo Pavla Ruparja, se je udeležilo več tisoč upokojencev. / Foto: Gorazd Kavčič

Predsednica republike Nataša Pirc Musar in premier Robert Golob sta pripravila tradicionalni sprejem za diplomatski zbor v Sloveniji. / Foto: Gorazd Kavčič

Tuji diplomati, akreditirani v Sloveniji, so pred svetovnim prvenstvom v nordijskih disciplinah obiskali tudi Planico. / Foto: Gorazd Kavčič

Na shodu zahtevali dostojne pokojnine

SIMON ŠUBIC

Protestniki za dostojne pokojnine in življenje

V sredo se je na shodu na Trgu republike v Ljubljani zbrala večtisočglava množica protestnikov, ki so opremljeni s slovenskimi zastavami in transparenti od vlade zahtevali dostojne pokojnine. Med drugim so poudarili, da gre za generacijo, ki ima največ zaslug za osamosvojitve Slovenije, zato zdaj zahtevajo dostojno življenje, saj pokojnine niso socialna pomoč, ampak pravica, je poročal STA. Pobudnik iniciative Glas upokojencev Pavel Rupar, nekdanji tržiški župan in državni poslanec SDS, je dejal, da so s shodom želeli sporočiti, da so upokojenci živi in da zahtevajo le tisto, »kar so pričakovali celo življenje, v kar so verjeli in upali«. Po njegovih besedah so se upokojenci znašli v krizi, saj se le stežka prebijajo iz meseca v mesec. Iniciativa zahteva takojšen dvig pokojnin, nižjih od tisoč evrov, za dvajset odstotkov in 15 odstotkov višje pokojnine, ki so od tisoč do 1500 evrov. Med zahtevami so med drugim še, da naj bo najnižja pokojnina 750 evrov, povprečna neto pokojnina pa 75 odstotkov povprečne plače v Sloveniji. V ustavo naj se vpišeta pravica upokojencev do 13.

pokojnine in do letnega dodatka v višini ene upokojenčeve pokojnine. Država naj upokojencem tudi krije dodatno zdravstveno zavarovanje in RTV-prispevek. V Zvezi društev upokojencev Slovenije, ki ga vodi Janez Sušnik, so se od sredinega shoda distancirali, zahteve ljudske iniciative pa označili za naivne in populistične.

Koalicija o plačni reformi in stanovanjski politiki

Na Brdu pri Kranju je v sredo koalicija razpravljala o izhodiščih reforme javnega plačnega sistema in stanovanjske politike. Pri plačni reformi je osnovna usmeritev, da v javnem sektorju ne bi bilo več plač, nižjih od minimalne, je po drugem vrhu koalicije v štirinajstih dneh dejal predsednik vlade Robert Golob. Po njegovih besedah se v koaliciji pregledu analize stanja strinjajo, da enotnega plačnega sistema že nekaj časa ni več in ga je treba reformirati. Pri stanovanjski politiki je cilj, da se do konca mandata vzpostavi dolgoročno vzdržan sistem, ki bo omogočal gradnjo tri tisoč javnih stanovanj na leto, za kar naj bi se iz proračuna namenilo približno 100 milijonov evrov letno, je tudi povedal Golob. Glavni nosilec gradnje javnih stanovanj bo republiški stanovanjski sklad.

Sprejem tujih diplomatov

Potem ko je prejšnji teden na Brdu pri Kranju potekal redni posvet slovenske diplomacije, sta v ponedeljek predsednica republike Nataša Pirc Musar in predsednik vlade Robert Golob tam tradicionalno sprejela tuje diplomate v Sloveniji. Predstavila sta jim nove usmeritve slovenske zunanje politike, ki se vrača v jedro Evropsko unijo. Izpostavila sta tudi zavzemanje za spoštovanje človekovih pravic, pravno državo in solidarnost, kar bo vodilo Slovenije pri kandidaturi za nestalno članico Varnostnega sveta ZN. Spregovorila sta tudi o rusko-ukrajinski vojni. Kot je dejala Pirc Musarjeva, se bo ruska oblast morala sprijazniti z dejstvom, da vojna in agresija ne moreta biti sredstva za doseganje zunanjepolitičnih ciljev. Ruski veleposlanik v Sloveniji na sprejem ni bil vabljen.

Veleposlaniki v Planici

Okoli štirideset veleposlanikov v Sloveniji se je v sredo v nordijskem centru Planica seznanilo z bližnjim svetovnim prvenstvom v nordijskem smučanju ter ključnimi dosežki slovenskega nordijskega smučanja in športne industrije. Med drugim so jim predstavili proizvajalca smučič in športne opreme Elan ter proizvajalca športne

in modne obutve Alpina. Dogodek sta organizirala zunanje ministrstvo in Smučarska zveza Slovenije.

V NSi spisali interpelacijo

V stranki NSi so po odločitvi vlade o združitvi muzeja slovenske osamosvojitve in muzeja novejših zgodovine sestavili interpelacijo zoper ministrstvo za kulturo Asto Vrečko in jo poslali v sopolpis stranki SDS ter poslancema narodnih skupnosti. Iz SDS so NSi, ki z osmimi poslanci sama ne more zbrati dovolj podpisov za vložitev interpelacije (manjkata ji dva podpisa), sporočili, da bodo podpisali pod to interpelacijo posredovali, ko se bodo vsi poslanci NSi podpisali pod interpelacijo zoper vlado. Poslanca narodnih skupnosti podpisov ne bosta prispevala.

Spremembe v veljavi

Veljati so začele spremembe družinskega zakonika, ki zakonske zveze ne opredeljujejo več kot življenjsko skupnost moža in žene, temveč kot skupnost dveh oseb, istospolnim parom pa omogočajo posvojitve otrok. Spremembe je državni zbor lani sprejel po odločitvi ustavnega sodišča, da je bil del družinskega zakonika, ki je urejal zakonsko zvezo in posvojitve otrok, v neskladju z ustavo.

Slovinci v zamejstvu (888)

Materni jezik je kot kruh

JOŽE KOŠNJEK

med sosedi

S to mislijo je v nedeljo rektor Katoliškega doma prosvete v Tinjah Jože Kopeinig začel tradicionalno slovesnost v počastitev 8. februarja, slovenskega kulturnega praznika. V tinjskem domu so običajno prvi pri počastitvi tega praznika, ki ima sicer za Slovence na Koroškem in v drugih državah velik pomen. Zadnji dve leti je epidemija preprečila praznovanje, letos pa je za to priložnost tinjski dom lahko znova odprl svoja vrata. Osrednja misel prireditve, na kateri so nastopili pianistka Zlatina Riepl, otroški pevski zbor Danica iz Št. Primoža, ženski pevski zbor Rož iz Št. Jakoba in vokalna skupina Lipa iz Velikovca – Slovensko prosvetno društvo Lipa je bilo soorganizator proslave –, je bila Jezik je naše bogastvo.

Govornik na proslavi je bil rektor tinjskega doma Jože Kopeinig. Dejal je, da je jezik, še posebno materni, kot kruh, brez katerega ne bi bilo življenja. Svoje razmišljanje je gradil na 'besedi', ki je začetek vsega in je nekaj svetega, božjega. Beseda je izraz človekovega duha in ima mnogotere pomenne. Lahko je prijateljska in kot taka prijazna, ustvarjalna in povezovalna med ljudmi. Lahko pa je sovražna in kot taka je nevarna, saj

neti vojne in mržnje. Trudimo se, da bo dobila beseda prvotni pomen, da bo lahko gradila mostove miru med ljudmi in narodi.

Recital v celovškem ORF teatru

Osrednja počastitev slovenskega kulturnega praznika na Koroškem bo v četrtek, 9. februarja, ob 19. uri v ORF teatru na Sponheimer Strasse 13 v Celovcu. Organizirajo jo Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji,

Dežela Koroška in Organizacijski komite svetovnega prvenstva v nordijskem smučanju Planica sta v Celovcu organizirala konferenco za novinarje, saj bo planiška prireditve pomembna tudi za Koroško. Del športnikov, njihovih spremljevalcev in navijačev bo bival tudi na Koroškem. Samo v beljaški turistični regiji računajo na dodatnih 20.000 prenočitev.

Msgr. Jože Kopeinig, rektor tinjskega doma in govornik na prireditvi v čast slovenskemu kulturnemu prazniku

/ Foto: arhiv Gorenjskega glasa

Generalni konzulat Republike Slovenije v Celovcu, Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza. Po pozdravu generalnega konzula Republike Slovenije v Celovcu dr. Antona Novaka in predsednice Društva slovenskih pisateljev v Avstriji mag. Amine Majetič bo

slavnostna govornica Ana Grilc. Dijaki Višje šole za gospodarske poklice iz Št. Petra in člani Teatra Zora bodo pod režijskim vodstvom Marjana Štikarja predstavili recital po stihu dr. Franceta Prešerna »Oh, kak se po rožah toži mi«, pela pa bo vokalna skupina Praprotnice.

Po svetu

Podnebno sprenevedanje

Ko je v letih 2015 in 2016 na konferenci v Parizu kar 194 držav in drugih udeleženk doreklo in podpisalo sporazum o podnebnih spremembah, se je zdelo, da smo na pravi poti. Sedem let pozneje ugotavljamo, da nismo ...

MIHA NAGLIČ

Več akcije in manj govora

Se torej pariški sporazum udejanja ali ne? Med najbolj poklicanimi za odgovor na to vprašanje je znanstvenik Saleemul Huq, direktor Mednarodnega centra za podnebne spremembe v Dakki, glavnem mestu Bangladeša. Kot strokovnjak je spremljal vseh 27 podnebnih konferenc Združenih narodov, revija Nature pa ga je lani uvrstila med deset najvplivnejših znanstvenikov na svetu. Ima po več desetletjih izkušnje še zaupanje v izboljšanje razmer pod zemeljskim nebom? »Ja, imate prav, sem eden redkih, ki so se udeležili vseh podnebnih vrhov doslej. Pri njih ne sodelujem kot pogajalec, ampak kot svetovalec, kjer zastopam blok najranljivejših držav, ki mu trenutno predseduje Senegal. Po eni strani so se tovrstna srečanja izkazala za premalo učinkovita, spodletelo nam je, da bi preprečili problem, ki smo ga vsa ta leta naslavljali. A po drugi strani je to edino orodje, ki ga imamo. Globalno obstaja več kot dvesto držav, a nimamo vlade oziroma organa, ki bi učinkovito naslavljal probleme, ki so planetarni in zadevajo vse kotičke sveta. Nobena država se

podnebnim spremembam in njihovim posledicam ne bo mogla zoperstaviti sama, to lahko storimo le skupaj. Pomembno je, da se koreniteje vpletemo državljani vseh držav in ne prepuščamo več pasivno vsega odločanja našim politikom. Podnebne spremembe bodo oziroma so že postale naš dnevni spremljevalec, trenutno se s hudimi poplavami spopadajo, denimo, v ZDA, najbogatejši državi sveta – po decembrskem snežnem orkanu v državi New York so zdaj na sporedu poplave, ki jemljejo življenja v Kaliforniji. Nihče več kmalu ne bo na varni strani, in na to globalno nismo pripravljene. Tega se moramo naučiti, kar se da hitro, in v tem kontekstu je najbrž Bangladeš bolj pripravljen kot večina sveta.« In kaj bi bilo treba po njegovem storiti, da bi bili bolj uspešni? »Trenutno moramo bolj strniti vrste pri tem, da obljube ne bodo le prazne, ampak da res ukrepamo. Ne čakajmo več na sklepe Okvirne konvencije Združenih narodov za podnebne spremembe, ki temelji na konsenzu vseh vključenih, ampak vzpostavljajmo koalicije voljnih. In teh je že kar precej – od koalicije proti izkoriščanju premoga, koalicije proti izsekavanju gozdov, koalicije za varovanje

oceanov ... Koalicije povezujejo enako misleče države, hkrati pa drugače misleče pri njih nimajo vzvodov, da jih upočasnjujejo ali ovirajo. A ne gre le za koalicije držav, podobno se lahko povezujejo tudi nevladne organizacije, podjetja, zasebni sektor. Ob uradnem podnebnem vrhu, kjer se pogajajo države, lahko zdaj iz leta v leto bolj očitno vidimo tudi vzporeden vrh tovrstnih koalicij. Tam sprejemajo prave odločitve in predvsem začinjajo dejanja, medtem ko so vladni pogajalci predvsem le besedna predstava. A ne glede na vse se tovrstnim podnebnim vrhovom ne moremo odpovedati, le da bo treba na njih pokazati več akcije in manj govora.«

Primer Bangladeš

Saleemul Huq je za razliko od mnogih poznavalcev podnebnih sprememb, ki o njih »nakladajo« le na splošno, strokovnjak z osebnim angažmajem v podnebnih praksah. Z njimi se je soočal v svoji domači državi. »Bangladeš je, kot ste omenili, v samem vrhu med najranljivejšimi državami, kadar govorimo o vplivu podnebnih sprememb. Gre za izjemno gosto naseljeno državo, ogrožajo nas poplave, cikloni, delom države preti suša. Vsega tega se v Bangladešu

zavedamo že desetletja in nismo sedeli križem rok. Opredelili smo najbolj rizične predele države in se učimo iz starih izkušenj. Zasnovali smo poseben nacionalni strateški načrt za spopadanje s posledicami podnebnih sprememb, veliko vlagamo v to področje, veliko je izobraževanja in ozaveščanja med prebivalci, kaj storiti, ko se zgodi kakšna naravna katastrofa. Če se nam naravne nesreče zgodijo danes, ne naredijo več tolikšne škode kot v preteklosti. Dandanes lahko uspešno obvestimo in evakuiramo več milijonov ljudi v zelo kratkem času, nekdanj so cikloni pri nas zahtevali več tisoč, celo več deset tisoč žrtev, danes pa je ta številka zaradi dobrega sistema obveščanja zanemarljiva.« (Vir: intervju Maje Ratej na MMC RTV SLO)

Enajsta teza o podnebnju

»Filozofi so svet samo različno interpretirali; gre pa za to, da ga spremenimo.« Tako je zatrdil Marx v znameniti 11. tezi o Feuerbachu. Prirejeno za našo temo, bi lahko rekli: Številni strokovnjaki podnebne spremembe le različno razlagajo, gre pa za to, da na tem polju več naredimo in manj govorimo. Mi vsi – ker se tičejo nas vseh.

Podnebni strokovnjak Saleemul Huq (roj. 1952), direktor Mednarodnega centra za podnebne spremembe v Dakki, glavnem mestu Bangladeša / Foto: Wikipedija

Pogled na vas v Bangladešu, ki jo je leta 1991 uničil ciklon. Dvajset let pozneje so v tej državi na takšne podnebne »napade« bolj pripravljeni. / Foto: Wikipedija

Tudi ta zelena streha med nebotičniki v Čikagu, ki »hladi ozračje«, je eden od možnih odzivov na podnebne spremembe in prispevek k izboljšanju razmer. / Foto: Wikipedija

Nove knjige (670)

Sto let slepote

MIHA NAGLIČ

»Sedel je na še hladen zapeček in si objel kolena. Naj se takoj sleče in zleze v posteljo, mu je ukazala. Dovolj prostorna je za oba, ona se je že nekoliko pogrela, dala bo sušiti njegovo obleko. Odločno je zavrnila njegovo ugovarjanje, naj mu ne bo nerodno, zaprla bo oči, že miži in ničesar ne vidi, se je zlagala. Zadrževala je smeh, ko se je s težavo slalil, saj so se mokre cunje oprijemale kože. Bil je prijeten sopotnik, zdaj se ji je razkrival kot postaven moški. Kazal ji je hrbet, ko je legla v posteljo. Nista se dotikala, a zdelo se ji je, da njegova koža žari. Položila je levo roko na njegovo lopatico, bilo je, kot bi prijala žerjavico. Zadržala je čez ledja, se s prsti

oklenila njegovih prsi. Matija ni upal niti dihati. Zabalava jo je njegova sramežljivost, privlačilo jo je njegovo vroče telo. Malce se je nagnila proti njemu, njuni koži sta se tu in tam staknili. Ves se je uprl ob njeno usločeno telo, zrasla sta se kot siamska dvojčka. Zagrizla se je v njegov vrat, hrbet, z levico ga je nežno praskala po prsih in trebuhu, ob njegovem vse težjem dihanju je potisnila desnico pod njegov pas in poiskala štrleč ud. Komaj se ga je dobro dotaknila, je začutila, kako se mu je napelo vse telo, iz prsi se mu je izvilo zadovoljno grčanje, Josipinino roko je toplo obilo. Obrnila ga je k sebi in si položila njegovo roko na prsi. Brez besed jo je vodila po svojem telesu, skupaj sta ga raziskovala od lepljivih

ustnic do žgečkljivih stopal. Prizadevno sta podaljševala kratko nevihto, ki ju je slekla in združila, glasno sproščala energijo, ki se je po vsakem orgazmičnem krču čudežno hitro obnavljala v prepotenih telesih, utrujena padala v kratke sponce in že naslednji trenutek polbudna lakomno segala drug

Roman Rozina, Sto let slepote, Mladinska knjiga, Ljubljana, 2021, 544 strani

po drugem. Slepi ples teles, storoka strast, nebrzdano razmetavanje moči je trajalo vse do zore. Brez besed se je oblekla, sedla na stopnico pred vhodnimi vrati in globoko vdihovala sveže jutro ...« (str. 265–266)

Prebrali ste, kako slepi Matija, glavni junak tega

romana, doživi »meseno spoznanje«. Vanj ga uvede sestrina prijateljica Josipina. Roman se začne in konča z njegovim rojstvom in smrtjo, obakrat 24. maja, v letih 1900 in 2000. Matija je »medij«, v katerem se zrcali celotno dogajanje, to pa poteka v rdečih revirjih. Glavni junaki so člani rod-

bine Knap, proletarci in kapitalisti, nastopajo tudi rudnik premoga, steklarna, visoki dimnik termoelektrarne ... Naslov aludira na Sto let samote G. G. Márqueza in njegov magični realizem. Tu pa gre za zgodovinski in socialni realizem z elementi magije. Mojstrovina.

Pesmomat je poetična »mašina«

Pesem za evro bi lahko opisali projekt Vrabca Anarhista Pesmomat. Za kovanec si polepšamo dan in hkrati podpremo slovensko poezijo.

IGOR KAVČIČ

Stojim pred srednje veliko pločevinasto škatlo na dveh nogah. Videti je kot robot, morda maratonec, na prvi pogled nekoliko podhranjen, a zato – kot bomo kmalu izvedeli – s toliko bogatejšo vsebino. O njej bo tule tekla beseda. Torej stojim pred to rdečo škatlo, ki so jo njegovi snovalci poimenovali pesmomat. Na srečo je ob njej tudi prvi svetovalec, njegov idejni vodja Igor Divjak, pobudnik portala Vrabec Anarhist – ta sodi v okvir Društva slovenskih pisateljev -, ki si v sodelovanju s Slovenskim centrom PEN in Fakulteto za računalništvo in informatiko prizadeva približati klasično in sodobno poezijo širši javnosti ter na ta način omogočiti tudi prodor mladim pesnicam in pesnikom.

»Vstaviš v režo kovanec za en evro in na ekranu se prikaže meni. Najprej se odločiš, ali boš izbral otroško poezijo ali poezijo nasploh,« sila preprost postopek pojasnjuje Igor Divjak. V

nadaljevanju si izberem avtorja, trenutno je na voljo bogat nabor več kot dvesto pesmi, ki jih je podpisalo kakih petdeset avtoric in avtorjev.

Avtorski nabor je zares bogat, od Franceta Prešerna, Simona Jenka, pesnikov moderne do Srečka Kosovele, Karla Destovnika - Kajuha in sodobnih avtorjev, kot so Martin Mikolič, Vid Karlovšek, Lenart Sušnik in drugi. Seznam avtorjev otroške poezije je sicer nekoliko krajši, a se po besedah sogovornika širi.

Izberem pesem našega rojaka, pesnika Sorškega polja Simona Jenka; ker pa smo v zimskem času, me vleče na obalo. Zaželim si torej pesem Adrijansko morje. Pritisnem na ikonico, ker bi pesem rad najprej poslušal. »Buči, buči morje adrijansko! Nekdaj bilo si slovensko, morje adrijansko. Ko po tebi hrastov brod vozil je slovanski rod ... « se sliši moški glas. Deluje nekoliko »strojno«, kar vzamem v zakup.

»Trenutno bere samo moški glas, a bomo dodali

tudi ženskega. Seveda si pesmico lahko tudi natisnemo na listič, ki je podoben kot račun v trgovini. S QR kodo si pesem lahko prenesemo na naš prenosni telefon in jo potem lahko delimo s svojimi bližnjimi in prijatelji,« pojasnjuje Igor. Ni težko ugotoviti, da lahko pesem, ko jo imamo na telefonu, potuje tudi na različna družbena omrežja. Prevodnih pesmi ni, bodo pa v prihodnje dodali pesmi tujih avtorjev, ki živijo v Sloveniji, Vrabec Anarhist pa sodeluje tudi s Kralji ulice, med katerimi je nekaj prav zglednih pesnikov. Zanje v pesmomatu načrtujejo posebno rubriko.

»Gre za rastočo antologijo slovenske poezije, v katero bi radi zajeli poezijo od Vodnika in Prešerna do današnjih obetavnih mladih avtorjev,« pove Igor Divjak, sicer tudi urednik portala Vrabec Anarhist. Pobudo za slednjega je dal z razlogom promocije slovenske poezije. »Vrabec Anarhist ima kar dober obisk, kar pomeni, da je zaživel kot uveljavljen literarni

Pesmomat je že dvakrat gostoval v Mestni knjižnici Kranj. Le katero pesmico sta si oni dan ob pomoči Igorja Divjaka izbrali mamica in hči? / Foto: Tina Dokl

portal. Postavilo pa se je vprašanje, kako s pesmimi priti do širše javnosti, zato smo si zamislili pesmomat, kjer lahko pesmi predstavljamo v fizični obliki. Mar ni lepo, če ti neki glas prebere pesem, hkrati pa se v avtomatu za njegovo delovanje zbere tudi kakšen kovanček ...« dodaja Igor Divjak.

Avtomat tehta kakih petdeset kilogramov, izdelali pa so ga v domači delavnici na obrobju Ljubljane. Jeseni je bil na pesniški turneji po slovenskih krajih, predvsem na kulturnih dogodkih. V Mestni knjižnici Kranj smo ga srečali v oktobru ob podelitvi Jenkove nagrade in decembra ob zaznamovanju obletnice

Prešernovega rojstva. Kot je še povedal naš Vrabec Anarhist, bo pesmomat čez zimo na voljo doma, v preddverju Društva slovenskih pisateljev, spomladi pa se bo preselil tudi na tamkajšnji Vrt Lili Novy. Kdo ve, morda ga spet srečamo tudi na kakšnem kulturnem dogodku na Gorenjskem.

Sakešvili in samo Sakešvili

Ker je petek pravi dan za Ljudski demokratični cirkus Sakešvili, smo si na ta januarski večer v Kulturnem domu Medvode ogledali premierno uprizoritev tonaslovljenega besedila Roka Vilčnika - rokgreja v režiji Marka Čeha in izvedbi gledališke skupine KUD Fofité.

IGOR KAVČIČ

Najprej nekaj osnovnih in pomembnih podatkov o besedilu Ljudski demokratični cirkus Sakešvili. Zanj je eden najbolj prepoznavnih sodobnih slovenskih dramatikov Rok Vilčnik - rokgreja na Tednu slovenske drame leta 2016 prejel nagrado Slavka Gruma. Nagrado je po besedilih To (2000) in Smeti na Luni (2008) dobil že tretjič. Besedilo so krstno uprizorili že leto zatem v Mali drami SNG Drama Ljubljana.

Dramo absurda odlikuje značilna avtorjeva dramska pisava, polna iskrovosti in duhovitosti, hkrati pa ne gre zgolj za burko in bogastvo situacijske komike, ampak pisec v njej prikaže totalitarno družbo in vsemogočnost oblasti.

Ljudski demokratični cirkus Sakešvili, ki je bil ustanovljen po ukinitvi volitev v Ljudski demokratični republiki Sakešvili, je bil takoj po nastanku tudi ukinjen zaradi nenadne smrti predsednika, a se je po njegovi reinkarnaciji znova rodil. Zaradi

posebnosti, spretnosti z živalmi in še česa je v državi povzročil popolno navdušenje, tako da je igralska – torej cirkuška – ekipa s svojimi nepozabnimi predstavami dobila priložnost gostovati v tujini. Ampak v drugi državi je vse drugače, sistem je drugačen, ljudje namesto bonov uporabljajo denar in sploh živijo svobodno. Kako to, ko pa je pri njih v diktaturi vsem ime Sakešvili, pravzaprav se tako rekoč vse imenuje Sakešvili. Za kup stvari je treba imeti bone, tudi za srečo, samozadovoljevanje in samomor. Za tisto, kar ni v skladu z vladajočo oblastjo, recimo drugačno ime ali kaj podobnega, pa obstaja taborišče.

O vsem v sakešvilski državi odloča veliki dosmrtni predsednik Sakešvili. »Hvala mu,« se z odzivom ob vsaki njegovi omembi takoj priklonijo drugi akterji na odru, kakopak Sakešviliji po imenu. Besedilo omogoča številne uprizoritvene priložnosti, ki so jih v KUD Fofité v vseh pogledih odlično izkoristili.

Medvoško »sakešvilščino« zaznamuje tudi izjemen igralski kvartet: Monika Jekler, Matej Ulčar, Maša Kavčič in Irena Sonc Šlenc (na fotografiji manjka). / Foto: Elena Lialina (KUD Fofité)

Režiser Marko Čeh in njegov asistent Anže Zevnik sta tako rekoč v enem zamahu, v en sam približno uro dolg prizor uspela umestiti ves sakešvilški kaos, s številnimi absurdnimi situacijami, v katerih ima igralski četverec veliko prostora za oblikovanje igralskih kreacij.

Sakešviliji, odrsko življenje so jim vdihnili izjemni Maša Kavčič, Monika Jekler, Irena Sonc Šlenc in Matej Ulčar, delujejo složno kot dobro naoljen motor. Tempo igre je silovit, imamo občutek, da se kvartet ne ustavi niti pred rdečo lučjo na semaforju. Občudujemo njihovo

igralsko kondicijo in mojstrsko obvladovanje absurdnih situacij. Zmorejo ves ta hrup tako v besedi in vpitju kot v gibanju. Da, glasne so že same njihove pojave na odru, z dodelanimi kostumi, ki jih je pripravila Lea Šuper – Šiva by Lea, in dodelano masko Daše Tišler. Volčje

glave, ki jih igralci nosijo na glavah in sem in tja vstopajo v igro, so kot prave.

Situacijska komika nas vseskozi spravlja v dobro voljo, hkrati pa ne moremo spregledati vseh skritih sporočil, ki jih prinaša besedilo. To v marsičem pred nas postavlja ogledala, ki zagotovo ne skrivajo sveta, v katerega strumno koraka naša civilizacija.

V KUD Fofité so z uprizoritvijo Ljudski demokratični cirkus Sakešvili stopili v velike škornje, ki pa jih tudi po zaslugi igralske četverice prav dobro nosijo. Predstava glede na kaotično dogajanje na odru in vse absurde, ki jih narekuje besedilo, od gledalca zahteva precej pozornosti, a vam bo ob vidnem vsak dodatni miselni napor na koncu bogato poplačan. Ekipa Fofitéja se je v sakešvilskem svetu tokrat res izkazala. Ne gre zamuditi kate-re od prihodnjih ponovitev. Premiere ni zamudil dramatik Rok Vilčnik - rokgreja, po predstavi več kot zadovoljen z vidnim.

Pogovor

Več duševnih motenj pri mladih

Ana Tkavc Zajkesković,
dr. med.

Število oziroma pogostost duševnih motenj pri otrocih in mladostnikih v slovenski in nasploh v zahodni družbi narašča. Kar težko je na prvi pogled verjeti, da se to povezuje z blaginjo. Pretresa nas tudi medvrstniško nasilje, kar pa je, kot pojasni sogovornica Ana Tkavc Zajkesković, dr. med., spec. otroške in mladostniške psihiatrije, ne duševna motnja. A to dvoje ni nujno ločeno.

SUZANA P. KOVAČIČ

Kateri so prvi znaki, ki nas opozorijo, da ima otrok, mladostnik duševno motnjo?

To je zelo kompleksno vprašanje, lahko pa rečem, da je bistvo, rdeča nit sprememba v funkcioniranju otroka, mladostnika. Upad v psihosocialnem funkcioniranju, ki traja dlje časa, je eden izmed diagnostičnih kriterijev, da vemo, da ne gre le za prehodne stiske.

Recimo, da je otrok prej brez težav spal ali imel običajen apetit, bil dobro razpoložen večino časa, brez večjih težav hodil v šolo, na interesne dejavnosti, bil dobro vključen v družbo vrstnikov. Potem pa lahko na kateremkoli področju pride do pomembne spremembe. Denimo, da se je začel pretirano zapirati vase, v sobo, nima več stika z vrstniki, zavrača odhode v šolo, na treninge, ne spi ali pa ima obrnjen ritem spanja (čez dan spi, ponoči bedi), ima pretirano povečan ali pretirano zmanjšan apetit. Potreben je en »klicajček« v glavi, da ga začnemo malo bolj opazovati.

V splošnem pri pojavu duševnih motenj govorimo o biopsihosocialnem modelu, kar pomeni, da gre za preplet več različnih dejavnikov, kot so genetika, okolje, vzgoja itd. Zunanjih dejavnikov je kar veliko, to so npr. socialna izolacija, travma, zanemarjanje otroka, zloraba, doživljanje diskriminacije, revščina ali brezposelnost staršev, žalovanje, hud ali dolgo trajajoč stres, dolgotrajna bolezen, zloraba drog ali alkohola s strani staršev, doživljanje nasilja (tudi t. i. bullying).

Ti »signali« verjetno niso opazni samo v domačem okolju?

Če govorimo o spremembi v funkcioniranju, to ne pomeni, da so te spremembe vidne v samo domačem okolju. Tudi zato smo med epidemijo otroški in mladinski psihiatri opozarjali na posledice zapiranja vzgojno-izobraževalnih in drugih ustanov, ki bi lahko predstavljajo varovalni dejavnik za tiste otroke in mladostnike, ki nimajo najboljših družinskih razmer. Če se te ustanove zaprejo, ni potem nikogar drugega, ki bi lahko opozoril na njegov rizičen razvoj. Prva njihova pomembna vloga, če govorimo o duševnem zdravju, je, da pravočasno prepoznajo

otroke s posebnimi potrebami, z določenimi primanjkljaji in starše usmerijo v ustrezno iskanje pomoči. Druga pomembna naloga pa bi lahko bila krepitev psihološke odpornosti. Poleg seveda vseh drugih nalog v izobraževalnem sistemu.

Kako pravilno pristopimo do otroka, mladostnika, da se še bolj ne zapre vase?

Če imajo starši ali skrbniki z njim dober odnos, da si zanj vzamejo več časa, npr. s pogovorom med sprehodom, in tako izvedo več, kaj se dogaja z njim. Če doma ni takšno okolje, imajo praviloma otroci, mladostniki v šoli, širši družini, na interesnih dejavnostih itd. vsaj enega odraslega, ki mu lahko zaupajo, ali ne nazadnje tudi vrstnika, ki lahko nato pove odraslemu, ki mu zaupa. Ne smemo pozabiti tudi na šolske svetovalne delavce, ki imajo pomembno vlogo. Če res ne more nikomur zaupati, obstajajo tudi anonimni telefoni (TOM telefon ipd.).

Kakšne so posledice epidemije v duševnem zdravju?

Žal število oziroma pogostost duševnih motenj pri otrocih in mladostnikih narašča, v epidemiji se je ta trend še bolj razgalil. Na splošno zahodni svet opaža porast duševnih motenj, kar je verjetno povezano tudi z načinom življenja, spremembami vrednot, načinom delovanja družinske celice, odsotnostjo staršev, prioriteta v družbi ... V blaginji je več duševnih motenj, zato lahko govorimo tudi o tem, kako hitro in katere vse materialne dobrine so na voljo otrokom. Poleg omenjenega pa je stigma o duševnem zdravju še vedno dokaj globoko zasidrana v našem okolju, kar lahko vpliva na dostopnost naših služb. V zadnjem času se je tudi kompleksnost duševnih motenj spremenila.

Ana Tkavc Zajkesković je končala Medicinsko fakulteto Univerze v Mariboru, nato je opravila specializacijo iz otroške in mladostniške psihiatrije ter se psihoterapevsko izobraževala iz družinske sistemske psihoterapije in terapije motenega osebnostnega razvoja (ang. AIT). Zaposlena je v Centru za duševno zdravje otrok in mladostnikov ZD Škofja Loka, pred tem je podobno delo opravljala na Brezovici. V obravnavi ima od najmlajših triletnih otrok do mlajših odraslih do okrog 22. leta starosti. Celostni pristop obravnave vključuje tudi starše ali skrbnike, izobraževalne ustanove, CSD ...

Ana Tkavc Zajkesković, dr. med., spec. otr. in mlad. psih.

/ Foto: J. Petrak Zajc

V času epidemije in po njej imamo v obravnavi več otrok in mladostnikov z anksioznimi motnjami, depresivno simptomatiko, z znižano motivacijo za šolsko delo in aktivnosti na splošno, motnjami hranjenja ter pretirano rabo zaslonov.

Kam umeščate medvrstniško nasilje?

Tega ne gre povezovati z duševnimi motnjami, ampak z vedenjsko problematiko. To je nasilje, ne duševna motnja. Lahko pa na pojavnost duševne motnje pri nekom vpliva tudi izpostavljenost nasilju, tudi medvrstniškemu.

Vrste in oblike medvrstniškega nasilja se spreminjajo skozi čas. Včasih je bilo več verbalnega in fizičnega nasilja, čeprav je to še vedno prisotno. V večini primerov pa smo sedaj priča spletnemu nasilju, ki lahko tudi dlje časa ostane prikrito, hkrati pa je lahko dosti bolj nevarno in intenzivno. Spletno nasilje je lahko prisotno vsepovsod,

na telefonu, socialnih omrežjih – in se žrtve nimajo kam umakniti. Hkrati marsikdo ne ve, kako se lahko prijavi ali ne, kako se lahko ukrepa. Zelo spodbujamo otroke, mladostnike, da se nekomu zaupajo. Prej se ta krog nasilja razkrije, prej se lahko konča. In se konča.

Ampak vendarle – kakšne posledice ima tudi fizično nasilje ne samo za žrtev, ampak tudi za okolico?

Katerakoli oblika nasilja ima lahko za posledico tudi večjo verjetnost pojavnosti duševne motnje, od posttravmatske stresne motnje do anksiozno-depresivnih simptomov in tveganeega razvoja osebnosti, samopoškodovalnega ter samomorilnega vedenja itd. Za posledicami pa ne trpi nujno samo žrtev, temveč tudi priče nasilja. Predvsem svetujem, da priče ali žrtve nasilja o tem z nekom spregovorijo, najbolje z odraslo osebo, ki ji zaupajo. Lahko pokličejo tudi na anonimni telefon. Prvi korak je po navadi najtežji, vendar so po mojih izkušnjah vsi nadaljnji koraki lažji in predvsem se krog nasilja samo na tak način lahko zaključijo.

Kako navežemo stik z vašim centrom?

E-napotnico oziroma delovni nalog napiše pediatr. Običajno je prvi pregled pri specialnem pedagogu, logopedu, psihologu ali kliničnem psihologu, da se sploh začne diagnostika. Na

timskih sestankih se potem dogovorimo, ali in koga od drugih strokovnjakov bi bilo še smiselno vključiti. Ne delamo pa samo z otrokom, ampak vedno tudi s starši oziroma družino, z vrtilci, šolami, CSD, vzgojnimi zavodi ... Veliko je povezovanja. Zdravimo pa z zdravili, besedami, našimi možgani (znanjem) in odnosom. Tako kot za vse motnje oz. bolezni tudi tu velja, da prej ko se prepoznajo, prej jih lahko začnemo zdraviti in boljši izid zdravljenja lahko pričakujemo.

Omenili ste, da je v blaginji več duševnih motenj. Kaj svetujete?

Kot je za telesno zdravje pomembna imunska odpornost, je za duševno zdravje pomembna psihološka odpornost. To je tisto, pri čemer lahko starši in okolje največ naredijo. Z zagotavljanje varnega in spodbudnega okolja, ki preprečuje duševne težave v otroštvu, lahko naredimo največ. Polovica vseh duševnih motenj se začne do 14. leta starosti. Kar pomeni, da se najbolj splača investirati (tudi kot družbi) v duševno zdravje otrok in mladostnikov, saj bodo ti nekoč odrasli in krojili razvoj naše družbe.

V splošnem velja, da je pomembno vzpostaviti pravi odnos z otrokom. Tako tudi velja rek, da v prvih letih otrokovega leta starši sejejo žito, v času mladostništva in odrasle dobe pa žanjejo (bolj ali manj uspešno). Če se vrnem k psihološki odpornosti, lahko starši z nje krepitvijo otroka do neke mere zaščitijo pred stresorji, na pojavnost teh v življenju pa večinoma ne moremo vplivati. Tako lahko starši krepijo razvoj samozavedanja, gradnjo samoregulacije, učijo večšine spopadanja s stresom in težkimi situacijami, povečujejo optimizem pri otroku, ojačajo socialno mrežo in krepijo močna področja pri otroku. Da se otrokom postavijo cilji, ki jim sledijo in ki so primerni za njihovo razvojno starost. Ko je otrok mlajši, je potrebna zunanja motivacija, ko postane mladostnik, motivacija postane notranja. Kar pomeni tudi, če rečem laično, da otroci nimajo preveč vsega in da ni vse samoumevno. Da vadijo tudi potrpežljivost in da se je za nekaj treba potruditi. To so dejavniki, pri katerih lahko veliko naredimo.

»V Sloveniji je trenutno le okrog štirideset specialistov otroške in mladostniške psihiatrije, velik del jih dela v hospitalu, ne v ambulantah. Zato so tudi nastali centri za duševno zdravje otrok in mladostnikov, v katere se vključujejo timi različnih strokovnjakov s tega področja. A tudi te centre žal pesti kadrovska stiska.«

Zanimivosti

Imenovali so ga Tikveš

Na predvečer stote obletnice rojstva Franceta Bučarja – kar ni bilo naključje – je Igor Omerza predstavil knjigo, v kateri opisuje, kako je tajna politična policija komunističnega vrha Udba zalezovala enega od velikanov slovenske osamosvojitve.

ANA JAGODIČ DOLŽAN

»V zadnjih letih propadlega režima je bil najbolj tajno spremljan posameznik v socialistični Sloveniji,« je poudaril avtor knjige Velikani slovenske osamosvojitve in Udba s podnaslovom France Bučar - Tikveš. Prvi dokument, v katerem je Igor Omerza našel udbovsko omembo Bučarja, ima datum 23. marec 1975. »To je obdobje, ko je Bučar zaradi svojih za režim spornih javno objavljenih stališč že bil v politični nemilosti in na izhodnih vratih iz poučevanja na Pravni fakulteti. Kakorkoli že, gre za t. i. indikativni bilten, dnevno poročanje tajnih policajev vodilnim slovenskim komunistom,« navaja v knjigi, ki jo je med bralce pospremil tudi s podatkom, da so tajni policisti na Bučarjevi domačiji v Bohinjski Bistrici vgradili prisluškovalne naprave celo v stranišču.

Decembra 1982 se prvič pojavi zalezovalno kodno

Igor Omerza: »Subjekt tajnega udbovskega zalezovanja je postal prvi predsednik demokratično izvoljenega slovenskega parlamenta in je tudi odločilno prispeval k suvereni, mednarodno priznani slovenski državi.« / Foto: Tina Dokl

ime Tikveš, ki so ga verjetno izpeljali iz narečne besede za bučo (tikva), predvideva Omerza, magister ekonomskih znanosti, po osamosvojitvi generalni direktor SDK, politik, publicist; med drugim je bil član vodstva

Odbora za varstvo človekovih pravic, in kot seznanja v svoji novi knjigi, je takrat tudi osebno spoznal France Bučarja. »Bila sva potem tudi skupaj v Slovenski demokratični zvezi in po razcepu na Narodne demokrate

in Demokrate sva se oba priključila zadnjim. Politično, ne pa osebno, sva se razšla, ko smo se Demokrati leta 1994 združili z Drnovškovimi liberalnimi demokrati. Tja France ni mogel iti, saj niti slučajno ni bil

liberalec. Nasploh bi ga težko natančno politično opredelil, bil je namreč zelo samosvoj človek, nepopustljivo trmast tudi za kompromise (brez česar v politiki seveda ne gre!), nekako tako kot Dante *parte da se* (stranka zase).«

Trikrat blizu zapora

Pri Bučarju in njegovi realaciji do Udbe po Omerzovih besedah obstaja zanimiv paradoks – vojna vihra ga je vrgla v KNOJ, OZNO in UDBO, od leta 1975 do 1990 pa je bil eden najbolj zalezovanih posameznikov. »Trikrat je bil zaradi svojega oporečništva režimu tudi na robu sodnega procesa in temu sledečega gotovega zapora,« je povedal v prostorih Muzeja slovenske osamosvojitve v Ljubljani. Kot je pojasnil, je bil prvič blizu zapora, ko je pisal knjigo Resničnost in utvara, nato zaradi pisanja v 57. številko Nove revije in zaradi nastopa pred odborom evropskega parlamenta (20. januarja

1988). »Nastop je bil za tiste čase glede na možnost represalij doma radikalen in neustrašen, saj je France Bučar med drugim dejal, da je finančna pomoč Jugoslaviji in podobnim državam nesmiselna in škodljiva, ker jim omogoča nadaljevati 'protidemokratično prakso upravljanja svojih ljudstev'. Jože Smole, takratni šef socialistične zveze, ga je zato označil za narodnega izdajalca!«

Vsebinsko knjige je Omerza obelodanil z odlomki arhivskega gradiva ter ob tem opozoril (tako kot v knjigi), da je bila večina udbovske dokumentacije uničena, »a nekako neenakomerno«. Raziskovanje delovanja slovenske tajne politične policije vidi kot nekakšno arheološko delo, pri katerem skuša izluščiti logiko delovanja Udbe in posamezne zgodbe. S knjigo o France Bučarju nadaljuje serijo o zalezovanih osamosvojiteljih, ki jo je začel s Ciriлом Žebotom.

Gostijo raziskovalko iz Paragvaja

V Medvodah je v preteklih dneh potekalo več dogodkov, na katerih so udeleženci imeli priložnost spoznati dr. Glorio Scappini Meza iz Paragvaja in njeno delo. Je prva raziskovalka, ki je vključena v humanistični rezidenčni program Branislava Sušnik.

MAJA BERTONCELJ

Prvi humanistični rezidenčni program Branislava Sušnik se je začel 22. januarja in bo trajal dva tedna. Organizira ga Založba Malinc ob podpori Občine Medvode.

Rezidenca del velikega projekta

Obisk dr. Glorie Scappini Meza v Medvodah je osredotočen prav na slovensko antropologinjo Branislavo Sušnik, ki je bila leta 1920 rojena v Medvodah, umrla pa leta 1996 v Asunciónu v Paragvaju. Tam je vodila etnografski muzej Andrésa Barbera. Življenje je posvetila jeziku indijanskih plemen, njihovim navadam in se zavzemala za njihove pravice. »Rezidenca je del velikega projekta, ki se je začel pred tremi leti in je vezan na Branislavo Sušnik. Decembra 2021 smo objavili mednarodni razpis za raziskovalke, ki imajo španščino kot prvi jezik. Prejeli smo dvajset prijav in Gloria je bila prva izbira. Sedaj je tukaj,«

je pojasnil Francisco Tomsič, Urugvajec s slovenskimi koreninami, ki živi v Sloveniji in je ves čas tesno povezan s projektom o Branislavi Sušnik. Barbara Pregelj iz Založbe Malinc je dodala, da je imela komisija pri izbiri težko delo, da pa je prevladalo, da Gloria prihaja prav iz Paragvaja in se je že doslej veliko ukvarjala z Branislavo Sušnik. »V metaforičnem smislu je njena dedinja. Projekt smo zasnovali tako, da bi vrnilo to pot, ki jo je opravila Branislava Sušnik. Gloria je prava, da to udejanji. Vsak tak obisk prispeva k boljšemu poznavanju Branislave Sušnik. Ona nam prinaša ogledalo,« je pojasnila.

Gloria Scappini Meza je diplomirana etnologinja, specializirana za zgodovino. Iz socialne antropologije in primerjalne sociologije je magistrirala na pariški univerzi Paris Nanterre in se specializirala za amerikanistično etnologijo južnoameriškega nižavja. Terensko delo je začela leta 1998 z ljudstvom Aché, po letu 2003 pa je

Paragvajska raziskovalka dr. Gloria Scappini Meza si je v središču Medvod ogledala tudi hišo (v sredini), v kateri je živela Branislava Sušnik. / Foto: Maja Bertancelj

proučevala ljudstvo Mbya Guaraní in raziskovanje obogatila s študijem razmerja med paragvajskim narodom in državo ter etničnimi manjšinami, ki ga kombinira s popisovanjem in vrednotenjem gvaranske kulture. Režirala je etnografski dokumentarni film Besede-duše, katerega protagonisti so Mbya Guaraní in je bil leta 2013 kot najboljši etnografski

film nagrajen na Festivalu etnografskega filma v Recifeju v Braziliji. Prav tako raziskuje različna področja paragvajske in feministične antropologije. Je svetovalka za človekove pravice, staroselska ljudstva, medkulturnost in njihov razvoj ter ohranitev jezika; univerzitetna učiteljica, koordinatorica za izobraževanje in razširjanje antropološke misli in avtorica

različnih publikacij s področja svojih raziskav ter predavateljica na domačih in mednarodnih kongresih.

Opravlja antropološko raziskavo

V Medvodah opravlja antropološko raziskavo, v okviru katere raziskuje ranljive skupine. Prav tako kot Branislava Sušnik, ki se je podala v tujino, je prišla v prostor,

ki ji je tuj – v Medvode. Te so bile zanj nepopisan list, ki je iz dneva v dan bolj poln. Raziskuje jih skozi oči antropologinje in je za to priložnost zelo hvaležna. »Zanimajo me različni vidiki: kultura, kako zveni slovenščina, kakšna je tukaj hrana, pokrajina ..., skratka kakšen je bil tukaj svet Branislave Sušnik. Moj pogled bo celota vse izkušenj, ki jih bom pridobila. Sem kot goba, ki vpija vse, kar sliši, vidi, vonja ...« je dejala Gloria Scappini Meza in pogled usmerila še na Branislavo Sušnik: »Zame je kot velika 'intelektualna mama'. V Paragvaju nimamo možnosti študija antropologije, zato sem morala v tujino. Njeno delo je zelo pomembno tudi za nas.«

Predviden način restitucije je esej s fotografijami in vizualnim gradivom iz etnografske zbirke (sheme, terenski zapiski, opombe). Projekt s tem ne bo zaključen. Humanistični rezidenčni program se bo nadaljeval z novimi raziskovalci, ki bodo prihajali v Medvode.

Jaz, midva in mi

Norvežani

MOJCA LOGAR

profesorica geografije
in zgodovine

Gostimo dijake partnerške šole iz Vossa na Norveškem. Naši stiki so dolgotrni in obojestranski. Sama sem bila že večkrat na njihovi šoli, kadar imamo goste, jih vedno vzamem k pouku in z njimi preživim nekaj dni. Njihov program bi najlažje poimenovali preživetje v naravi. To pomeni, da dijake učijo sistematičnega preživetja in gibanja v naravi. Ko smo bili mi gor, smo sodelovali pri gradnji preprostega zavetišča v gozdu. Dogovoriti so se morali z lastnikom zemljišča in pripraviti pogodbo, da so lahko tam uredili nekakšno bivališče v gozdu. Potem so v

skupinah pripravili različnečasne objekte, sekali drevesa in veje. Ko so objekte zgradili, so povabili tamkajšnji vrtec. Otroci v vrtcih večino časa preživijo zunaj. Njihove igrače so noži, žage, lok, puščice. Vsi dijaki znajo turno smučati, voziti kajak, plezajo, obvladujejo vravno tehniko. Pomemben element je lovstvo. Opravljen imajo izpit za delo s puško. Šola je bila zelo ponosna, da je imela poseben tabor preživetja na Svalbardu. To je otočje visoko nad arktičnim krogom, ker živita norveška in ruska skupnost. Oproščeni so vseh davkov, preživljajo pa se s kopianjem premoaga. Dijaki iz omenjene šole niso šli tja gor zaradi premoagovništva, pač pa so morali pet dni preživeti v šotoru zunaj, si pripravljati vso hrano, taliti vodo. Tabor so ogradili

Dijaki znajo turno smučati, voziti kajak, plezajo, obvladujejo vravno tehniko in delo s puško.

z žico in ves čas je bil nekdo na preži. Pred kom? Najštevilčnejši naseljenci otočja so severni medvedi in nekdo je moral ves čas s puško straziti pred napadom medveda. Ker je bila to zelo draga

in nevarna odprava in so po nepotrebnem posegali v popolno naravno okolje, ki je zelo krhko in občutljivo, so s tem prenehali. Z nami so hodili ob sotočju Tržiške Bistrice in Save, ki spada v območje Natura 2000. Našli smo sledi vidre, lisice, poslušali zvoke ptic in jih prepoznavali. Nekateri problemi so enaki, na primer reke so tudi tam vedno nižje, vode v njih je vedno manj, ta je toplejša in ribe izginjajo. Določili smo nekaj skupnih ptic, ki jih najdemo pri nas in tudi na Norveškem (vodomec, raca mlakarica, liska, povodni kos). Na praksi bodo tri tedne. Z njimi je prišel učitelj, ki jih bo po treh dneh zapustil in dijaki bodo tukaj sami. Preprosto, za prakso so se odločili sami in v celoti jim zaupajo. Pri sprehodu po Kranju smo stopili v stolp na Pungartu. Imeli so likovne delavnice. Tako malo smo pokukali, kaj se dogaja. Animatorica jim je ponudila, da lahko tudi oni naredijo risbo. V trenutku so se lotili dela. Ustvarjanje združuje in povezuje. Morda si bodo zapomnili kamnino, na kateri stoji Kranj – konglomerat. Videli smo ga v cerkvi, na Plečnikovih stopnicah, ob gradu, na Naklanski Savi ... Tako kot je nam domač konglomerat, je Norvežanom granit.

Zastonjske danosti

JANEZ LOGAR

zakonski in
družinski terapevt

Narava čudovito ureja bivanje. Človek pa pogosto sam sebi otežuje lastno življenje. Narava nam ponuja svojo modrost bivanja, človek pa večkrat meni, da bo s svojim razumom bolje uredil življenje, kot si ga je zamislila Narava. V našem interesu je, da si priznamo odvisnost od Narave in smiselnost upoštevanja naravnih zakonov. Zato prava znanost le odkriva in potrjuje naravne zakonitosti. Bolj ko jim sledimo, manj imamo preprek do lastne sreče.

Narava nam je tudi čudovito uredita zastonjske danosti. Kaj ni presenetljivo dejstvo, da so glavne stvari za življenje na tem svetu

zastonj. Brezplačno dihamo zrak in pijemo vodo, čas je zastonj, imamo na razpolago neomejeno ljubezni in zastonjsko si lahko uredimo dobre odnose. Glavne stvari za življenje so zastonj. Manj ko so stvari za življenje pomembne, dražje so. Zanimivo, kaj neda. In kako ironično – hrepenimo in hlepimo po manj pomembnih stvareh, zastonjske pa puščamo v nemar. Kupujemo dobrine, ki nič ne vplivajo na naše pravo, dolgoročno zadovoljstvo in srečo. Npr. imamo eno hišo in garamo, da kupimo še drugo, imamo že šest jopic in kupimo še eno, imamo popolnoma vozen in uporaben avto, vendar ga zamenjamo (če ga že vsi!!!), trošimo čas za gledanje filmov, ki nimajo nikakršne povezave z realnim življenjem, kupimo še malo zemlje za svojo kmetijo, čeprav že sedaj komaj vse obdelamo in smo zgarani ...

Popolnoma pozabimo, da imamo dovolj zastonjskega zraka in vode. Niti se Naravi ne zahvalimo za to danost. Kako imamo razporejen čas, je izključno v naši domeni. Družba nas sili v vedno večjo hitrost, vendar je od nas odvisno, ali pristanemo na to norijo. Čas je zlato. Mi pa bolj hrepenimo po zlatu kot po času. Manj ko stvari potrebujemo, dražje so. Tako

močno nas je sodobna družba prepričala, da nujno potrebujemo nekaj, kar sploh ne potrebujemo. Mi pa trošimo čas za nekaj, kar je nebitveno. Koristno je ugasniti reklame in uporabiti lastno pamet – mar res vse potrebujemo, kar nas prepričujejo? Bolj ko je drago, manj je nujno za življenje.

Zrak, voda, čas, ljubezen in odnosi so zastonj.

In če pravimo, da je Ljubezen zastonj – kje je? To je del Lepote – tudi ta je zastonj, npr. v naravi, v malenkostih, ki jih ne vidimo, v hvaležnosti, v urejenosti stanovanja, vrta, le odprti moramo biti za Lepoto. Po eni zelo obsežni raziskavi je hrepenenje po lepoti naša največja (duhovna) potreba. Lepota in Ljubezen nista le religioznega izvora. Lahko ju sami ustvarjamo v svojih odnosih. Dobri odnosi so absolutno zastonj in nam močno dvignejo nivo sreče, tudi zdravja. Samo od mene je odvisno, kakšne odnose si bom ustvaril. Ti so brezplačni, pravzaprav se jih ne da kupiti, lahko si jih le zgradimo. Investiran čas v gradnjo zdravih in srečnih odnosov prinese velike in sladke obresti, ki se spet brezplačno delijo med nami.

Poškodbe glave (4)

MAJA BERTONCELJ

raznolikost
in vključevanje

Družina Lane Markelj ves čas išče možnosti, ki bi vodile k njeni čim uspešnejši rehabilitaciji po poškodbi glave. In to vzame veliko časa in energije, ki jo potrebujejo tudi zanj.

Mama Jožica Markelj si želi, da bi bile vse potrebne informacije dostopne na enem mestu. »Človek se v takšnih primerih čez noč znajde v situaciji, ki mu je povsem neznan. Skoraj dve leti bo že od nesreče, pa verjetno še vedno ne vem, kakšne pripomočke in drugo bi Lana lahko dobila od Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Starš mora raziskovati sam, nič ti ni ponujeno. Res

»Napovedi po nesreči so bile slabe in mislila sem, da bom Lano dobila domov v postelji, da bo kot rastlina, da lahko dam odpoved v službi in skrbim samo zanjo. Prišli smo že zelo daleč. Napredek je takšen, da kar težko verjamem. Ne bomo se ustavili tukaj. Vem, da vsi skupaj zmoremo še več. Šele ko napredka res ne bo več, bomo rekli, da smo prišli do maksimuma.«

pne na enem mestu. »Človek se v takšnih primerih čez noč znajde v situaciji, ki mu je povsem neznan. Skoraj dve leti bo že od nesreče, pa verjetno še vedno ne vem, kakšne pripomočke in drugo bi Lana lahko dobila od Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Starš mora raziskovati sam, nič ti ni ponujeno. Res

gre v to ogromno energije, ki bi jo lahko porabili za Lano. Ona potrebuje ljubezen, mamo, očeta, brata, sestro, vse nas ... – ne pa da zraven iščemo še možnosti, kako in kaj. Zato sem se pred kratkim včlanila v Društvo Vita za pomoč po nezgodni poškodbi glave, kjer smo zbra-

ni ljudje z enakimi težavami, vprašanji, z namenom, da si delimo izkušnje, si pomagamo. Upam, da bo kmalu priložnost za to. »V lanskem letu je bila Lana s pomočjo Rotary kluba Bled en teden na letovanju na Debelem rtiču. »Zanj je bila to super izkušnja, zanimivo pa, da je bila med vsemi edina s pridobljeno

Lana ima v starših veliko podporo. / Foto: arhiv družine

poškodbo glave. Zdi se mi, da je bila kar v središču. Je naš sonček, polna življenja,« pojasnjuje Jožica Markelj. Dnevno se srečuje z novimi in novimi vprašanji. »Trenutno iščemo psihologa ali nevropsihologa, ki bi nam strokovno pomagal, da bi vedela, v kakšni fazi je Lana. Zelo menja razpoloženja: od tega, da je vesela, nasmejana, dobrovoljna, v naslednji sekundi žalostna, zamiži, ignorira, je tudi jezna. Ne bi želela, da bi prešla v depresijo. Veste, laik sem, delujem kot mama, ne kot

strokovnjak, da bi vselej vedela, kaj je prav in kaj ni. Naj omenim le eno takšno situacijo: ko ima v rokah telefon, gre na foto galerijo in gleda slike za nazaj, nato da telefon stran in zamiži. In potem se sprašujem, ali je dobro, da ji vračamo te spomine. Mislim, da se vsega kar dobro zaveda. Dolgoročni spomin ima dober. Spomni se oseb, pove imena in priimke, čeprav zelo nerazločno. Pozabi pa imena asistentov, ki so v njenem življenju novi. Kratkoročni spomin ni tako aktiven,« pove.

Ne glede na vse ohranjajo upanje. »Napovedi po nesreči so bile slabe in mislila sem, da bom Lano dobila domov v postelji, da bo kot rastlina, da lahko dam odpoved v službi in skrbim samo zanjo. Prišli smo že zelo daleč. Napredek je takšen, da kar težko verjamem. Ne bomo se ustavili tukaj. Vem, da vsi skupaj zmoremo še več. Šele ko napredka res ne bo več, bomo rekli, da smo prišli do maksimuma,« je povedala Jožica Markelj.

Njeno življenje se je po Lanini nesreči povsem obrnilo. »Posvečam ga samo Lani, živim samo zanjo. Tudi sina imam neskončno rada, a ta trenutek me Lana bolj potrebuje. K sreči on to razume in pomaga. Če se sedaj spominim za nazaj, kakšen šok je bil to za nas. Na Dunaj je šla na izlet za konec tedna. Sin je delal v tujini in nismo vedeli, kako naj mu sporočimo, kaj se je zgodilo. Grozno! Sekunda, stotinka sekunde in se ti podre svet. Ne glede na vse – ne hodim prižigat svečk na pokopališče, imam jo, objamem jo, dobim nazaj njeno ljubezen. To šteje,« je še zaključila mama. (Konec)

Tunjiške zgodbe (22)

Strogi tunjiški župnik Jakob Razboršek

IVAN NOGRAŠEK

Župnik Jaka je z vso vne-
mo preganjal tiste ženske,
ki so se našemile v maškare.
Za neodpustljiv greh je štel
posebno tistim ženskam, ki
so si upale preobleči v moš-
ke. Vse te »grešnice« so zapi-
sane v farni kroniki.

Jaka je bil v tistih časih
še relativno mlad. Zvečer

v temi je rad pohajkoval po
vasi in opazoval pa tudi dra-
žil fante, ki so vasovali. Če so
kje peli ponoči, je Jaka malo
stran zavriskal in zavpil au-
fbiks, kar je pomenilo, da jih
izziva na pretep, nato pa se je
hitro umaknil in se skrnil. Žu-
pnik je vse tiste hiše, kamor
so fantje hodili plesat, ozna-
čil in zapisal kot »plesalske«
hiše in zato tudi manj vred-
ne. Vse te hiše in tudi fante,
ki so plesali, je pridno vpiso-
val v svojo kroniko.

Po velikem požaru, ki je
na veliko noč leta 1929 uni-
čil celotno cerkveno ostreš-
je, ki je bilo tedaj še pokrito
s hrastovimi škodlami, se je
Jaka močno trudil, da se je
cerkev v enem letu obnovi-
la in pokrila z bakreno plo-
čevino. Vse dneve, posebno
še ob nedeljah, so bila orga-
nizirana velika dela. Jaka je
delo nadzoroval in poimen-
sko zapisoval v kroniko vse
Tunjičane, kako so delali.

O njih je zapisal, kako dob-
ro malto so delali, druge pa
je grajal, da samo postopajo
okrog cerkve.

Razboršek pa je bil tudi
vzoren čebelar in sadjar, o
obojem je poučeval in nav-
duševal svoje farane. V nje-
govem času je bilo v Tunji-
cah postavljenih kar nekaj
čebelnjakov in posajenega
veliko sadnega drevja. V le-
tih službovanja Jakoba Raz-
borška je kronika vzorno in
čitljivo zapisana s tušem in
se lahko prebere še danes.
Tak je bil ta Jaka, o katerem
so ljudje vedeli veliko pove-
dati še dolgo po tem, ko ga
ni bilo več v Tunjicah. Leta
1938 je bil premeščen v Bri-
tof pri Kranju. V Tunjice
je prišel Komendčan And-
rej Križman, ki pa ga je
vojna kmalu spravila v Juž-
no Ameriko. Za njim je bil
kratak čas med vojno Janez
Frančič, doma iz Šentjerne-
ja. (Konec)

Vaš razgled

»Le kaj je tistega dne mi bilo, da v čolnic sem spustil se z neba tako. Na štriku visela sva z Julijo oba, kot dva akrobata iz Slovenije doma,« je spesnil tu prisotni pesnik. Na plavalnem mitingu Boštjanov dr. Fig sta lika iz slovenske literarne zgodovine, naš pesnik France Prešeren in njegova muza Julija Primic, ki ju v novodobni obliki oživljata Bojan Bešter in Katarina Čebulj, znova navdušila občinstvo. Obljubila sta, da zagotovo prideta tudi v sredo na kranjski Prešernov smenj. I. K. / Foto: Tina Dokl

Poleg hokejistk in hokejistov v dvorani na Zlatem polju domujejo tudi umetnostne drsalke in drsalci. Minulo sredo je bila priložnost, da združijo moči, in v odmoru med hokejsko tekmo so na ledu zaplesale umetnostne drsalke Drsalnega kluba Kranj ter pokazale, da je drsanje lahko zabavno, tudi če na ledu ni ploščka. V. S. / Foto: Gorazd Kavčič

Splača se biti naročnik Gorenjskega glasa

Pokličite 04/201 42 41
ali pišite: narocnine@g-glas.si

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

Gorenjski priimki

Rupnik, 1. del

TINO MAMIČ

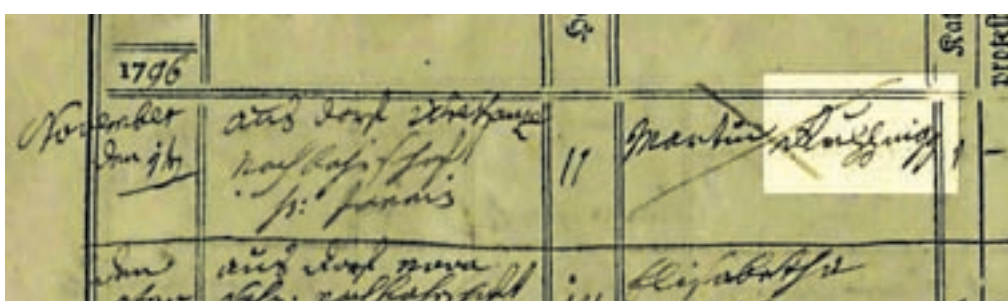
Gre za enega starejših
slovenskih, pa tudi svetov-
nih priimkov, saj so sloven-
ski priimki med najstarej-
šimi na svetu. Nastal je po
prebivalcu iz kraja Rupa ali
Rupe, ki se je odselil in do-
bil vzdevek oziroma prii-
mek po rodnem kraju. Ali
pa je to bil nekdo, ki se je
naselil ali živel ob rupi,

ugotavlja jezikoslovec dr.
Marko Snoj. Rupnik pa v
dolenjskem narečju pome-
ni tudi brezno na močvir-
ju, dodaja jezikoslovec Ja-
nez Keber.

Ob besedi rupa najprej
pomislimo na luknjo zara-
di priljubljene besede iz hr-
vaščine, ki jo uporabljamo
tudi v slovenskem slengu.
Kaj točno pomeni rupa? Be-
seda rupa je starslovenska

260	Banchereau Ernestine	31	f.	doj.	1
1	Rupnik Anna	35	f.	Housekeeper	1
262	Rupnik Anna	1	f.	do.	1
263	Kostnik Maria	34	f.	Housekeeper	1
4	Hostnik Maria	10	f.	none	1

Na drugi strani oceana živi danes več kot 560 Rupnikov. V arhivu Ellis Islanda v New Yorku imajo dokumente o 154 Rupnikih in 13 Rupnickih, ki so pripluli v newyorško pristanišče. Dne 28. oktobra 1895 sta iz Slovenije prispeli dve Ani Rupnik. Mati (35) in enoletna hči sta šli v svet za očetom, ki jima je pred tem pripravil novo družinsko gnezdo. (Ellis Island Foundation, ID 103039030261, 411, 261). / Foto: Tino Mamič

Krstni vpis Martina Rupnika iz Žirov 11. novembra 1796: Martinus Ruppnick. Knjigo hrani Nadškofijski arhiv Ljubljana (K 1796-1808 Žiri, zv. 4, str. 4). / Foto: Tino Mamič

in pomeni jamo, kraški po-
žiralnik, kotanjo ali štirno,
razlaga Snoj. Kraji Rupa
in Rupe so nastali že pred
priimki. Rupa pri Kokri-
ci je bila omenjena že leta
1326 kot RVB in leto kas-
neje kot UB. Janez Keber
omenja, da imamo v Slo-
veniji pet krajev Rupa in tri
Rupe. Najstarejša omem-
ba je bila leta 1291, ko je

in urbarju freisinških gos-
postev, ki ga hranijo v nem-
škem Muenchnu, omenje-
na vas Rupe pri Žireh. Da-
nes je ime te vasi v vzhod-
nem delu Jarčje Doline iz-
ginilo iz rabe.

Na svetu živi 3200 Ru-
pnikov. Največ v Sloveni-
ji in ZDA. Število v ZDA
je visoko (321, poleg 200
Rupnickov) tudi zato, ker

priimek nima več različic
in ga ob preselitvi v angle-
ško govorno področje niso
prilagajali, saj ne vsebu-
je neangleških. črk. Veliko
jih najdemo tudi v drugih
državah: Poljska (90), Hr-
vaška (80), Argentina (45),
Nemčija (45), Kanada (40),
Avstrija (40, poleg 50 Ru-
pnigov), Madžarska (40),
Italija (35). (Se nadaljuje)

Tako velikega časovnega razpona v Snovanjih še nismo zajeli. Na eni strani sežemo v čas pred 4,6 milijarde let, ko je začela nastajati Zemlja, na drugi se ustavimo v našem času, pri Prešernovi nagradi za rojaka Hermana Gvardjančiča. Vmes pa naredimo postanek pred sto leti, ko je umrl Ivan Tavčar ...

Od pradavnih časov do naših dni

No, seveda, s tistimi 4,6 milijarde let malo pretiravam, a takrat se je dejansko začelo vse, kar na planetu, na katerem živimo, traja še danes. Strokovnjaki Prirodoslovnega muzeja Slovenije pa so v Cankarjevem domu postavili na ogled imenitno razstavo, ki prikazuje delček tistega, kar se je dogajalo na tem koščku planeta, ki danes sliši na ime Slovenija. In se še dogaja. In se še posebej izpostavlja tisto, kar z nam zaupanim delom Zemlje počnemo Slovenci. Sanja Jurca Avci, oblikovalka razstave: »Prostorsko je razstava organizirana tako, da se obiskovalec po uvodnem delu znajde 'v vrtincu sprememb', iz katerega vstopa v posamezna naravna okolja in se v vrtinec kar naprej vrača. Izhod z razstave je organiziran tako, da ima obiskovalec možnost izbirati, ali bo v prihodnje pomagal ohranjati naravo, planet in življenje na njem ali pa ga bo uničeval. Skozi zaokroženo izkušnjo in enotno podajanje razstavnih vsebin je izrazito oblikovana razstava za obiskovalce lahko berljiva.« Članek o razstavi je napisal doktor Jurij Kurillo, upokojeni zdravnik. Spoznali smo ga spomladi 2022, ko je s svojim prispevkom sodeloval v Ukrajinskih Snovanjih. Njegov oče je prišel v Slovenijo po prvi svetovni vojni, že takrat so morali iz Ukrajine nekateri bežati. Do usode te velike, a nesrečne države, iz katere naj bi pred poldrugim tisočletjem prišli tudi naši predniki, ne smejo (p)ostati ravnodušni.

Ta mesec bo že sto let, odkar je 19. februarja 1923 umrl pisatelj Ivan Tavčar. V Snovanjih smo mu namenili že veliko pozornosti. Leta 2011 kar trojna Snovanja, pred leti pa še dve posebni

številki ob stoletnicah Cvetja v jeseni in Visoške kronike. To pot raziskujemo, kakšna so bila njegova zadnja leta, ko ga je pestila huda bolezen. Izvemo, kako je umrl, kakšen je bil njegov pogreb. Še posebej pa nas zanima njegovo izročilo.

Najbolj pa nas zanima jo dela akademskega slikarja Hermana Gvardjančiča, ki prejme Prešernovo nagrado za svoj življenjski opus ravno v letu, ko bo dopolnil 80 let. Na njegovem domu v Gorenji vasi pri Retečah sta ga obiskala kolega Igor Kavčič in Tina Dokl, na naslednjih dveh straneh lahko preberete pogovor z njim. Sam pa se spominjam, kako sem ga obiskal pred 23 leti, marca 2000. Dabiga opisal vtakatnem biografskem podlistku, imenovanem Po ljudeh gor, po ljudeh dol. Že pred obiskom sem prebral njegovo izjavo: »Ne maram umetnosti, ki nastaja v mestu. Škofjeloška krajina je pravi 'akumulator', kdor je ne obvlada, mu pač omogoči prestop

v kič. Do alpske, morske krajine nimam odnosa; v njih se izživim fizično, domačo doživljam lirično ustvarjalno. Slikam jo skozi vse leto: drugačna je ostra svetloba spomladi, čustveni premiki so drugačni jeseni in pozimi. Stalno sem v stiku, v 'dvoboju' s to mojo krajino. To neprestano menjavanje, preskakovanje je zame slikarstvo ...«

V nadaljevanju sem pripisal: Že v katalogu /iz leta 1998/ sem videl, da so njegove krajine v primerjavi s tistimi, ki jih slikajo njegovi kolegi, najbolj ponotranjene, najmanj realistične, svojske, na prvi pogled nedopadljive, osvojijo te šele, ko se za to sam potrudim in se jim odpreš. Tak je tudi njihov avtor – na prvi pogled zadržan, ko se ti odpre, spoznaš človeka, ki je izjemno globoko navezan no okolje, v katerem živi. Spominja se starega očeta, ki je bil kmet. Kako je bil zaljubljen v svoje njive, s kakšno pobožnostjo se je v nedeljo sprehodil

med njimi! Tako jih doživlja tudi njegov vnuk, čeprav ne kot kmet, ampak kot slikar. Hkrati z obžalovanjem ugotavlja, da se je pri večini kmetov ona prvinska navezanost izgubila. Kmetje s svojo zemljo ravnajo tako kot vsi drugi, komercialno. Drevesa posekajo, debela odpeljejo, vse drugo pa obleži, kakor je padlo, brez iluzij o tem, da mora biti ta kraj slej ko prej tudi lep. Navsezadnje je tako tudi v umetnosti; njena čustvena razsežnost je odrinjena na račun racionalne, tehnološke, komercialne ... Gvardjančič sam poudarja, da v svojem slikanju ni načel nobene nove »velike teme«, v slikah skuša izpovedovati svojo intimno zgodbo. V njih poustvarja tisto, kar je objektivno izgubljeno, subjektivno pa je ohranjeno in povzdignjeno v njegovi ustvarjalni fantaziji. Tega ne počne po nekem teoremu, temveč zelo osebno, avtopoetično. Sam pravi, da je njegovo slikanje »grdo«. Z drugo besedo:

noče biti dopadljiv, zato pa tem bolj prepričljiv. Slogovno sodi v okvir postmoderne, ki seveda ni neki enoten in zaključen slog, gre bolj za dobo po moderni, znotraj katere se uveljavljajo različne avtopoetike. In še: Herman Gvardjančič se je rodil 21. oktobra 1943 v Gorenji vasi - Retečah, kjer ves čas tudi živi. Njegovo ime in priimek posrečeno povzemata dvojnost njegovega porekla; ime bi lahko simbolično povzemalo bavarski rod Kuraltov, v katerega sega po materini strani, oče, ki je v te kraje »zašel« kot železničar, pa je s seboj prinesel primorski, romansko zasnovani priimek. Herman Gvardjančič je kljub temu najbolj žlahtni domorodec, kar jih premore njegova rodna vas; genius loci, dobri duh tega kraja je v njegovih slikah ...

Naš planet, Ivan Tavčar, Herman Gvardjančič ... Zanimiva kombinacija. Več pa na naslednjih sedmih straneh, natisnjenih ob Prešernovem dnevu 2023.

»Škofjeloška krajina je pravi 'akumulator' ... Slikam jo skozi vse leto: drugačna je ostra svetloba spomladi, čustveni premiki so drugačni jeseni in pozimi. Stalno sem v stiku, v 'dvoboju' s to mojo krajino. To neprestano menjavanje, preskakovanje je zame slikarstvo ...«
(Herman Gvardjančič)

Herman Gvardjančič, Reminiscence, 1985, akril, platno, 185 x 290 cm

V torek bo na slovesnosti v Cankarjevem domu Prešernovo nagrado za življenjsko delo prejel akademski slikar prof. Herman Gvardjančič, svetovljan in občudovalec sveta, ki nikoli ni zapustil rodne vasi Gorenja vas - Reteče.

Slika notranja občutenja

IGOR KAVČIČ

Predvidevam, da vam v teh dneh zaradi dogajanja okrog Prešernove nagrade ne ostane veliko časa za umetniško ustvarjanje. Kako je nagrada »zmotila« vaš siceršnji življenjski utrip?

Trenutno nič ne slikam, ker to enostavno ni mogoče. V zadnjem času imam konstantno obiske, telefonske klice, želje za intervjuje, izjave, snemanja in podobno. Hkrati pripravljam tudi tri razstave, ki so nekako vezane na Prešernovo nagrado.

Spodaj na hodniku sem videl za transport pripravljene slike. Večje formate ...

Ta dela sem izbral za Galerijo Eurna v Ljubljani, ki me je tudi predlagala za nagrado. V Eurni, ki sem jo nekoč poimenoval za desertno galerijo, bom tudi najprej razstavljal. Desertna je zato, ker je na dobri lokaciji sredi mesta, je prijeten in ravno prav velik prostor, ki že sam po sebi inspirira, galerija je primerna tako za slikarstvo kot kiparstvo in vanjo lahko tako rekoč postaviš, kar si želiš. Sam galerijo vidim kot prostor za predstavitev najboljših del nekega zaključnega cikla, tistih za desert.

Sledi razstava v Galeriji Prešernovih nagrajencev v Kranju, ki bo nekoliko drugačna kot tista pred skoraj desetimi leti. Tokrat bom najbrž v večji meri predstavil tudi risbe.

Potem je tu še razstava v juniju ali juliju v Galeriji Ivana Groharja v Škofji Loki,

katere tematika bodo lanske požari na Krasu, ki jim bo razstava tudi posvečena. Dvakrat sem se celo zapeljal na Kras zaradi vtisa, čeprav pogled na goreči gozd poznam že od prej. Pred leti sem naslikal cikel tudi ob požarih v Avstraliji. Za škofjeloško razstavo sem pripravil kakih dvajset risb. Če že, ta čas torej zgolj skiciram oziroma rišem drobne zapise.

Vrniva se nekoliko nazaj. Sediva v vašem ateljeju v domači Gorenji vasi - Retečah, kjer preživljate svoj življenjski in ustvarjalni vek. Kako močno vas je zaznamovalo podeželsko okolje – bodisi kot človeka bodisi kot umetnika, slikarja?

Maksimalno. To okolje mi je dalo vse in nič, kot bi lahko dejal nekoliko v šali. Pravzaprav sem vaščan z vsemi atributi, ki sodijo zraven. En tak zapečkar. Saj sem študijsko hodil po svetu, tudi v glavnem mestu takratne Jugoslavije v Beogradu, ker sem mislil, da je tam dobra likovna akademija, pa ni bilo tako. Poleg tega sem tam imel do solza močno domotožje. V Beogradu sem prvič videl velemesto in ob tem ugotovil, da sam spadam na vas.

Saj grem za dan, dva v urbano okolje, a se toliko raje vrnem domov v Gorenjo vas, v Reteče. Sem kmečki človek, in čeprav nikoli nisem imel kmetije, poznam vsa kmečka dela, ki sem jih v mladosti tudi opravljal.

Morda sem si v vašem okolju privzgojil tudi

Herman Gvardjančič, prejemnik Prešernove nagrade za življenjsko delo / Foto: Tina Dokl

delovne navade. Še danes, ko se znajdem v nekem brezdelju, hitro poiščem kakšno delo. Zdi se mi, da se brez dela ne počutim dobro. Če osemdeset let živiš v nekem okolju, ti to nekako zleze pod kožo in počasi postaneš podoben njemu. Danes vidim, da je bilo zame to dobro. In mislim, da je vse to vplivalo tudi na moje slikarstvo.

Kako to, da ste ob rojstvu leta 1943, v času druge svetovne vojne, dobili germansko ime Herman?

Tudi sam sem že razmišljal o tem. Moj oče je bil Herman. Kaj je starega očeta in staro mamo napeljevalo, da sta sinu dala tako ime, ne vem. Morda je bil v času prve svetovne vojne kje kakšen postaven vojak s tem imenom in sta takega videla tudi svojega sina

... Moja mama pa je očitno imela tako zelo rada svojelega moža, ki je bil kot strojevodja pri 27 letih ubit v nekem napadu na vlak, da je ime Herman simbolno dala svojemu sinu. Rodil sem se namreč sedem mesecev po očetovi tragični smrti. Predmenoj se je rodila še sestra, ki pa je umrla še kot dojenček. Predstavljajte si, kako je mamo pretresla najprej smrt otroka in nato še moža. Zelo tragično je, ko se to dogaja mladim ljudem. Moja mama Jerica je bila res pravi heroj, da je preživela vse to.

V težkih povojnih časih sta potem ostala sama ...

Z očetom sta stanovala v delu vasi Spodnje polje v hiši očetovih staršev, ko pa je po njegovi smrti mama videla, da tam ni več zaželeno, se je še noseča preselila v tukajšnjo sosednjo hišo, kjer jo je pod streho vzela njena sestra. In tam sem se potem jaz rodil. Tam smo tako živeli jaz in moja mama ter njena sestra in njena dva sinova. Mamin oče, ponosen gorenjski kmet, je potem svojo hčer, češ da se ni prav poročila, razdedinil. Ko je kasneje, čuten kot je vendarle bil, spoznal, da je naredil napako, ji je podaril nekaj zemlje, kjer je mama, potem ko se je kot delavka zaposlila v Gorenjski predilnici, začela graditi hišico. Mnogo let kasneje sem jo dogradil in v njej še danes živim. Kljub revščini imam še danes izredno lepe spomine na ta čas. Spomnim se, kako so pri sosedovih spekli piškote in so jih dali naši mami, češ naj jih Miklavž prinese malemu.

V svojem otroštvu ne zadnje vidim tudi določeno prednost, saj nikoli nisem imel priložnosti biti scrkljan edinec. Vse počitnice sem delal na kmetih, zato mi nobeno delo še danes ni odveč.

Za preživetje na študiju v Beogradu pa sem se recimo moral tudi znajti. Kadar sem prišel domov, kar je bilo sicer bolj poredko, mi je mama dala nekaj denarja, preživljal pa sem se predvsem s tihotapljenjem kavbojk iz Trsta. Na železniški postaji na Trati je delal neki Bosanec, s katerim sva bila dogovorjena, da mi bo z vlakom iz Trsta dostavljal kavbojke, jaz sem mu jih plačal in jih potem v Beogradu prodajal naprej. Še danes se spomnim preprodajalca, ki je prihajal ponje v hotel Zagreb na Terazijah.

Iz povedanega nikakor ne najdem povezave, kako ste se odločili za študij slikarstva, in ne nečesa, kar bi vam hitreje prineslo poklic in službo?

Mamini sodelavci v Gorenjski predilnici so me že pripravljali za poklic »drejarja«, torej strugarja. Izučil naj bi se pri sodelavcu Pavletu. Na to sem bil tudi pripravljen – če je mama rekla, bo že tako prav.

Odvilo se je drugače. Ko sem bil še osnovnošolec, je bližnjo kmetijo kupil Anton Kos, ki je imel v Ljubljani v Nebotičniku prodajno galerijo in je veliko komuniciral in sodeloval s takrat uveljavljenimi slovenskimi slikarji. Depoje slik je imel tudi tu na vasi. Ko sem kot otrok hodil delat na to kmetijo, je

»Če si si že izmislil to 'neumnost', si zdaj naredi atelje in pojdi v službo,« je dejala mama. Tipična gorenjska inštrukcija – ali boš živel od dela ali pa boš vagabund.«

V ateljeju v domači hiši v Gorenji vasi - Retečah / Foto: Tina Dokl

POGOVOR

Snovanja

lastnik opazil moje zanimanje za slikarstvo. Velikokrat mi je dovolil, da sem si lahko ogledoval slike, in že takrat mi je rekel: »Ti boš šel naprej v šole za slikarja.« Tako je tudi bilo.

Je pa res, da sem zanimanje za risanje imel že v rešetki šoli. Kot učenec sem bil bolj povprečen, je bil pa neki učitelj Zupančič, s katerim sva se dobro razumela prav zaradi likovnega ustvarjanja, zato me je pri risanju zelo spodbujal, me učil in na koncu šole dejal, da zdaj pa jaz lahko učim njega. Na lanski pregledni razstavi risb v ljubljanski galeriji Bažato sem recimo razstavil tudi štiri risbe iz leta 1953, ki sem jih našel med svojimi osnovnošolskimi zvezki.

Po šoli za umetno obrt v Križankah in izkušnji z beograjsko akademijo ste potem študirali na Pedagoški fakulteti ...

Križank se spominjam kot enega najlepših obdobij svojega življenja. Še danes, kadar grem v Ljubljano, grem nujno do Križank, ker so tako lepe. To je Plečnik. Po odisejadi v Beogradu sem potem končal dvopredmetni študij slovenščine in likovne vzgoje na Pedagoški fakulteti, a me je gnalo naprej. Uspešno sem opravil sprejemni preizkus in se vpisal na Akademijo za likovno umetnost in oblikovanje, kjer sem se srečal z odlično generacijo profesorjev. Lahko rečem, da me je determiniralo tudi študijsko okolje. Prijatelj kipar Marko Pogacnik je že takrat začel raziskovati v smeri konceptualne umetnosti, kar pa mene recimo ni potegnilo. Nekoč mi je dejal: »Herman, a si ti zamisliš linijo od vrha Storžiča do naše hiše?« Sem rekel, da si lahko zamislim, ampak to je bilo zanj v konceptualističnem smislu možno, jaz pa sem razmišljal, na kakšno linijo je mislil, mar iz »cvirna«. To je ta razlika v razmišljanju. Moj občutek deluje po sistemu iz glave preko roke na temeljničnik.

Zagotovo pa ste v vseh teh umetniških miljejih pridobivali zelo različne izkušnje?

Prav na vsaki izmed teh točk, če tako rečem, sem pridobival odlične izkušnje, ki se na prvo žogo morda zdijo odvečne, a to zagotovo niso. Izkušnja ti pomaga, če jo imaš, tistim, ki izkušnje nimajo, ta ne more niti pomagati niti škoditi. »Če si si že izmislil to 'neumnost', si zdaj naredi atelje in pojdi v službo,« je dejala mama. Tipična gorenjska inštrukcija – ali boš živel od dela ali pa boš vagabund. Biti umetnik

tu pri nas ni bilo ravno nekaj, kar bi sovpadalo z delom. A to ni res. Umetnik mora biti delaven. Preden ustvariš neki cikel, moraš v to vložiti kar precej energije in dela. Opazujem, kako gospa Tina kar naprej fotografira. Treba je delati, če hočeš narediti dobro.

Imeli ste dvajset in še nekaj let, bili ste na začetku slikarske kariere ... Kako ste se odločali, ali boste šli v šolo učiti ali boste slikar na svobodi? V tistih časih so se slike morda bolje prodajale, mar ne?

Kje pa. Slike se pri nas nikoli niso prodajale ne vem kako dobro. Od slik bi težko preživel sebe, kaj šele družino. Tako sem šel učiti v šolo, najprej v osnovno, učil sem na OŠ Valentina Vodnika v Ljubljani, pa v Križah pri Tržiču, v Kranju sem učil otroke na delavnica takratne Zveze kulturnih organizacij ... Potem so me povabili na Pedagoško fakulteto, kjer sem kakih deset let poučeval metodiko likovnega pouka, zadnjih deset let do upokojitve pa sem na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje predaval slikarstvo.

Vendarle ste vso svojo poklicno dobo tudi ustvarjali – če temu rečem – lastno umetnost. Kako vam je uspelo združevati poučevanje z ustvarjanjem, nekaj na prvi pogled nezdružljivega?

Ni tako, kot pravite. Povezava med poučevanjem in umetniškim ustvarjanjem še kako obstaja. Večkrat povem, da sem v šoli tudi sam otrokom »ukradel« kakšno idejo. Otroci rišejo spontano, ne da bi vedeli kaj več o tem, kaj je likovnega v ozadju. V nasprotju z njimi jaz to vem. Starejši običajno špekuliramo, ali bo nekaj dobro, bo to javnost sprejela, bo nekaj šlo v kontekst mojega ustvarjanja. Lepo in zanimivo je bilo delati z otroki in še posebno odgovorno s študenti na akademiji.

Če se malo pošalim, Picaso je rekel, kdor zna, ta naredi, kdor ne zna, ta uči. To delno drži. V tej dvojnosti se moraš dobro zavedati, da ne padeš v neko maniro, da delaš samo kot učitelj, in ne tudi kot ustvarjalec. Zadevo je treba znati peljati prefinjeno naprej.

Ste jo znali?

Štirideset let sem bil v službi in sem od vsega začetka počel oboje. Z leti postaneš neke vrste lisjak in se znaš odzivati v različnih situacijah. Hkrati sem učil in ustvarjal, če vprašate ženo Damijano, bo rekla, da je bilo vselej vse podrejeno meni in moji umetnosti.

Zadnjič sem ob seznamu Prešernovih nagrajencev ugotavljal, da so bili vsi tudi v službi. Razen dveh: Miki-ja Mustra in Kostje Gatnika. Kot umetnik delaš to, česar drugi ne delajo – in to delaš z veliko strastjo. Če ti je to dano, je to za moje pojme največja sreča.

Kot umetnik ste rasli in se razvijali v času modernizma, katerega zunanja podoba je največkrat povezana z abstraktnim. Kot temelj slike kljub temu uveljavljate risbo ...

Risba je konstrukcija vsakega likovnega dela. Na risbo »obesiš« sliko. Tudi abstraktna slika ima neko notranjo hierarhijo in ta je risba. Slika in risba sta vedno povezani, s tem, da je običajno poudarjen element linija, črta, šrafura. Osnova vsega je risba, a ne zgolj realistična. Realizem je obdobje v slikarstvu, nekakšna osnova, ki

slikarstvu počnem, preprosto ne znam in me tudi ne zanima. Jaz delam sliko in slika dela mene – to je vzporedna pot. Včasih se mi zdi pomembnejši kot odločitev, zdaj bom pa naslikal to in to, izhod iz čistega belega platna do konca slike. Ta prehojena pot je največji užitek v slikarstvu.

Pred dnevi sem na televiziji videl prispevek o razstavi uličnega umetnika Banksyja v Sankt Peterburgu. Banksy je sodoben umetnik, ki navdušuje nove generacije, hkrati pa se mi zdi, da nudi zelo malo slikarskega. Njegova dela slikarja mojih let ne pretresejo. Pri moji generaciji gre za povsem drugačno pojmovanje slike, ta sloni na povsem drugih elementih kot pa njegova slika. Ob tem želi tudi šokirati, ker zakriva identiteto. Kar dela, bi moral tehnično obvladati vsak študent na akademiji, saj gre predvsem za idejo, ki

elementarnost. V ospredje prihaja neka resnica, ki je včasih tudi laž. Premočna angažiranost je zato bolj kot ne lahko problematična.

Z njo se izgublja tudi likovnost?

Tako je. Angažiranost lahko podredi umetnost do one-moglosti.

Leta 1981 ste prejeli nagrado Prešernovega sklada, letošnji okrogli življenjski jubilej boste zaznamovali s Prešernovo nagrado za življenjsko delo. V kakšnem smislu vam štejejo nagrade?

Šteje to, da se dobro počutim, ko pogledam nazaj in vidim, da sem nekaj vendarle naredil. Ocenili me bodo drugi, v lastnem konceptu pa lahko povem, da je nekaj dobrih in nekaj slabih temeljnih kamnov tega mojega ustvarjanja. Če pri mojih letih ne bi nič ustvaril, bi bila to prava žalost. Ta dober pogled

»Jaz delam sliko in slika dela mene – to je vzporedna pot. Včasih se mi zdi pomembnejši kot odločitev, zdaj bom pa naslikal to in to, izhod iz čistega belega platna do konca slike. Ta prehojena pot je največji užitek v slikarstvu.«

»Jaz delam sliko in slika dela mene – to je vzporedna pot.« / Foto: Tina Dokl

se spreminja vse do modernizma, v katerem sta se slika in risba popolnoma razgradili do abstrakcije. Seveda v pozitivnem smislu. Ima pa vsak čas svoje umetnike.

Zdi se, da raznih -izmov v likovni umetnosti ni več. Vsak dela nekaj svojega ...

To je tudi moj izraz za naprej. V nekem besedilu sem zapisal, da je zdaj obdobje osebnostnega stila. Vsak naredi nekaj svojega, temu, kar se je naučil, doda svoje vložke in to kot lasten slog razvija naprej. Edina enota v tem času je, da je vsak ustvarjalec samosvoj posameznik.

Sodobna likovna umetnost s seboj prinaša tudi nove materiale in nove medije, nove generacije slikarjev so sliko snele s stene, v umetnosti se uveljavljajo novi koncepti ... Kako gledate na nove umetniške prakse?

Zase bi rekel, tako v dobrem kot v slabem pomenu, jaz drugega kot tega, kar v

je vpeta v družbeno stvarnost. Banksy je v prvi vrsti političen.

Mene tovrstna umetnost niti ne zanima. Želim pa si narediti še kakšen podaljšek lastne slike, saj se z nagrado moje življenje in umetniško ustvarjanje še nista končala.

Pa vendar imam občutek, da se kot umetnik odzivajte na probleme v svetu, od podnebnih sprememb, vojn, številnih stvari, ki jih človeštvo počne v napačno smer. V slikah nekako izražate notranja občutenja o teh temah. Mora biti umetnik angažiran?

Kar ste povedali, drži. Moja slika je predvsem slika mojega čutenja oziroma notranjega občutenja. Sicer se me je v preteklosti sem in tja dotaknila tudi politična angažiranost, a ta ni bila nikoli v središču mojega ustvarjanja.

Slikarstvo kot tako je vendarle neka estetika, neka poetika, ki po premočnem angažiranjem izgubi tisto

nazaj mi torej pomeni največ. Nagrade pa so neke vrste »pušeljški« ob določenih trenutkih. Sicer je pri nagradah tako, vsak umetnik jih rad dobi, ampak če je nekoliko pozna, ti ne pomeni več toliko, kot če bi jo dobil pri tridesetih letih. Res pa je, da si je takrat niti še zaslužil nisem. Taka je pač usoda nagrad za življenjsko delo. Gre za paradoks, ko ti nagrada veliko pomeni, obenem pa si z njo skoraj nimaš kaj pomagati. Sem pa seveda za nagrado hvaležen narodu oziroma stroki, ki je uvidela, da mi ta pripada.

Še vsak teden zahajate v izbrano družbo v lokal Stan v Zbiljah?

Še. Gre za moško družbo, v kateri se dobivamo prijatelji različnih poklicev in znanj. Srečanja so stalnica že več deset let, potem ko so nekatere lokale zaprli, pa je naša točka zadnja leta v Zbiljah, kjer je prav prijetno. Naša vrsta je vsak ponedeljek dopoldan.

V Cankarjevem domu je do 5. novembra na ogled vrhunska prirodoslovna razstava, naslovljena V vrtincu sprememb. O njej poroča doktor Jurij Kurillo, upokojeni zdravnik iz Kranja. S tem člankom vabi na ogled tudi bralce Gorenjskega glasa in vse Gorenjce.

Zemlja v vrtincu sprememb

JURIJ KURILLO

Sedim na ozkem sedežu medcelinskega letalskega orjaka med enajsturnim poletom iz Münchna v San Francisco. Ker se je treba spet nekoliko razgibati, vstanem in se podam na obhod po širni letalski kabini, bolje rečeno dvorani za okoli tristo potnikov. Pri tem se mi oko ustavi na okencu vrat, ki ponuja presenetljiv in nevsakdanji pogled na pokrajino, vse drugačno od do zdaj preletenih zelenih evropskih poljskih in gozdnih površin. Pod nami je namesto tega dobesedno ledeno morje z vzpetinami belomodrikaste barve. Potem ko smo bili preleteli evropske pokrajine vse do Islandije, smo se znašli nad Grenlandijo, po imenu sicer zeleno deželo. To ime so ji menda dali prvi Danci, da bi privabili nove naseljenke. Morda je bila taka nekje v poletju, pa še to le ob obalnem robu, sicer pa jo pokrivajo na stotine metrov debele plasti ledu.

Potem pa preberem podatke v Nature Briefing, internetni objavi svetovno ugledne angleške revije Nature (8. 12. 2022) z naslovom Oldest ever DNA shows mastodons roamed Greenland 2 million years ago. Prepričljiva ilustracija prikazuje zeleno gozdnato pokrajino s topoli, jelkami in tisami, med katerimi živijo sesalci, kot so mastodonti – predhodniki slonov, jeleni in zajci ... /Opomba: Najstarejša

DNK kaže, da so pred 2 milijonoma let po Grenlandiji lomastili mastodonti. DNK (angl. DNA) pa je kratica za spojino dezoksiribonukleinsko kislino, ki je z drugimi kemičnimi povezavami nosilka dednih lastnosti živih bitij./

Kako pa je prišlo do tega presenetljivega odkritja? Eske Willerslev, paleogenetik z univerze v Kopenhagnu je s svojimi sodelavci natančneje preiskal DNK v zamrznjenih, dva milijona let starih peščenih sedimentih, prinesenih že leta 2006 z Grenlandije, ko so tam iskali morebitne sledove človeka. V teh vzorcih so zdaj našli delce DNK, kakršno imajo celice mastodontov, najdenih v sibirskih ledenih tleh.

V vrtincu sprememb

In tako se lahko podamo še na aktualno razstavo o evoluciji našega planeta ob nenehnem spreminjanju njegovega neživega in živega sveta, ki je odprta od 13. decembra 2022 do 5. novembra 2023 in nosi prepričljiv naslov V vrtincu sprememb. Prireja jo Prirodoslovni muzej Slovenije v prostorih ljubljanskega Cankarjevega doma. Ob tem za Slovenijo velikem naravoslovnem in kulturnem dogodku je v sozaložništvu Prirodoslovnega muzeja Slovenije in Cankarjevega doma izšla tudi monografija z naslovom Presenetljivo življenje (uredila Tomi Trilar in Špela Pungaršek), ki bo imela zaradi svoje izredno bogate vsebine in številnih

Pogled na ledeno grenlandsko pokrajino skozi okno medcelinskega letala / Foto: Dragica Kurillo

ilustracij zagotovo še veliko daljšo veljavo kot sama razstava. Knjigo je zato treba priporočiti slehernemu obiskovalcu. Pri našem prikazu se bom sicer moral zaradi obsežnosti razstave omejiti le na nekaj poudarkov.

Vse se prične z Geo, torej Zemljo, ki naj bi nastala v vesolju pred 4,6 milijarde let. Zaradi tektonskih premikov so njene celine sčasoma dobile današnjo obliko, pri čemer njihove kamnine stalno krožijo. Življenje v geološki zgodovini Zemlje dokazujejo okamnine nešteti živih bitij, ki so na njej živele v daljni ali bližnji preteklosti. Sem sodijo tudi dva milijona let stari fosilni ostanki prednikov današnjega človeka vrste homo sapiens, ki je edina preživela vrsta visoko razvitih pametnih bitij, sposobnih abstraktnega mišljenja in govora. Pri tem ne smemo pozabiti, da je prvo trdno teorijo o evoluciji

vsega živega sveta razvil angleški naravoslovec Charles Darwin (1809–1882).

Biodiverziteti ali pestrosti živih bitij je v Sloveniji zaradi njene zemljepisne raznoličnosti zelo velika, saj sega od gorskih vršacev do gladine Jadranskega morja. Biologi ocenjujejo, da živi pri nas okrog 37.000 vrst različ-

Lepi gorski apolon sicer ni endemit, saj živi na širnem območju od Pirenejskega polotoka do Bajkalskega jezera, vendar je zaradi svoje redkosti za nas zelo dragocena vrsta metulja dnevnika.

Pri poletu z letalom šele skozi njeno okenca opaziš, kako gozdnata je pravzaprav naša deželica. Med

»Prirodoslovni muzej Slovenije je vsebinsko zastavil strokovna izhodišča za razstavo v monografiji Presenetljivo življenje, sama razstava pa obravnava del predstavljenih vsebin. Te temeljijo na geodiverziteti, s katero je neposredno povezana biodiverziteti. Spoznanje, da se vse spreminja, je del evolucije, Zemlje in življenja. Kako pa je človek posegel v te spremembe in ali bomo izbrali pravo pot? Na to nas opozarja razstavni del projekta. Skupaj s Cankarjevim domom smo pripravili pomemben premik k pripravi in izvedbi naravoslovnih razstav v Sloveniji, saj je do takšnega medsebojnega sodelovanja prišlo prvič.«

Miha Jeršek, Prirodoslovni muzej Slovenije

nih višjih organizmov; med njimi je rastlinskih 6.585, glivnih 5.265 in živalskih 24.229.

Naše Alpe so nastale v pradavni geološki zgodovini ob trku dveh tektonskih plošč med današnjo Evrazijo in Afriko, dokončno podobno pa so dobile v ledenih in medledenih obdobjih. Zaradi ogrevanja ozračja so se pojavile velike terenske spremembe, med katerimi so se predvsem zmanjšali ledeniki – in tako je tudi naš triglavski domala izginil. V tem visokem, večinoma hladnem svetu lahko preživijo le najodpornije rastlinske in živalske vrste, med katerimi je tudi nekaj slovenskih endemitov, torej vrst, ki uspevajo samo na našem ozemlju.

gozdovi je tudi 171 gozdnih rezervatov s 14 pragozdovi, za kar se moramo zahvaliti tudi nekaterim njihovim preteklim, po navadi »plemenitim« lastnikom. Najbolj znan je kajpada kočevski pragozd, od koder se je njegov najbolj cenjeni stanovalec, rjavi medved, postopoma vrnil tudi na nekatera druga področja naše domovine. Naši gozdovi listavcev in iglavcev ponujajo zavetje še mnogim posebnim živalskim in rastlinskim vrstam, a zlasti poslednje večkrat zamenjujejo invazivne tujerodne vrste. Ne gre tudi zanemariti večje škode zaradi požarov, eden takih je letos uničil dobršen del kraškega gozdnega rastja. Sem in tja pa to favno kakšna

»Na kraju je treba reči, naj si razstavo V vrtincu sprememb in monografijo Presenetljivo življenje ogleda sleherni prebivalec Slovenije, ki mu je kaj mar za življenjsko bogastvo naše lepe domovine.«

Takšna naj bi bila bujna zelena pokrajina Grenlandije pred dvema milijonoma let. / Vir: Nature Briefing

RAZSTAVA

Snovanja

V vrtincu sprememb: pogled na razstavo v Cankarjem domu, odprto do 5. novembra letos

/ Foto: Aleš Rosa, CD

tujerodna vrsta – kakršen je japonski prelec jamamaj – tudi obogati, še večkrat pa osiromaši. V tem bogatem življenjskem okolju najdejo svoje domovanje tudi številne ptičje vrste.

Naše vode

Potoki in reke pokrajino po svoje označijo in jo tudi spreminjajo. Vanje se zbira padavinska voda, ki pa vse bolj odraža tudi podnebne spremembe. Med prebivalci vodnega okolja so najbolj vidne ribje vrste, ki pa zasedajo samo določene odseke in govorimo tako o postrvjem, lipanskem, mrenskem in ploščičevem pasu. A tudi tu je človek po nepotrebnem posegel v naravno ravnovesje, saj so že v preteklosti ribiči začeli vnašati v naše vodotoke tujo, ameriško postrvjo vrsto, ki je začela močno izpodrivati zlasti domačo soško postrv. V naše reke so prišle še različne druge tujerodne vrste – samo rakov so našli kar šest vrst. Za osnivanje take populacije zadosuje že en osebek.

Naše celinske vode so bile naseljene že v ledeni dobi, kar dokazuje najdba prave jate fosilnih rib kleničev v nekdanjem glinokopu Bobovek pri Kranju. Med posebnostmi dvoživk omenimo samo samce plavčka, žabo, ki se marca pojavlja v mrtvicah Mure. Še posebej dragocena so različna močvirja in barja, kjer je moč najti najrazličnejše predstavnik

rastlinstva, med katerimi se spreletavajo tudi številne vrste kačjih pastirjev, kar dokazuje tudi čistost teh voda. Zaradi nenavadne prehrane so dragocen del te flore mesojede rastline, kot sta mastnica in rosika.

Travnike naše mladosti so njega dni še bogatile najrazličnejše cvetice, ki pa danes žal pomenijo za večino naših poljedelcev nepotreben »plevel«, kar dokazuje tudi uporaba herbicida, ki uničuje med drugim tudi prelep njivski rdeči mak. Z intenzivnim gnojenjem izginejo dragocene kukavičevke ali orhideje, močno se pa razraste regrat. Jerebice in prepelice so bile nekdanje pogoste prebivalke polj in travnikov, danes pa jih domala nikjer več ne vidiš, kar velja tudi za poljske zajce. Vzrok? Odstranitev živih mej in kozolcev ter seveda kmetijski strupi, herbicidi in insekticidi.

Kras in podzemlje

Slovenija je s Krasom skrbnica nenavadne in dragocene pokrajinske vrednote, kjer nastajajo zaradi topnih kamnin, apnenca in dolomita tako nad površjem kot pod njim prav posebni zemeljski pojavi: škraplje, vrtače, podzemeljske jame s kapniki in še marsikaj drugega. Tu domuje nadvse zanimiva in že kar »slavna« človeška ribica z znanstvenim imenom *Proteus anguinus*. V monografiji pa tudi na razstavi pa začuda ne najdemo

podatkov, da je bila 1986 odkrita poleg že več kot dvesto let znane slepe bele prebivalke podzemlja tudi njena črna podvrsta (»parkelj«), pri kateri je videti tudi precej razvite oči. Črna človeška ribica je naš pravi endemit, saj živi očitno zgolj na ozkem področju podzemnih jam za izviri pritokov belokranjske Dobljčice. Širše razširjena bela podvrsta prebiva tudi v drugih jamskih sistemih, od Tržaškega Krasa do južne Hercegovine, pa bržkone še dlje, v Črni gori. Raziskovalci podzemlja so našli v naših jamah tudi kar precej manjših endemitov, kot so polžki, rakci in hrošči.

V razdelku o ozračju so najbolj natančno obdelani njegovi pernatí zavojevalci, ptiči. Med njimi je kar precej selivcev, katerih dolge ali kratke zračne poti je najlaže odkriti z obročkanjem nog. To se je pri nas začelo sistematično že leta 1927 z ustanovitvijo ljubljanskega ornitološkega observatorija pri Prirodoslovnem muzeju Slovenije. V nočnem ozračju se poleg nekaterih ujed najbolj uveljavljajo različni nočni metulji. Ti pa so bili večkrat zdesetkani zaradi pretirane umetne osvetljenosti mestnih ulic in stavb, kar pa se je v zadnjem času precej izboljšalo z namestitvijo ustreznih, v tla usmerjenih cestnih svetilk.

Preostane nam še mali slovenski košček jadranske obale z modro morsk gladino. Morje je sicer največji življenjski prostor, saj prekriva več kot 70 odstotkov Zemljinega površja. Na našem delu Jadranskega morja se obala ponekod povzpne v strme klife, ki jih sestavljajo flišni skladi, ne pa apnenčasti, značilni za bližnji kraški svet. Morske življenjske združbe se zelo razlikujejo po tem, v kakšnem delu morja živijo njeni pripadniki; predvsem če so vezani na morskodno (bentoško območje) ali

Razstava predstavlja pomembne zakonitosti narave in dejstvo, da se na svetu vse spreminja. Že od nastanka se spreminja naš planet, z evolucijo se milijarde let spreminja tudi življenje. Prav na vsakem koraku smo priče spremembam, ki se vrstijo med rojstvom in smrtjo, letnimi časi, dnevom in nočjo, med plimo in oseko. Spreminjajo se tudi življenjska okolja. V zadnjem času velike in zaskrbljujoče spremembe v naravi povzročata človek. Posledice njegovega prekomernega izkoriščanja naravnih virov in onesnaževanja so prinesle globalne podnebne spremembe, izumiranje vrst je danes hitrejše kot kadarkoli v zgodovini življenja. / Razstava V vrtincu sprememb nas popelje skozi evolucijo Zemlje in življenja, od blizu bo mogoče spoznati značilna naravna okolja (gore, morje, reke, gozd, podzemlje, travnike) ter presenetljive, nenavadne in človeškim očem pogosto skrite spremembe, ki so stalnica v naravi. Ponuja nam priložnost za spoznavanje, raziskovanje in občudovanje skrivnosti narave ter razmislek in iskanje odgovorov na različna vprašanja. Najtežje med njimi je morda, ali bo človeštvo zmoglo toliko modrosti, da zaustavi uničevanje narave in zagotovi trajnostni razvoj tudi generacijam zanamcev. In kako lahko k temu prispeva prav vsak od nas?

(Vir: Cankarjev dom)

ne (pelagično območje). V prvem živijo zgolj domače vrste, v drugem pa se zaradi odprtosti Jadrana v Sredozemsko morje včasih znajdejo tudi nekatere tuje vrste, recimo ribe, kakršni so različni, tudi večji morski psi.

Življenjskemu utripu živih bitij v naših krajih so v zgodovinskem dogajanju prislunili različni naravoslovci, tako domačega kot tujega rodu. Začelo se je z nepogrešljivim baronom Janezom Vajkardom Valvasorjem, ki je med drugim prvi opisal človeške ribice, ki so jih Vrhničani imeli za »zmajevje mladiče«, in se nadaljevalo z drugima baronoma, Žigo in Karlom Zoisom. Prvi je pospeševal gorske geološke raziskave

in tudi kot prvi gojil človeške ribice, drugi pa je raziskoval gorsko cvetje. S tem sta se ukvarjala tudi idrijska rudniška zdravnik in naravoslovca, Južnotirolec Giovanni Antonio Scopoli in Francoz Balthasar Hacquet. Prvi je imel tesne znanstvene stike celo z znamenitim švedskim naravoslovcem Carlom Linnéjem. Pozabljeni tudi niso sodobni raziskovalci slovenskega naravnega žitja, kakršen je bil denimo botanik Tone Wraber.

Na kraju je treba reči, naj si razstavo V vrtincu sprememb in monografijo Presenetljivo življenje ogleda sleherni prebivalec Slovenije, ki mu je kaj mar za življenjsko bogastvo naše lepe domovine.

Naslovnica monografije Presenetljivo življenje, ki dopolnjuje razstavo V vrtincu sprememb in bo o njej pričevala še dolgo

»Razstava je priložnost za spoznavanje, raziskovanje in občudovanje skrivnosti narave ter razmislek in iskanje odgovorov na različna vprašanja. Najtežje med njimi je, ali bo človeštvo zmoglo toliko modrosti, da zaustavi uničevanje narave in zagotovi trajnostni razvoj tudi generacijam zanamcev. In kako lahko k temu prispeva prav vsak od nas?«

»Prostorsko je razstava organizirana tako, da se obiskovalec po uvodnem delu znajde 'v vrtincu sprememb', iz katerega vstopa v posamezna naravna okolja in se vanj kar naprej vrača. Izhod iz razstave je organiziran tako, da ima obiskovalec možnost izbirati, ali bo v prihodnje pomagal ohranjati naravo, planet in življenje na njem ali pa ga bo uničeval. Skozi zaokroženo izkušnjo in enotno podajanje razstavnih vsebin je izrazito oblikovana razstava za obiskovalce lahko berljiva.«

Sanja Jurca Avci, oblikovalka razstave

Sto let po smrti Ivana Tavčarja (1851–1923) lahko že zatrdimo, da je ena od tistih slovenskih osebnosti, ki niso zapisane pozabi. Bil je vsestransko dejaven. Kot odvetnik in politik je že nekoliko pozabljen, kot pripovednik pa živi. Pod pogojem, seveda, da ga beremo ...

Sto let po smrti je Tavčar še vedno z nami

MIHA NAGLIČ

Ta članek je napisan ob bližnji stoletnici Tavčarjeve smrti. Preden si ogledamo, kako je dejansko zbolel in umrl, si najprej preberimo, kako je kot pisatelj ubesedil svoj odnos do smrti kot take. Drugače rečeno: kako se je Ivan Tavčar pripravil na svojo smrt. Od mrtvih sicer kot navadni smrtnik ni mogel vstati, vendar je že za življenja zaživel nesmrtnost – v svojih najboljših delih! V Visoški kroniki, denimo. Ko jo je napisal in prvič objavil, leta 1919, mu je manjkalo le še par let do sedemdeset in takrat se je gotovo tudi sam že soočal z mislijo na smrt.

Pisatelj in smrt

Izpovedal jo je skozi zapis svojega junaka Izidorja, nesojenega visoškega gospodarja, ki se po težki rani – dobljeni v italijanski vojni, »v gloriozni batalji pri Turinu«, v kateri so leta 1706 zmagali »naši« pod poveljstvom legendarnega vojskovodje princa Evgena Savojskega – vrne v domačo dolino okrevat in umret. Navsezadnje se je vanjo vedno znova zatekal tudi Tavčar, »po surovih političnih bojih« ob prelomu stoletja in po skušnji svetovne vojne v letih 1914–1918.

»Velikokrat sem tako ležal na soncu in nad dolino, ki je mrgolela pod mano; in takrat se je razvijalo pred mano, kar sem doživel v preteklosti. Tu in tam se me je polastila želja, da bi umrl, ker sem bil sam sebi in drugim v težavo. Pa me je hitro zapustila ta želja, ker vojščak, ki leži težko ranjen sredi bojne poljane, ravno tako nerad umrje, kakor se nerad loči od sveta bogataš, sedeč pri polni skledi. V takih trenutkih sem dobro vedel, da te, naj si še tako zapuščen in osiromašen, veže trdna veriga na nekaj, česar se vsak hip ne zavedaš: ta nekaj je – zemlja, na kateri si se rodil. To je naša edina neskaljena prijateljica, vedno ti kaže en in isti obraz in zvesta ti ostane, če jo še tolikokrat zatajiš!

Ko tako ležim, mi sili iz ruševna moč v onemogle ude, in prav vsaka koreninica pod mano poganja tudi v moje telo, da se čutim eno z zemljo, na kateri ležim. Zemlja domača – ni prazna beseda: del je mojega življenja, in če se mi vzame zemlja, se mi je vzelo tudi življenje. Ko si ogledan do kosti, ko te povsod preganjajo, kakor bi se bile gobe razpasle po tvojemu telesu, te sprejme domača zemlja z istim obrazom, kot te je sprejela nekdanj, ko so te še v zibel polagali. Nisi doživel spomladi, da bi te ne bilo objemalo njeno cvetje, in ne jeseni, da bi ti ne bila sipala svojih sadov. Mogoče, da je težko umreti – moja vera to ni! – ali toliko zapišem, da bi raje umrl sredi domače doline, bodisi od glada, nego na zlatem stolu nemškega cesarja, kjer bi imel vsega na kupe! / Tako večkrat premišlujem na zeleni tratini pod gozdom. Tu in tam gledam tudi v preteklost: pred mano se vlečejo široke vrste težko oboroženih mož, vrsta šaržira za vrsto, ranjeni padajo in umirajo, bogati praporji se vijejo, jezdec žvenketajo na svojih konjih, sami generali pridirjajo, 'victoria' jih obdaja, trombe se oglašajo, topovi grme – vse to pa izgine, kakor izgine dih s stekla, in ostane mi edinole sladka zaveza, da sem zopet na svoji domači zemlji, ki me objema, kakor objema mati

Tako so leta 1957 na Visoko pripeljali Tavčarjev spomenik kiparja Jakoba Savinška. / Foto: Iz Zbirke Mance Tavčar, Kosmovo

»Pozdrav od Dr. Tavčarjevih iz Visokega«, razglednica, napisana ob veliki noči 1905, na njej podpisi Ivana, žene Franje, sinov Anteja in Igorja, hčerke Pipe ... / Foto: iz Zbirke Bernarde Jesenko Filipič

svojega otroka ali kakor objema nevesta svojega ženina!«

Ko je literarni zgodovinar Ivan Prijatelj leta 1921, ob avtorjevi 70-letnici, uredil tisti zvezek njegovih Zbranih spisov, v katerem sta bili prvič v knjižni obliki objavljeni povesti Cvetje v jeseni in Visoška kronika, je, sledeč gornji intonaciji, na koncu svojega uredniškega uvoda zapisal: »Sklepam z željo: naj bi naša domača zemlja dokazala svojo celilno moč tudi nad našim pisateljem, upajočim vanjo in zatekajočim se v njeno naročje, da bi v zdravi lepi življenjski jeseni kljub svojim sedemdesetim in še tolikim

in tolikim letom mogel dovršiti že zasnovani drugi in tretji del 'Visoške kronike' in še marsikaj iz svojih načrtov, ki jih ima lepih in nemalo in za katerih izvršitev ima ne samo neoslabljeno, ampak celo povečano sposobnost, kakor dokazuje povesti, ki ju v tem zvezku slovenskemu čitatelstvu izročam v umetniški užitek.« Ko je bila ta želja zapisana, je bila že neuresničljiva, Tavčar je imel že raka. Tego boleznijo je moško prenašal še dve leti, domača zemlja mu je bila pri tem gotovo v oporo. Umrl je v Ljubljani, 19. februarja 1923, pokopali so ga v grobnici na Visokem, v rodni dolini, v »zemlji domači«.

Bolezen, smrt in pogreb

Tavčarja je torej v zadnjih dveh letih življenja pestila huda bolezen. »Tedaj je bil pisatelj že zaznamovan s smrtno boleznijo – rako na črevesju (zdravniki so mu ga diagnosticirali 17. februarja 1920). Obsevanja v Zagrebu so ga precej izčrpala, niso pa ga mogla rešiti. Leta 1921 je Tavčar še menil, da bo lahko dokončal drugi del Visoške kronike; zato se je umaknil na svojo posest v Poljansko dolino, vendar ustvarjati ni več mogel. Na jesen 1921 se je vrnil v Ljubljano. Sedemnajste februarja 1923 je izgubil

zavest, iz katere se je le še za kratek čas prebudil. Umrl je dva dni kasneje ob 13. uri.«

Smrti so sledili številni sožalni odzivi. »V žalni številki Slovenskega naroda je 20. februarja 1923 na prvi strani izšel njegov portret, ki ga je izdelal slikar Ivan Vavpotič, dodani pa so bili zapisi Vladimirja Ravniharja, Zofke Kveder-Demetriovič, Viktorja Murnika, Ivana Preglja in Mirana Jarca. Objavljena je bila tudi Tavčarjeva politična oporoka – poslanica ob novem letu 1921. V njej je pisatelj rojake pozval, naj odpro svoja srca in z vsemi močmi delajo za srbsko-hrvaško-slovensko kraljevino (nad katero pa je bil tudi sam razočaran zlasti ob napovedi menjave denarja po relaciji štiri jugokrone za en srbski dinar). V naslednjih dneh so sledili nekrologi v drugih listih (niso manjkali niti tisti, ki so imeli uredništva v Zagrebu in Beogradu). V dovolj skromnem Ljudskem dnevniku je o svojem pokojnem nasprotniku pisal sam Ivan Šušteršič, ki se je po begu v tujino 1918 vrnil v domovino in potem na volitvah marca 1923 doživel politični brodolom. Sožalno brzojavko je Tavčarjevi družini poslal tudi kralj Aleksander.«

Njegov pogreb je trajal tri dni. Tavčarjeva poslednja pot je bila dolga. Začela se je v Ljubljani, končala pa v

»Mogoče, da je težko umreti – moja vera to ni! – ali toliko zapišem, da bi raje umrl sredi domače doline, bodisi od glada, nego na zlatem stolu nemškega cesarja, kjer bi imel vsega na kupe!«
(Ivan Tavčar)

STOLETNIKA

Snovanja

Tavčarjev pogrebni sprevod v Ljubljani, 22. februarja 1923

/ Foto: iz Zbirke Mance Tavčar, Kosmove

Tavčarjevi v pogrebem sprevodu v Ljubljani, 22. februarja 1923

/ Foto: iz Zbirke Mance Tavčar, Kosmove

družinski grobnici na Visokem. »Dvaindvajsetega februarja se je Ljubljana poslovila od svojega najbolj priljubljenega župana, ki si je ugled v očeh mestnih prebivalcev pridobil predvsem kot pisatelj, med prvo svetovno vojno pa si ga je ohranil z vsakdanjo skrbjo zanje. Pokojniku v slovo je pred magistratom spregovoril kraljevski namestnik Ivan Hribar, nato pa je stolni prošt, 'gospod prelat' Kalan, v prisotnosti mnogih duhovnikov blagoslovil pisateljeve posmrtnne ostanke. Zbor Glasbene Matice pod vodstvom Mateja Hubada je zapel kantato Antona Foerster-

Kukovec, načelnik Narodne ljudske stranke Ivan Sušteršič ter župani številnih slovenskih mest, je nato krenil k sv. Krištofu. Tam je Andrej Kalan opravil obredne molitve za umrle, sledila pa sta še govora sokola Viktorja Murnika in pravnika Janka Žirovnika. Štiriindvajsetega februarja so Tavčarjeve posmrtnne ostanke že ob treh zjutraj odpeljali iz Ljubljane. V zgodnjih jutranjih urah so se v Škofji Loki od pisatelja poslovili tudi prebivalci domačega okrajnega glavarstva oziroma sreza, na Visokem, kjer je njegova grobnica, pa še najožji rojaki. Tako je bil k poslednjemu

bilo leka. Tri leta gale mučila. Bil je v naši politični in kulturni zgodovini markantna osebnost. Višje nego politik stoji 'Emil Leon'. Za tiste čase je bil kot pripovednik in romancier nedosežen in je postavil v senco vse svoje sodobnike. Bil je krepka individualnost in velik talent. Politik v pravem pomenu besede ni bil, tako je sodil sam dr. Triller, najožji njegov sodelavec. Toda njegova doba ga je, blestečega govornika, prominentnega advokata in pisatelja, dvignila na prvo mesto v naši domači politiki, prav ko je bil klerikalizem pričel s svojo ofenzivo. Bil je čistokrven 'libera-

občudovalec, ki so nemalo podžigali to njegovo slabost. Kot politik ni bil razgledan. Čeprav brezkompromisen Slovenec, preko Kranjske ni segalo njegovo politično obzorje. Slovenski svet mu je bil zaprt. V tem pogledu ga je dopolnjeval Ivan Hribar, dokler sta vozila skupaj. V nove razmere po prvi svetovni vojni se ni mogel prav vživeti. Nova 'partijska' politika z njenimi orientacijskimi metodami je bila njegovi miselnosti čisto tuja. V poslednjih letih je umel obvladati svoj temperament. V debato je običajno posegel kot poslednji govornik, ko je bil pazljivo sledil govornikom. Potlej je izrekel svojo tehtno besedo. Po prevratu je bil njegov politični credo: mi smo za absolutno narodno in državno edinstvo pod žezlom dinastije Karadjordjevičev. Za Slovence je to edini spas. To je naš program in vogelni kamen naše politike! Pa spet: Vse drugo vam koncediramo, samo dajte nam mnogo, mnogo avtonomije! Mladinom je bil do poslednjega dne nepomirljiv zopernik, kakor da so se mu bili v neki sicer nam drugim nepoznani stvari posebno hudo zamerili. Tri ali štiri leta pred smrtjo je pustil napraviti sindikalno pogodbo delničarjev Narodne tiskarne. S to pogodbo smo se morali delničarji medsebojno zavezati, da svojih delnic ne prodamo dru. Žerjavu in njegovi skupini, niti posredno niti neposredno, zlasti tudi ne s posredovanjem njegovega zeta Vladimirja Arkota v Zagrebu. Skoro vse delnice je imel v rokah dr. Tavčar, mi drugi smo imeli le toliko delnic, da smo bili lahko člani upravnega sveta Narodne tiskarne. Zato je sindikalna pogodba, s katero je hotel preprečiti, da bi Narodna tiskarna zlasti pa njegovo glasilo Slovenski narod kdaj prišla v roke dr. Žerjavovi skupini, veljala kot nekaka politična oporoka njegova. Verjetno je, da bi se

domača politika drugače zasukala, ako bi bil dr. Tavčar za deset let mlajši in ako bi mu težka bolezen ne bila zlomila duha. Začasa njegove boleznine sem ga večkrat obiskoval. Iz prijateljstva, pa tudi, da sem mu postregel z informacijo o političnih zadevah in da eventualno dobim od njega navodila. Malodane do poslednjega so bile njegove direktive za pisavo Slovenskega naroda merodajne. Ko sem ga nekaj dni pred smrtjo poslednjič obiskal, mi je pri slovesu melanholično in resignirano dejal: fuimus!« Po slovensko: bili smo.

Sto let pozneje

Kaj bi lahko zapisali na vse navedeno sto let pozneje? Da je čas že prekril vse Tavčarjeve slabosti. Tisto, denimo, da v svoji življenjski in zlasti politični praksi ni čustvoval in razmišljal vseslovensko, ampak je ostajal vrli Kranjec, omejen na tisti del Slovenije, ki se je pod habsburško krono imenoval Vojvodina Kranjska. Torej brez Štajerske, Goriške, Trsta in Istre ... Po drugi strani pa je čas še okreplil njegove vrline, zlasti pisateljsko. Obžalujemo, da zaradi boleznine ni mogel nadaljevati Visoške kronike, ki bi morala po njegovem načrtu dobiti še drugi in tretji del. Sicer pa lahko še naprej uživamo v prebiranju napisanega, zlasti v tistem delu njegovega opusa, ki se godi v Poljanski dolini. In v nas ohranja in krepi slovensko domoljubje v najbolj žlahtni obliki. Tako naj tudi ostane.

Viri in zahvala. Glavni vir za ta članek je Tavčarjev zbornik iz leta 2015, uredil ga je ddr. Igor Grdina, izdala Založba ZRC v Ljubljani. V tej knjigi je veliko dotlej neznanih dejstev. Slike v tem članku izvirajo iz zbirke pokojne Mance Tavčar, Kosmove iz Poljan, in iz zbirke Bernarde Jesenko Filipič. Za to objavo mi jih je posredoval fotograf Izidor Jesenko, za kar se mu lepo zahvaljujem. Gre za prvo objavo teh fotografij v tiskanem mediju.

Obžalujemo, da zaradi boleznine Tavčar ni mogel nadaljevati Visoške kronike. Sicer pa lahko še naprej uživamo v prebiranju napisanega, zlasti v tistem delu njegovega opusa, ki se godi v Poljanski dolini in v nas ohranja slovensko domoljubje v najbolj žlahtni obliki. Tako naj tudi ostane.

Sklepni del pogreba Ivana Tavčarja na Visokem, 24. februarja 1923 / Foto: iz Zbirke Mance Tavčar, Kosmove

ja na Gregorčičevo besedilo Umrli je mož. Z govori sta pokojnika potem počastila še Karel Triller in Oton Župančič. Izredno dolg pogrebni sprevod, v katerem so bili posebej vidni umetniki (katolike je zastopal Ivan Pregelj, liberalce pa Alojz Gradnik), rektor univerze Aleš Ušeničnik in dekani fakultet, sokoli, člani konzularnega zbora, ljubljanski veliki župan Vilko Baltič in vojaške osebnosti – med njimi tudi admiral Metod Koch in kraljevi zastopnik, poveljnik Dravske divizije polkovnik Vučkovič –, ministri 'na razpoloženju' Albert Kramer, Gregor Žerjav in Vekoslav

počitku pospremljen na eni strani večni Tavčar umetnik, na drugi pa minljivi politik in gospodarstvenik.«

Ocena Tavčarjevih zadnjih let

Zadnja leta njegovega življenja je takoj po smrti kritično povzel njegov politični kolega Vladimir Ravnihar. Ta »preudarni liberalni javni delavec«, ki se je s pisateljem ob nekaterih pomembnih vprašanih tudi razhajal, je o njem zapisal naslednjo sodbo:

»Dne 19. februarja 1923 je zatisnil svoje trudne oči dr. Ivan Tavčar. Uničila ga je zavrata bolezen, ki ji ni

lec', po svoje religiozen, pa odločen nasprotnik političnemu katolicizmu. Za politika je bil preveč čustven, ne hladen računar. Čustva so ga zapeljala, da je bil popustljiv, ko to ni bilo na mestu, pa se je od svojega temperamenta spet pustil zapeljati v nasprotni ekstrem. Nasprotniku, ki se je spravil nanj, ni bilo dobro. Znal je biti uprav nebrzdan, pri čemer ga je spodbujal njegov govorniški dar. V svoji retoriki je naravnost užival, še bolj se je naslajal ob gromovitem aplavzu svojih poslušalcev. Pa čeprav mu je bilo potlej žal, če je le šel predaleč. Imel je stalen dvor svojih

Ob stoti obletnici Tavčarjeve smrti se lahko vprašamo, kakšna je bila usoda njegove literarne zapuščine in kakšno je njegovo duhovno izročilo za naš čas. Ga še beremo, nas še navdihuje?

Tavčarjeva zapuščina in izročilo

MIHA NAGLIČ

Opredelimo najprej glavna pojma tega zapisa: zapuščina in izročilo. Kaj je prvo in kaj drugo. Poglejmo na portal Fran. Tam piše, da je zapuščina tisto, »kar ostane po smrti umetnika, zlasti neizdana, neobjavljena dela, pisma«. Izročilo pa je, »kar se je iz preteklosti ohranilo, zlasti na področju duhovne kulture«.

Tavčarjeva literarna zapuščina

Poglejmo najprej usodo njegove literarne zapuščine. Dokler je Tavčar še živel, je bilo na Visokem zelo živahno. Pa tudi po njegovi smrti, ko so tja še redno zahajali vdova Franja in njunih pet otrok. »Po njegovi smrti so svojci opremili na njegovem posestvu na Visokem v Poljanski dolini spominsko sobo, kjer so hranili poleg drugih njegovih stvari tudi njegove ohranjene leposlovne rokopise in redko korespondenco, ki je ni bil sam sproti uničil. Vse to je med okupacijo v pretežni meri propadlo; rešili so se v glavnem samo rokopisi, ki jih je tik pred okupacijo pisatelj sin dr. Ivo Tavčar daroval škofjeloškemu muzeju. Poleg teh fragmentarno ohranjenih rokopisov hrani danes škofjeloški muzej samo še korespondenco, ki jo je Tavčar prejel ob svoji sedemdesetletnici, ter nekaj literarno manj pomembnih družinskih dopisov. Pač pa ima bogato zbirko fotografij, ki pa za komentiranje del ne prihajajo toliko v poštev. Vse drugo gradivo, ki so ga hranili na Visokem, razen popolnega rokopisa Visoške kronike, ki je ostal pri dr. Ivu Tavčarju ml. v Ljubljani, pa je danes izgubljeno.«

Tako je zapisala Marja Boršnik, urednica Tavčarjevega zbranega dela v osmih zvezkih, v opombah v prvem zvezku, 1951 (ponatis 1966). Skušala je ugotoviti, kaj se je zgodilo z vsem tistim, kar je lahko pred vojno na lastne oči občudovala

v sobanah visoškega dvorca. »Propadlo je med okupacijo in po zatrdilu svojcev ter mizarja Antona Trpina iz Poljan št. 47, ki je do osvoboditve oskrboval izpraznjeno poslopje, so rokopise požgali Nemci, ki so se oktobra 1944 vselili na Visoko in spremenili stavbo v vojaško postojanko. Trpin trdi, da je bil sam priča, ko so požigali in uničevali rokopise in knjige povečini za kurjavo. Pisatelj nečak Joško Tavčar iz Poljan, ki so mu Tavčarjevi sinovi med okupacijo prepustili upravljanje posestva, izjavlja, da je našel leta 1943 rokopise še v redu spravljene v Tavčarjevi spominski sobi, leta 1945, tik pred nastopom naše oblasti, pa rokopisov ni bilo več na mestu. Rešiti je utegnil samo zasebno korespondenco med Tavčarjem in njegovo soprogo, ki jo danes hrani dr. Ivo Tavčar ml. Ko je 18. februarja 1946 prispela na pobudo nekaterih zastopnikov škofjeloškega muzeja na Visoko komisija za varstvo kulturnih spomenikov, je mogla iz razmetanega nereda za Tavčarjeve dediče rešiti v muzej samo nekaj tovornih avtomobilov Tavčarjevega pohištva, slik in druge drobnjave (iz sporočila notarja Števa Šinka dr. Igorju Tavčarju z dne 20. februarja 1946, ki mi ga je v prepisu posredovala iz škofjeloškega muzeja arhivarka Doroteja Gorišek), pomembnejšega rokopisa ni našla tam nobenega več (po ustni izjavi dr. P. Blaznika in dr. Maksa Miklavčiča). Leopoldina Perko iz Poljan št. 8, ki je jeseni 1945 pospravljala na Visokem, trdi, da je tedaj še videla razmetana pisma pred kletjo. Visokošolci, ki so se začasno vselili na Visoko, da tam pripravijo visokošolsko počitniško okrevališče, so tam našli med smetmi poleg kratkega rokopisnega odlomka prvotnega Ivana Slavlja še nekaj družinskih dopisov ...«

Kakorkoli že je bilo, marsikaj je za vedno izgubljeno. Škoda je tudi korespondence, ki jo je sproti uničeval že pisatelj. »Tavčar spada med tiste redke

ustvarjalce, ki je bil sam izredno redkobeseden korespondent, hkrati pa je skoraj dosledno uničeval vso korespondenco, ki jo je prejemal.« Kakšna škoda! Večina njegovih del je bila objavljenih, izguba rokopisov prizadene le literarne zgodovinarje, ki jih potrpežljivo preiskujejo, da bi našli še kaj neznanega. Tistega, kar je bilo v požganih pismih, pa ne bomo brali nikoli več. Poseben izziv ostaja velikanski opus Tavčarjevih političnih, publicističnih, pravniških, lovskih in drugih spisov, ki so bili sicer objavljeni na straneh Slovenskega naroda in drugih periodičnih publikacij, ven-

protikomunistična. Sicer pa je vse, kar je v njegovem pisnem opusu res velikega, objavljeno in vsem dostopno. Z digitalizacijo starejšega periodičnega tiska pa postajajo ponovno dostopni tudi Tavčarjevi zapisi v časopisju.

Tavčarjevo duhovno izročilo

Temelj Tavčarjevega izročila je njegov knjižni opus. Najbolj celovito je izšel v dveh izdajah. Najprej so v letih 1921–1932 izšli Ivana Tavčarja zbrani spisi I–VI, uredil jih je Ivan Prijatelj. V letih 1951–1959 pa je izšlo njegovo Zbrano delo I–VI–II, uredila ga je Prijateljeva

kronika, a so ga ustavili. Vsi se še spominjamo celovečernega filma, ki ga je režiser Matjaž Klopčič posnel po romanu Cvetje v jeseni leta 1973. Šeligov roman Triptih Agate Schwarzkobler je doživel tudi filmsko in gledališko uprizoritev. Leta 2019 so pod vodstvom Andreja Šubica Visoško kroniko ob njeni stoletnici uprizorili poljanski gledališčniki v poljanščini. Istega leta smo si dramatisacijo Visoške kronike v izvedbi SNG Drama in v režiji Jerneja Lorencija ogledali v izvornem okolju – na Visokem ... Posebna naloga bi bil popis vsega, kar so po delih svojega največjega rojaka počeli Poljanci. Enako

Posebna naloga bi bil popis vsega, kar so po delih svojega največjega rojaka počeli Poljanci. In še veliko je tega. Vse skupaj je več kot očitni dokaz, da nas Tavčarjev opus še vedno navdihuje. Njegova domoljubna nota je v času globalizacije znova aktualna.

Kočarica Luca iz Cvetja v jeseni na freski Iveta Šubica v Osnovni šoli Poljane, naslikana 1986. V istoimenskem filmu jo je upodobila Duša Počkajeva. / Foto: Osnovna šola Poljane

dar so kot taki večini nedosegljivi. Boršnikova je hotela zbrati in objaviti tudi to, a sama pač ni zmogla vsega. Tudi če bi, je vprašanje, ali bi v tistem času oblast dopustila objavo Tavčarjevih političnih stališč, ki v svoji liberalnosti niso bila le protiklerikalna, ampak tudi

učenka Marja Boršnik. Ob teh dveh opusih pa še cela vrsta natisov posamičnih del. Tavčarjeva dela so navdihovala še druge ustvarjalce, ne le literate, še bolj gledališčnike in filmarje. Režiser Bojan Stupica se je že leta 1946 pripravil na snemanje filma po romanu Visoška

velja za morebitni popis in razstavo njegovih del, ki so jih ilustrirali številni likovni umetniki ... In še veliko je tega. Vse skupaj je več kot očitni dokaz, da nas Tavčarjev opus še vedno navdihuje. Njegova domoljubna nota je v času globalizacije znova aktualna.

HUMOR, HOROSKOP

HOROSKOP

TANJA

Oven (21. 3.–21. 4.)

Če se boste ustavili, razmislili, meditirali, skratka če se boste posvetili svoji notranjosti, imate v tem trenutku enkratno priložnost, da izveste o sebi stvari, za katere bi drugače potrebovali veliko več časa, so pa bistvenega pomena za vas!

Bik (22. 4.–20. 5.)

Druženje s prijatelji in bližnjimi bo v tem trenutku najboljša stvar za vas. Vse se bo vrtelo okoli romantičnih čustev in ne toliko okoli fizičnih stikov. Tudi finance se lahko nenadoma zavrtijo v pravo smer. Končno.

Dvojčka (21. 5.–21. 6.)

Cilji, za katere ste že nekaj časa delali in včasih celo garali, se lahko sedaj uresničijo. Za nagrado si privoščite nekaj in v tem uživajte, kajti to je bilo zelo zaslužno. Počutite se samozavestno, sposobno in zmožno, le tako naprej.

Rak (22. 6.–22. 7.)

Počutite se bolj vedoželjne in mogoče je čas, da se lotite novih izobraževanj in spoznanj. Če pa vam učenje ne diši, se morda lotite kakšnega izleta ali potovanja, ki vam bo tudi odprlo nova obzorja, da zadostite svojim potrebam.

Lev (23. 7.–23. 8.)

Morebitni zastoji, zamude, ovire in podobne stvari, ki ste jih bili deležni v zadnjem času, so za vami. In zgodili so se z razlogom, zato jih ne obžalujte oziroma se ne ukvarjajte z njimi. Čas je, da proslavite, kar imate. Veseli boste.

Devica (24. 8.–23. 9.)

Če ste nekaj skrivaj premlevali v glavi, bodisi na poslovnem področju z novim projektom ali na zasebnem z novimi idejami o napredovanju odnosa z boljšo polovico, je sedaj čas, da ta ideja pride na plan. Imate podporo energij in uspeh je zagotovljen.

Tehnica (24. 9.–23. 10.)

Čas je, da v svoj vsakdan uvedete pomembno spremembo, in sicer da si dnevno vzamete čas za izražanje hvaležnosti. Hvaležnost za vse, kar se vam je dogajalo, se dogaja in se bo dogajalo, saj je življenje lepo. Konec tedna bo zanimiv.

Škorpion (24. 10.–22. 11.)

Vaša sproščenost bo krepko potrkala na vaša vrata in najbolj se je bo razveselil vaš notranji otrok. Hkrati imate možnost, da se vam izpolnijo nekatere skrite in dolgotrajne želje, ki ste jih pestovali že nekaj časa. Pripravite se na srečevanje novih oseb.

Strelec (23. 11.–21. 12.)

Tokrat boste iskali novih moči v nostalgiji, bodisi v ogledovanju starih fotografij, filmov iz vaše preteklosti ali pa samo iz srečanj z osebami, ki že dolgo niso obiskale vaše orbite. Karkoli že bo, izkoristite ta čas, saj je zelo dragocen.

Kozorog (22. 12.–20. 1.)

Že nekaj časa smo vsi čutili vplive retrogradnosti, ki so nam jo planeti spisali. Zdaj bo temu konec in posebno kozorogi boste začutili energijo, ki vam bo odprla nove razsežnosti. Zapluli in zaplavali boste z novimi energijami naprej.

Vodnar (21. 1.–19. 2.)

Energije vam bodo podarile finančno injekcijo, ki vam bo snela nekaj nepotrebnega bremena z ramen. Lahko pa boste samo doživeli nepričakovane pozitivne spremembe na delovnem mestu. Karkoli že bo nastalo, privoščite si nekaj za dušo.

Ribi (20. 2.–20. 3.)

Romantika vam bo naklonjena v tem času in to boste zaznali z vsemi čutili. Tudi drugi bodo občutili, da se je aktiviral vaš šarm, zato le izkoristite to možnost, še posebno če ste samski. Na delovnem področju vas čakajo novi projekti.

TA JE DOBRA

Reklamacija

Moški čaka na avtobus, v naročju ima dva dojenčka. Mimo pride ženska, vidi otroka in začne spraševati: »Joj, sta srčkana, kako jima je pa ime?« Moški jo grdo pogleda in odgovori: »Ne vem!« Ženska vrta dalje: »Sta punčki ali fantka?« Moški ji besno odvrne: »Pojma nimam!« Ženska zgroženo: »Ja, kakšen oče pa ste!?!« Moški: »Nisem njun oče. Sem direktor tovarne kondomov in tole sta reklamaciji!«

Klavir

Vida je cele dneve in noči igrala klavir. Nekega dne pri vratih potrka uglaševalec klavirjev: »Prišel sem vam uglasti klavir.« Vida: »Saj nisem nič naročila!« Uglaševalec: »Vaši sosedje so naročili!«

Geografija za domačo rabo

»Kako je bilo v šoli?«
»Slabo. Pri geografiji sem dobil nezadostno.«
»Zakaj pa?«
»Nisem našel ekvatorja.«
»Saj ni čudno, ko pa imaš v torbi takšen nered!«

Sklanjati dedka

Kako se sklanja dedek?
Dedek se ne more sklanjati, ker je prestar.

Samski

Peter se poteguje za službo in kadrovik ga vpraša: »Ste poročeni?«
»Ne, toda kljub temu bom storil vse, kar mi boste naročili!«

LAŽJI SUDOKU

1	4	8				3	5	
7					9			2
		3	4	1		6		
5	3		6			2		8
		7	1		2	4		
9	2				8		6	5
		1		7	3	8		
8			2					4
	2	6				9	7	

Rešitev:

1	2	6	7	9	5	9	2	8
7	6	4	8	5	9	2	1	3
9	2	8	7	6	1	5	4	3
5	9	1	6	3	2	1	8	7
8	1	7	5	9	4	6	3	2
6	5	2	1	8	7	3	4	9
2	7	1	6	3	8	5	9	4
6	5	9	2	7	4	8	1	3

TEŽJI SUDOKU

1						8		6
8				7	5			
	7			6	9		1	3
	3	8		1				
			3		4			
				8		4	3	
7	4		2	3				8
			6	5				4
5		6						1

Rešitev:

1	2	6	7	9	5	9	2	8
7	6	4	8	5	9	2	1	3
9	2	8	7	6	1	5	4	3
5	9	1	6	3	2	1	8	7
8	1	7	5	9	4	6	3	2
6	5	2	1	8	7	3	4	9
2	7	1	6	3	8	5	9	4
6	5	9	2	7	4	8	1	3

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil B. F.

HALO-HALO GORENJSKI GLAS

Naročila za objavo sprejemamo po telefonu 04/201 42 00 ali osebno na Nazorjevi ulici 1 v Kranju oz. po pošti – od ponedeljka do četrтка do 11. ure! Cene oglasov in ponudb v rubriki so izredno ugodne.

ROZMAN BUS, T: 04 531 52 49, 041 855 630, www.rozmanbus.si

TRST: 16. 3., **AKCIJA BANJA VRUČICA:** 18.–25. 3., 20.–27. 3., 22.–29. 3., 29. 3.–5. 4., **STRUNJAN:** 25. 2.–2. 3., **BERNARDIN:** 12.–15. 3., **ŠMARJEŠKE TOPLICE:** 2.–7. 4., **MORAVSKE TOPLICE:** 21.–25. 5., **RADENCI:** 21.–25. 5., **MADŽARSKE TOPLICE:** 10.–14. 4., 4.–8. 6., **MEDŽUGORJE:** 22.–24. 4., **BANJA VRUČICA S SARAJEVOM:** 29. 4.–2. 5., **BANJA VRUČICA S** terapijami: 29. 4.–6. 5., 25. 5.–1. 6., **MORJE – VEČ TERMINOV:** **DUGI OTOK, KORČULA, OREBIČ.**

Obvestila o dogodkih objavljamo v rubriki Kažipot brezplačno samo enkrat, pošljete jih lahko na e-poštni naslov kazipot@g-glas.si.

PRIREDITVE

Pred slovenskim kulturnim praznikom

Selca – Ob slovenskem kulturnem prazniku Občina Železniki in Kulturno društvo dr. Janez Evangelist Krek vabita na prireditve S Prešernom prešerno, ki se bo v petek, 3. februarja, ob 19. uri začela v telovadnici Podružnične šole Selca. Stražišče – V ponedeljek, 6. februarja, bo ob 19. uri v Šmartinskem domu v Stražišču DPD Svoboda – Gledališče Stražišče predstavilo recital z naslovom Življenje in delo pesnika dr. Franceta Prešerna.

Jezerko – KUD Jezerko vabi na prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku, in sicer na predstavitev pesniške zbirke Branka Zadnika V pesmih se duša zrcali. Prireditve se bo v nedeljo, 5. februarja, ob 18. uri začela v dvorani Korotan.

IZLETI

Planinsko-pohodniški izlet

Kranj – Društvo upokojencev Kranj vabi na planinsko-pohodniški izlet na relaciji Predoslje–Breg–Predoslje. Izlet bo v četrtek, 9. februarja, odhod avtobusa bo izpred Globusa ob 8.40. Za tiste, ki se bodo peljali z osebnimi avtomobili, je zbor ob 9. uri pri Kulturnem domu v Predosljah. Hoje bo za od tri ure do tri

ure in pol. Prijave s plačili prispevka sprejemajo v društveni pisarni do ponedeljka, 6. februarja.

Parenzana Vižinada–Poreč

Šenčur – Turistično društvo Šenčur v soboto, 11. februarja, organizira pohod po Parenzani od Vižinade do Poreča (Istra, Hrvaška): Vižinada–Baldaši–Labinci–Višnjan–Nova vas–Poreč. Skupne zmerne lahke hoje bo od štiri do pet ur. Možna bo tudi krajša varianta. S seboj imejte veljavni osebni dokument. Informacije in prijave do četrтка, 9. februarja 2023, Franci Erzin, tel. 041 875 812.

Na kopanje v Portorož

Kranj – Društvo bolnikov z osteoporozo Kranj vabi v torek, 7. februarja, na kopanje v Bernardin v Portorož. Vabljeni tudi nečlani društva. Prijave in informacije na tel. 041 424 768.

Pohod na Prešernov smenj

Šenčur – Društvo upokojencev Šenčur organizira v sredo, 8. februarja, pohod na Prešernov smenj v Kranj. Skupne zmerne hoje bo od dve do tri ure. Informacije in prijave zbira: Franci Erzin, tel. 041 875 812.

Na Prešernov dan v Kranj

Kokrica – Društvo upokojencev Kokrica obvešča svoje člane, da bodo tako kot vsako leto februarski pohod izvedli na Prešernov dan, v sredo, 8. februarja. Odpravili se bodo v Kranj, kjer bodo obiskali pesnikov grob, si ogledali ponudbo na stojnicah, nato pa se udeležili še proslave ob odprtju prireditve pred Prešernovim gledališčem. Zbor bo ob 9. uri pred Mercator centrom na Kokrici.

PREDSTAVE

V Gledališču Toneta Čufarja Jesenice

Jesenice – V Gledališču Toneta Čufarja Jesenice bo v soboto, 4. februarja, ob 19.30 na sporedu standup komedija Vida Valiča Strast, dojenček in rompompom. V nedeljo, 5. februarja, si otroci ob 10. uri v okviru vaše – naše matinee lahko ogledajo predstavo Deklica v vlogi detektiva. Nastopila bosta Jasmina Šogolj in Matjaž Koman.

OBVESTILA

Vadba za zdravo hrbtenico

Naklo – V Kulturnem domu Janeza Filipiča bo v okviru medgeneracijskega sodelovanja v ponedeljek, 6. februarja, ob 9. uri vadba za zdravo hrbtenico.

Šenčur – V Domu krajanov Šenčur bo v okviru medgeneracijskega sodelovanja v torek, 7. februarja, ob 8.30 vadba za zdravo hrbtenico.

Počitniško dopoldne za otroke

Preddvor – V TIC Preddvor bo v torek, 7. februarja, od 8. do 12. ure potekalo Počitniško dopoldne za otroke. Aktivnost je namenjena otrokom, starim od 6 do 12 let.

Kulinarična delavnica priprave flancatov

Tupaliče – V zasebni kuhinji v Tupaličah 55 se bo v okviru medgeneracijskega sodelovanja v torek, 7. februarja, ob 16. uri začela kulinarična delavnica Flancati.

Meritve tlaka, holesterola in sladkorja

Kranj, Šenčur – Rdeči križ Slovenije, Območno združenje Kranj, obvešča, da bodo meritve tlaka, holesterola in krvnega sladkorja v mesecu februarju potekale: 3. februarja ob 7. uri v prostorih Društva upokojencev Kranj na Tomšičevi 4, 7. februarja pa od 8. do 9. ure v Šenčurju, v Domu krajanov.

MALI OGLASI

T: 201 42 47
E: malioglas@g-glas.si

Male oglase sprejemamo: **za objavo v petek do srede do 14. ure in za objavo v torek do petka do 14. ure!**

Delovni čas: **ponedeljek, torek, četrtek, petek neprekinjeno od 8. do 15. ure, sredo od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto.**

NEPREMIČNINE

STANOVANJA

ODDAM

MANJŠO garsonjero v hiši pri Kranju, tel.: 031/805-412 23000299

NAJEMEM

ENOSOBNO stanovanje ali garsonjero v Kranju ali okolici, tel.: 040/906-427 23000303

HIŠE

KUPIM

VEČJO hišo z veliko parcelo ali kmetijsko zemljišče – Bled, Kranjska Gora, Istra, tel.: 070/275-066 22003240

POSESTI

NAJEMEM

V najem vzamem kmetijsko zemljišče, Češnjavek, Cerklje z okolico, tel.: 031/513-678 23000323

FESST, d. o. o.,
nepremičninska
družba,
Koroška c 2, Kranj,
Telefon: 236 73 73
Faks: 236 73 70
E-pošta:
info@fesst.si
Internet:
www.fesst.si

MOTORNA VOZILA

AVTOMOBILI

PRODAM

RENAULT Clio 1.2, 16 V, letnik 2004, tel.: 041/316-617 23000325

MOTORNA KOLESJA

KUPIM

MOPED Tomos Apr 4, 6 (ctx, atx, bt, elektronik 90) v kakršnemkoli stanju, tel.: 041/515-867 23000268

TEHNIKA

PRODAM

TELEVIZIJO LG, diagonala ekrana 94 cm, videorekorder in DVD predvajalnik, tel.: 041/364-504 23000289

STROJI IN ORODJA

PRODAM

ELEKTRIČNI cepilnik z mizo, za debela drva, močan motor, tel.: 040/332-590 23000320

Radio Sora
Vedno blizu. 91.1 / 89.8 / 96.3
RADIO SORA, D.O.O., KAPUCINSKI TRG 4, ŠKOFJA LOKA

PETKOVA PRIREDITEV
Izvajata: Lutkovna skupina Bobek
1001 PRAVLJICA
Petek, 3. februar 2023, ob 17.30
OKC Krice Krace, Tomšičeva 14

SOBOTNA MATINEJA
Izvajata: Hiša otrok in umetnosti
MAMIN ZMAJ
Sobota, 4. februar 2023, ob 10.00
Prešernovo gledališče Kranj

www.pgk.si

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE | MESTNA OBČINA KRANJ | GORENJSKI GLAS | triglav

Radio Triglav
Radio Triglav Jesenice, d.o.o., Trg Toneta Čufarja 4, 4270 Jesenice
Gorenjska 96 MHz
RADIO ZA RADOVEDNE

LOTO

Rezultati – Žrebanje
1. 2. 2023
4, 6, 8, 18, 24, 30, 32
in 22

Loto PLUS:
15, 22, 25, 30, 33, 34,
39 in 25
Lotko: **4 9 8 2 1 9**

Sklad 5. 2. 2023 za
Sedmico: **1.840.000 EUR**
Sklad 5. 2. 2023 za PLUS:
1.980.000 EUR
Sklad 5. 2. 2023 za Lotko:
300.000 EUR

ZMOREŠ, MOČNEJŠA SI, KOT SI MISLIŠ!

Varna hiša Gorenjske nudi podporo, pomoč, pogovor in varno zatočišče ženskam in otrokom, žrtvam nasilja.

NE ODLAŠAJ IN POKLIČI: 051/200083
Od ponedeljka do četrтка od 8:00 do 18:00
in ob petkih od 7:00 do 13:00

PROGRAM OMOGOČAJO:
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- 18 gorenjskih občin
- Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v RS
- donatorji

1000 gibov **PRIDRUŽITE SE NAM!** **1000 gibov**

JUTRANJA TELOVADBA

zdravje v naravi
rekreacija
že 250 lokacij
gibanje za vsakogar
jutranja telovadba na prostem

DRUŠTVO ŠOLA ZDRAVJA • www.solazdravja.si • info@solazdravja.si

KUPIM
MEŠALNIK za prašičjo krmo, tel.: 041/250-205 23000291

GRADBENI MATERIAL

PRODAM
SMREKOVE deske, debeline 25 mm, cena 200 EUR/m³, Podbrezje 150, tel.: 051/601-795 23000295

KURIVO

PRODAM
DRVA, metrska ali razžagana, možnost dostave, tel.: 041/718-019 23000280

SUHA mešana drva, možna dostava, tel.: 031/676-235 23000158

SUHA hrastova in bukova drva, lahko razžagana, možna dostava, tel.: 031/330-425 23000178

SUHA bukova in hrastova drva, lahko razžagana, z dostavo, tel.: 040/668-920 23000288

SUHA mešana drva, cena 70 EUR, lahko že razrezana, možna dostava, tel.: 031/229-151 23000296

SUHE bukove butare, bukova drva in hrastova drva ter rajkeline - okroglice, tel.: 031/826-621 22002015

GOSPODINJSKI APARATI

PRODAM
KUHINJSKEGA robota Bosch Maxxi mum s priključki, ugodno, cena 400 EUR, tel.: 04/23-14-160, 040/806-546 23000309

GLASBILA

PRODAM
DIATONIČNO harmoniko Melodija, Be Es As, odlično ohranjena, kot nova, tel.: 031/302-411 23000263

UMETNINE, NAKIT

PRODAM
TAPISERIJE - živali (sova, orel, lev, konj, slon, volk, metulj, čebela ...), tel.: 040/567-544 23000261

STARINE

KUPIM
STARINE: mizarski ponk, poslikane skrinje, manjšo kaščo ..., tel.: 051/258-936 23000282

MEDICINSKI PRIPOMOČKI

PREGLED vida in očala kot na napotnico s popustom do 101 EUR. Qlandia Kranj, Qlandia Kamnik, Deteljica Trzič, Spar center Jesenice. Kličite brezplačno 080 1331, www.optika-aleksandra.si 23000286

PRODAM

BIOVITO magnetno podlogo Bavaria Woltex, volnen navdložek Silver, tel.: 031/734-103 23000304

KMETIJSKI STROJI

PRODAM
KOVINSKE krmilne pregrade za govedo, za prosto rejo ali privez, tel.: 031/343-177 23000322

PRIKOLICO za prevoz okroglih bal, 15 kosov, hidravlično nakladanje, tel.: 041/807-416 23000321

KUPIM

MINI bager, 5-7 T, in prodam suha drva ter javorjeve deske, tel.: 041/608-765 23000324

PRIDELKI

PRODAM
JEČMEN, rdečo peso, krmno korenje in krompir, tel.: 040/479-752 23000298

POLOVICO mesa mladega bika, krmljenega samo s senom, tel.: 041/358-082 23000314

PŠENICO za krmo, Voklo 44, tel.: 041/589-884 23000307

VZREJNE ŽIVALI

PRODAM
KOKOŠI - nesnice, jarkice, rjave in grahaste barve, pred nesnostjo, in kg priščance za dopitanje. Pripeljemo na dom, Matej Bulovec, s.p., Mlakarjeva ul. 45, Šenčur, tel.: 041/710-113 23000281

2 leti stara bika cika, primernega za pleme ali zakol, tel.: 051/647-888 23000310

BIKKA simentalca, starega 2 meseca, tel.: 04/25-91-209 23000305

BIKKA LS, starega 10 dni, Bohinj, tel.: 051/336-281 23000318

ČB bikca, starega 14 dni, tel.: 040/616-848 23000292

MANGOLICO za rejo ali zakol in osli-
co s pet mesecev staro mladico, tel.: 051/647-888 23000312

OVNA, starega 7 mesecev, tel.: 041/608-639 23000297

PRAŠIČA mangelica, težkega 120 kg, lahko tudi polovico, tel.: 041/240-091 23000316

TELICO LS/BAQ, staro 14 mesecev, in bika ČB/RJ, starega 11 mesecev, tel.: 041/571-150 23000300

TELICO simentalco, eko reja, staro 5 mesecev, tel.: 040/206-003 23000306

TELIČKO LS/CK, staro 8 mesecev, tel.: 041/358-082 23000315

KUPIM

2 bikca simentalca, težka od 150 do 200 kg, tel.: 051/647-888 23000311

2 telici, težki od 200 do 300 kg, tel.: 031/759-272 23000317

BREJO kravo ali telico simentalco in živino za dopitanje, tel.: 040/215-667 23000313

ZAMENJAM

2 leti stara burskega kozla menjam za bursko kozico ali prodam, tel.: 031/505-087 23000301

OSTALO

PRODAM
SENO in otavo v balah, suho in vidio klino fi 600 in 400 za sekular, tel.: 041/364-504 23000290

KUPIM

4 silazne bale, tel.: 041/250-205 23000287

ZAPOSLITVE (m/ž)

NUDIM
AS Stara Fužina - Studor, Studor 48, Srednja vas v Bohinju, išče pastirja za govedo (jalovo živino) za pašno sezono 2023, tel.: 031/346-763 23000266

PODJETJE Agro mobil, d.o.o., Letališka 37, Šenčur, zaposli skladiščnika. Kandidat mora imeti izpit B-kategorije ter izkušnje vožnje z vilicarjem. Delo poteka na lokaciji podjetja, možnost opravljanja dela z delovnim časom po dogovoru preko s.p. Prijave tel.: 041/698-385, g. Boštjan Bertoncelj, bostjan.bertoncelj@agromobil.si 23000241

OQEMA, Struževo išče nove sodelavce za delo v proizvodnji in skladišču.

Ponujamo: Delo v urejenem okolju, enozimsko delo, stimulatивно plačo in nagrajevanje vezano na uspešnost poslovanja podjetja, vzpodbujamo zdrav slog življenja (fitnes, namizni tenis, brezplačna sadna malica), zaposlitev za nedoločen čas s poskusno dobo 3 mesecev.

Prijavo pošljite na: kadrovska@oqema.si ali pokličite na tel. št.: 040 868 438, ga. Bernarda Šenk.

OQEMA d.o.o., Struževo 66, 4000 Kranj

ZAPOSLIMO avtomehanika v servisu in vulkanizerski delavnici. Jerala Profil, d.o.o., Virmaše 190, Šk. Loka, tel.: 031/277-772, info@avtoservis-profil.com 23000264

IŠČEM

IŠČEM DELO - kovnostrugar na klasičnih strojih, tudi CNC, išče honorarno delo, tel.: 040/271-578 23000294

STORITVE

NUDIM

ADAPTACIJE - vsa gradbena dela od temeljev do strehe, fasade, škarpe, urejanje dvorišč, tlakovanje, asfalt, ograje, dimniki, izolacija, krovstvo, čiščenje hiš in stanovanj - po zelo ugodni ceni. Leard, d.o.o., Pivka 11, Naklo, tel.: 041/583-163 23000283

ADAPTACIJE - vsa gradbena dela, notranje omete, strojne omete, fasade, adaptacije, tlakovanje dvorišča, ograje, kamnite škarpe in dimnike, krovka in kleparska dela, sanacije in renovacije, kvalitetno, hitro in poceni. SGP Beni, d. o. o., Struževo 7, Kranj, tel.: 041/561-838 23000284

ADAPTACIJE - vsa gradbena dela, notranje omete, strojne omete, fasade, adaptacije, tlakovanje dvorišča, ograje, kamnite škarpe in dimnike, krovka in kleparska dela, sanacije in renovacije, kvalitetno, hitro in poceni. Daf-sa d.o.o., Temniška ul. 67, Naklo, tel.: 041/313-327 23000285

ŽE 25 LET z vami grad. podjetje RE-DŽO.B, d.o.o., Adergas 13, Cerklje - izvajamo vse od temeljev do streh, notranji ometi, predelne stene, vse vrste fasad, kamnite in betonske škarpe, urejanje in tlakovanje dvorišč, tel.: 041/294-279, 041/589-996 23000087

ZASEBNI STIKI

SAMSKI vdovec, upokojenec, želi spoznati sopotnico za resno vezo, tel.: 041/565-233 23000293

SAMSKI fant z redno službo išče partnerko za resno vezo, staro do 45 let, tel.: 071/383-919 23000302

RAZNO

ZBIRAM in odvažam odpadno železo, aluminij, inox, baker, odvoz brezplačen, tel.: 070/385-956 23000308

PRODAM

2 kom. goveje kože za na tla in žensko športno kolo, oboje ugodno, tel.: 031/628-136 23000319

GG naročnine

E-POŠTA: narocnine@g-glas.si
TELEFON: 04 201 42 41

www.gorenjskiglas.si

VSE, KAR MORATE VEDETI O NAJVEČJIM UMETNIŠKIH IN NJIHOVIH DELIH

Knjiga Art razkriva življenje in delo 100 najplivnejših umetnikov zadnjih 700 let in ponuja izčrpen pregled njihovega navdih. Življenja slavnih mojstrov so predstavljena s podrobnimi življenjepisi in njihovimi najbolj pomembnimi deli.

Redna cena knjige je 24,90 EUR. Akcijska cena knjige je samo **9,90 EUR** * poština

Knjigo lahko kupite na Gorenjskem glasu, Nazorjeva ulica 1 v Kranju, jo naročite po tel. št.: 04/201 42 41 ali na narocnine@g-glas.si.

Če želite, da vam jo pošljemo po pošti, se poština zaračuna po ceniku Pošte Slovenije.

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

Odšel si od mene
na tisti sveti kraj
in ne bo te več nazaj.
A ko bo čas,
pridem k tebi.

ZAHVALA

TONE ROBLEK

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, izrečena sožalja, darovano cvetje in sveče. Hvala župnikoma Pavlu Okolišu in Mihlu Lavrincu za lep pogrebni obred. Hvala cerkvenim pevcem, DU Preddvor, pogrebni službi Navček in nosačem zastav.

Žalujoči: žena Anica ter hčerke Tatjana, Nataša in Marjana z družinami

Ob smrti ljubljenega moža, očeta, tasta, starega očeta, pradedka, brata, strica in svaka

IVANA SKODLARJA

(18. 12. 1938-23. 1. 2023), z Luž

se iskreno zahvaljujemo Domu Taber, Kliniki Golnik, sosedom, prijateljem, znancem, gospe Rafki ter gospodu župniku Urbanu Kokalju za lepo opravljeno pogrebno slovesnost.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob smrti drage mame, babice in prababice

MARIJE MUŠIČ

roj. Kalan, Tomažancove Mici s Praprotna

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za izrečene besede tolažbe, molitve in darove. Za lepo pogrebno mašo se zahvaljujemo g. Cristianu Balintu. Hvala pevcem in organistu prof. Potočniku. Hvala osebjem ZD Škofja Loka in skrbnim negovalkam CSS za pomoč na domu. Iskrena zahvala pogrebni službi Akris za opravljeno pietetno delo, nosačem, cvetličarki Jani in vsem, ki ste se poslovlili od nje in jo spremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

Tiho sedaj si odšel,
kot lepa misel, ki mine
in nam pustil le lepe spomine.

ZAHVALA

V 86. letu nas je zapusti dragi mož, oče, tast, stari ata, pradedek, brat in stric

PETER MARKUN

Petrovčev Peter iz Bašlja

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, podarjene sveče, svete maše in druge darove. Za lepo opravljeno pogrebni obred se zahvaljujemo župniku Pavlu Okolišu, patru Jožetu Robleku in pogrebni službi Navček. Hvala kvartetu Ultima za petje in trobentaču, nosačem ter preddvorskim gasilcem. Zahvala tudi oddelku paliativne oskrbe ter dr. Lopuhovi. Vsem imenovanim in neimenovanim iskrena hvala, da ste se v tako velikem številu poslovlili od njega, ga pospremili na njegovi zadnji poti ter ga boste ohranili v lepem spominu in molitvi.

Žalujoči vsi njegovi

Srce je omagalo,
tvoj dih je zastal,
a nate spomin
bo večno ostal.

V SPOMIN

FRANČIŠKI BENEDIK

iz Stražišča pri Kranju

Minilo je leto dni, odkar te z nami več ni. Pogrešamo te vsi, iščemo te v vetru, soncu, mavrici, doma ... Nisi dala nam časa, da se poslovimo od tebe. Z bolečino v srcu smo te pustili oditi z ljubeznijo, spoštovanjem in hvaležnostjo za vse, kar si nam naredila in dala. Praznina za teboj vsak dan tli in ne mine dan, da se nate spomnili ne bi. Hvala vsem, ki jo ohranjate v lepem spominu.

Z ljubeznijo sin Martin z družino

Si kot sonce življenja sijala,
za vse svojo ljubezen dajala.
Odslej boš kot zvezda svetleča,
naj ti v nebesih dana bo sreča.

ZAHVALA

Svojo življenjsko pot je sklenila naša draga mami, mama, tašča, sestra in teta

PAVLA ŠKOF

roj. Porenta (24. 1. 1931–13. 1. 2023)

Hvaležni smo sorodnikom, prijateljem, sosedom in sovaščanom, ki ste ji namenili poslednji poklon, nam pa z izrazi sožalja olajšali bolečino ob izgubi in slovesu od naše mame. Posebno zahvalo izrekamo dr. Mariji Gašperlin Kuralt in sestri Maji, ge. Dreni, ge. Tini Bitežnik in ge. Poloni ter njenim sodelavkam iz patronažne službe. G. župniku Cirilu Plešču, g. Stanetu za prebran poslovilni govor, pevcem vokalne skupine Lipa in pogrebni službi Komunalne Kranj iskrena hvala za sočuten obred ob slovesu in na njeni zadnji poti. Ohranili jo bomo v lepem in spoštljivem spominu.

Žaljuči njeni domači z Brega ob Savi in iz Cerknice

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je za vedno zapustila draga mama, stara mama, sestra, teta in tašča

LUCIJA ŽAGAR

roj. Grešak, iz Šenčurja

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, MePZ Društva upokojencev Šenčur, Folklorenemu društvu Šenčur, Šoli zdravja Šenčur in vsem žalujočim.

Žaljuči: sinova Rok in Jure z družino

Srce tvoje več ne bije,
bolečin več ne trpiš,
dom je prazen in otožen,
ko te več med nami ni.

ZAHVALA

V 86. letu nas je zapustila draga mama, stara mama, prababica, sestra, teta in tašča

LJUDMILA HUDOBIVNIK

po domače Habjanova Milka iz Dvorij

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrazili sožalje, darovali cvetje, sveče, svete maše in jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala sosedom iz Dvorij, Hotemaž in Štefanje Gore, gospodu župniku, instrumentalistkama in pevkam. Zahvaljujemo se tudi sodelavcem podjetij Le-tehnika, ATech, SIBO G. in Satler.

Vsem imenovanim in neimenovanim še enkrat iskrena hvala.

Žaljuči vsi njeni
Dvorje, Ljubljana, Hotemaže, Štefanja Gora, januar 2023

ZAHVALA

V 96. letu starosti je odšla k večnemu počitku najina teta

ANKA OSREDKAR

iz Gorenje vasi

Zahvaljujemo se vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, Betki in Janezu Čadežu za vsestransko pomoč, sosedom, trobentaču, g. Anki iz CSS Škofja Loka, dr. Koprivcu za skrb, g. župniku za opravljen obred in Hipnosu.

Meta in Mojca z družinama
Ljubljana, Škofja Loka

Pot se tvoja je končala,
mirno v sanjah si zaspal.
So poti, ki jih ne zasuje plaz,
in so spomini, ki jih ne izbriše čas.

ZAHVALA

V 90. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, ate, stari ate, pradedek in stric

JANKO KAVČIČ

iz Podrovnika 78a iz Zgornje Besnice

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in prijateljem, za izrečeno sožalje, podarjene sveče in denarno pomoč. Hvala pogrebni službi Navček za organizacijo pogreba, gospodu župniku Igorju Jerebu za lepo opravljen obred, pevskemu zboru Lipa za čutno zapete pesmi, gostilni Jazbec za pogostitev. Hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, stali ob strani v času slovesa in ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žaljuči vsi njegovi

ZAHVALA

Zdaj bivaš vrh višave jasne,
kjer ni mraku, kjer ni noči;
tam sonce sreče ti ne ugasne,
resnice sonce ne stemni.
(S. Gregorčič)

V 89. letu sta se poslovila naša draga teta in sestra ter stric in brat

FRANC
iz Reteč
(1934–2023)

in
JELENC

JOŽICA
roj. Bogataj
(1934–2023)

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in sovaščanom za izrečeno sožalje, darovane sveče, svete maše ter spremstvo na njuni zadnji poti. Zahvalo izrekamo tudi g. župniku Branku Potočniku za lepo opravljen pogrebni obred ter g. prelatu Antonu Slabetu za somaševanje. Pristrčna zahvala pevskemu zboru Šternce in Garažni Decet pod vodstvom gdč. Patricije Volčič, organistki Andreji Vidmar, pritrkovalcem, g. Janezu Kermelju za poslovilne besede, zastavonoši DU Šk. Loka ter pogrebniemu podjetju Akris za vso potrebno organizacijo dvojnega pogreba in za spoštljivo slovo od pokojnikov. Hvala tudi zdravstveni službi Škofja Loka, še posebna zahvala ekipi NMP za nujno pomoč na sveti večer. Prav tako hvala UKC Ljubljana, enoti intenzivne terapije za skrb v zadnjih dneh Frančevega življenja in bolniškemu duhovniku p. Vladimirju.

Še enkrat hvala Vsem, ki ste se od njiju poslovili in ki ste zanju karkoli dobrega storili in ju imeli radi.

Vsi njeni
Reteče, 31. januarja 2023

ZAHVALA

V 80. letu starosti se je od nas poslovila naša draga žena in mami

MARIJA UŠLAKAR

rojena Vombergar, s Trstenika

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sovaščanom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje, sveče in darovane svete maše. Hvala gospodu župniku Francu Brečku za lep pogrebni obred in sveto mašo, pevski skupini Ultima za sočutno petje ter pogrebni službi Navček. Posebna zahvala velja sosedom, ki so nam v težkih trenutkih nesebično pomagali in stali ob strani. Lepa hvala tudi sodelavcem Direktorata za starejše in deinstitutionalizacijo za izkazano podporo.

Iskrena hvala vsem, ki ste se poslovili od nje, jo pospremili na njeni zadnji poti in jo boste ohranili v lepem spominu.

Žaljuči vsi njeni

Družinski glasbeni dopoldan

Banketna dvorana v Kolpernu je pred kratkim gostila družinsko obarvan glasbeni dopoldan, saj je v okviru Festivala družin Glasbene šole Jesenice nastopilo kar trideset družin, v katerih ima glasba velik pomen.

NIKA TOPORIŠ

Jesenice – Da je glasba pomemben povezovalni člen skupnosti, se je jasno pokazalo tudi na zdaj že tradicionalnem Festivalu družin Glasbene šole Jesenice, ki je potekal v soboto, 28. januarja, v Banketni dvorani v Kolpernu na Jesenicah. Nastopilo je kar trideset glasbenih družin, ki so v treh koncertih – zabavnem, klasičnem ter ljudskem – pokazali svoje glasbene sposobnosti in obiskovalce navdušili z različnimi priredbami znanih ter manj znanih skladb. Kot je pojasnila ravnateljica Glasbene šole Jesenice mag. Martina Valant, ima dogodek že desetletno tradicijo, v letu 2017 pa je ob 70-letnici glasbene šole prerasel samega sebe in se zaradi velikega zanimanja in udeležbe nastopajočih iz koncerta družin prelevil v pravi festival.

Združitev prijetnega s koristnim

»Bistvo tega festivala sta poleg samih glasbenih nastopov družin tudi dobro druženje in zabava. Starši vedno poskrbijo, da so mize polne različnih dobrot, tako da to ni klasičen koncert, temveč tudi združitev

Festival družin Glasbene šole Jesenice je privabil veliko glasbenih užitek željnih poslušalcev. / Foto: Nik Bertonec

prijetnega s koristnim,« je pojasnila Martina Valant in dodala, da so se otroci in njihovi družinski člani v januarju skupaj z učitelji Glasbene šole Jesenice intenzivno pripravljali na prihajajoči koncert. »Učitelji so že v decembru izbirali skladbe, seveda so upoštevali tudi želje posameznih družin. Ker pa so zasedbe različne, so za kar nekaj nastopov sami priredili skladbe. Družine so veliko vadile v domačem okolju, drugače pa so bili starši v januarju tudi povabljeni, da se

nam pridružijo v učilnicah ter skupaj z otroki pripravijo nekaj čudovitega.« Ravnateljica je dodala še, da smo v obdobju epidemije covid-19 pridobili zavedanje o pomenu glasbe ter nastopov v živo ter da jo veseli polna dvorana glasbenih navdušencev, ki so prišli uživati v festivalu.

Stari znanci in novi obrazi

Obiskovalci so poleg dobrega vzdušja in pogostitve uživali v zanimivi glasbeni popestritvi, ki je obsegala različne skladbe, od Cela ulice nori skupine Kingston pa do prefinjenih zvokov Čajkovskega. Nekatere družine so že stari znanci festivala, medtem ko so mnogi nastopili prvič. Družina Komloši sama zase pravi, da je že pravi »inventar« družinskega festivala – tokrat so namreč nastopili že osmič. Oba otroka, Dominik in Kristjan, sicer ne obiskujeta več Glasbene šole Jesenice, oče Leon pa je učenec nadstandardnega programa, ki ga šola ponuja. Kot so pojasnili, ima glasba v njihovi družini drugo najpomembnejšo vlogo, takoj

za dobro hrano, ter predstavlja pomemben element druženja. Družina Komloši se je predstavila s pesmijo New kid in town ameriške rokove skupine Eagles, oče Leon je zasijal na kitari, sin Domnik na bobnih, sin Kristjan pa je poleg klaviatur poskrbel še za dober vokal.

Staš Hrenič pa je s svojo hčerko Piko nastopil prvič in pojasnil, da bi brez glasbe doma težko shajali. »Današnji nastop nama pomeni veliko, saj gre za najin prvi skupni nastop. Poleg tega pa smo poleg glasbenih užitek deležni tudi druženja s prijatelji in rekel bi, da sva zares koristno unovčila tale sobotni dopoldan,« je še pojasnil Staš Hrenič. V okviru zabavnega koncerta sta se Pika in Staš predstavila z vsem dobro poznano špansko Fiesto, oče na kitari, mlada nadobudna glasbenica pa je občinstvu postregla z obvladovanjem klavirskih tipk. Kot je pojasnila Pika, se je na odru zelo dobro počutila, ter obljubila, da ju z očetom lahko pričakujemo tudi na prihodnjem Festivalu družin.

Staš in Pika Hrenič med izvajanjem španske Fieste

/ Foto: Nik Bertonec

Na Bledu gostijo razstavo maket

MAŠA LIKOSAR

Bled – V prostorih blejske knjižnice v Medgeneracijskem centru Vezenine Bled je do konca februarja na ogled razstava maket, ki so jih ustvarili člani društva Svet v malem iz Kranja. Njihova osrednja dejavnost je ravno maketarstvo, poleg tega se ukvarjajo tudi z modelarstvom, sestavljanjem miniaturnih železnic in legokock. Na Bledu je postavljena več kot štirideset maket na temo letalstva, vesoljske tehnologije, oklepna vozila, ladje in diorame.

Potrpežljivi in natančni

Kot je pojasnil eden izmed članov Peter Popovič, si v društvu prizadevajo razširiti

priljubljenost maketarstva med mlade, zato organizirajo razne delavnice in krožke v okviru šol. Poleg tega se udeležujejo tekmovanj in drugih srečanj tako doma kot v tujini. Društvo sicer deluje že več kot desetletje, združuje pa od dvajset do trideset članov iz vse Slovenije. »Gre za hobi, ki je zlasti v teh digitalnih časih za otroke zelo koristen, saj jih odtegne od tehnologije, hkrati urijo večšine potrpežljivosti in natančnosti. Bolj ko si izurjen in več ko nameniš časa temu hobiju, bolj je izdelek na koncu markanten in zanimiv,« je dejal Popovič in še dodal, da je to trenutno njihova edina razstava, se pa želijo predstaviti tudi v drugih gorenjskih krajih.

Razstava maket društva Svet v malem je v blejski knjižnici na ogled do konca februarja. / Foto: Aleš Vovk

Trinajsti februar – pouka prost dan ali ne?

Kranj – Učenci iz vzhodnega dela države trenutno že uživajo v zimskih počitnicah, medtem ko bo druga polovica otrok na zimski oddih odšla v ponedeljek, 6. februarja. Tudi za učence z območja Gorenjske to pomeni, da bodo med počitnicami, 8. februarja, praznovali državni praznik ter posledično imeli le štiri dni počitnic (ponedeljek, torek, četrtek in petek). Čeprav je šolski koledar sprva predvidel, da bodo učenci zato doma tudi v ponedeljek, 13. februarja, so se kasneje na ministrstvu odločili, da bo na ta dan pouk potekal po ustaljenih tirnicah. Pouka prost dan bodo učenci, ki počitnikujejo v drugem terminu, tako dobili 26. aprila, torej dan pred državnim praznikom dnevom upora proti okupatorju.

Dobrodelni koncert za pomoč ob požaru

Bohinjska Bistrica – Tradicionalni koncert, ki so ga člani Kulturnega društva Bohinj običajno pripravili ob prazniku sv. Miklavža, bo letos potekal v soboto, 4. februarja, ob 19. uri v Kulturnem domu J. Ažmana. Celoten izkupiček koncerta bodo namenili sanaciji škode, nastale ob tragičnem predbožičnem požaru na Nomenju. Poleg zborov domačega društva bodo nastopili številni lokalni ustvarjalci in gostje, med njimi Klemen Bučan, Kerlci, Toni Mežan in mnogi drugi.

Uredili tekaške proge

Žiri – Letošnja nekoliko debelejša snežna odeja je omogočila ureditev tekaških prog tudi v Žireh. V Račevi je za urejene proge poskrbel Smučarski skakalni klub Norica Žiri, v Brekovicah Miha Mlinar s svojo ekipo, krajinj sami pa so uredili še proge na Lednici pod cerkvijo sv. Ane.

vremenska napoved

Danes in jutri bo večinoma jasno, danes bo pihal šibek zahodni veter, jutri pa severnik. V nedeljo se bo pooblačilo, hladneje bo.

PETEK

-3/10 °C

SOBOTA

-2/10 °C

NEDELJA

-3/2 °C

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

